Guy de Maupassant

Søstrene Rondoli

og andre fortællinger

Maupassants 8 fortællinger

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

Søstrene Rondoli

og andre fortællinger

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *Søstrene Rondoli og andre fortællinger* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *Søstrene Rondoli og andre fortællinger* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Søstrene Rondoli

Til Georges de Porto-Riche.

I

"Nej," sagde Pierre Jouvinet, "jeg kender ikke Italien. Jeg har to gange været lige ved at komme dertil, men hver gang blev jeg ved grænsen standset på en sådan måde, at det var mig umuligt at rejse videre. Ikke desto mindre har disse to forsøg givet mig et henrivende indtryk af sæderne i dette skønne land. Jeg har nu kun tilbage at lære byerne, museerne og alle de mesterværker, hvormed denne jordbund er befolket, at kende. Så snart der igen frembyder sig en lejlighed, vil jeg atter prøve på at vove mig ind på dette utilgængelige territorium.

De kan naturligvis slet ikke forstå, hvad jeg siger? Nu skal jeg forklare mig nærmere.

Det var i 1874, at jeg første gang fik lyst til at se Florents, Rom og Neapel. Denne lyst vågnede hen imod den femtende juni på det tidspunkt, da hele forårets voldsomme fylde får hjertet til at svulme af længsel efter rejser og elskov.

Det ligger ellers ikke til min natur at rejse. Således at skifte sted forekommer mig at være en unyttig og trættende ting. Nætterne, der tilbringes i toget, hvor man under søvnen rystes og skrumples, så at éns hoved værker og man bliver mør i alle lemmer og vågner gnaven og ødelagt i den rullende æske, fornemmelsen af, at en stram hinde af smuds klæber fast til huden, det flyvende snavs, der pudrer éns øjne og hår, kulstanken, der trænger ned i éns lunger, og den elendige

middagsmad i stations-restauranternes susende gennemtræk, alt det er efter min mening en afskyelig indledning til en fornøjelsestur.

Efter at man så har udstået alle disse jernbanekvaler, følger kedsommeligheden ved de store hoteller, der er fulde af folk og alligevel tomme, det ukendte, uhyggelige værelse og den utiltalende allemands-seng.

Jeg elsker min seng over alt andet. Sengen er livets helligdom. Den udleverer man nøgent sit trætte legeme, for at den skal styrke det og udhvile det i lagnernes hvidhed og dynernes varme. I den tilbringer vi tilværelsens bedste timer, de timer, der er helligede søvnen og elskoven. Sengen er hellig. Den bør respekteres, æres og elskes af os som det bedste, det saligste, vi ejer her på jorden.

Jeg kan aldrig slå tæppet til side på en hotelseng, uden at det løber mig koldt ned ad ryggen. Hvad er der sket i den natten forud? Hvilke snavsede og frastødende mennesker har mon sovet på disse madrasser? Og jeg tænker på alle de hæslige væsener, som man støder på dagen igennem, på grimme pukkelryggede, på rødfinnede ansigter og på sorte hænder, som leder tanken hen på fødderne og det øvrige. Jeg tænker på alle dem, der i forbigående sender én en modbydelig stank af hvidløg og menneskesved op i næsen. Jeg tænker på de vanskabte, på væskende sår, på klam sygesved, på al det smuds og al den hæslighed, der klæber ved menneskene.

Alt det har været i den seng, hvor jeg nu skal sove. Jeg får kvalme, idet jeg stikker benene ned i den.

Og hotelmiddagene! De lange middage ved det stive table d'hôte midt imellem de mange fremmede, kedelige eller

groteske mennesker, og de afskyelige, ensomme middage ved det lille restaurantbord, overfor et fattigt lys, prydet med en skærm.

Og så de lange, triste aftener i den ubekendte by! Kender De noget uhyggeligere, end når natten sænker sig over en fremmed stad? På må og få driver man omkring midt i en færdsel og et liv, der forekommer én så overraskende, som om man så det alt sammen i drømme. Man ser på ansigter, som man aldrig før har set og aldrig mere vil få at se, og man hører stemmer tale om ting, der er én ligegyldige i et sprog, som man ikke en gang forstår. Man har en fornemmelse af, at man bliver borte i vrimlen, hjertet snører sig sammen, benene slappes og modet synker. Man går, som om man flygtede, man går for ikke at være nødt til at vende tilbage til hotellet, hvor man ville føle sig endnu mere forladt, fordi man dér er hjemme, hjemme i det hjem, som alle har betalt for, og man ender med at lade sig falde ned på en stol i en oplyst café, hvis forgyldning og lys overvælder én tusinde gange mere end gadens halvmørke. Og dér foran det skummende glas øl, som den tililende tjener bringer én, føler man sig så grænseløst alene, at man bliver grebet af et slags vanvid, en uovervindelig trang til at rejse sig og gå et sted hen, lige meget hvor, blot for ikke at blive siddende foran dette marmorbord under den strålende lysekrone. Og med ét går det op for én, at man i virkeligheden er alene over alt, og at det kun er de kendte steder og synet af de kendte ansigter, som bibringer én illusionen om et broderskab blandt menneskene. I sådanne forladte timer i den sorte ensomhed midt i fjerne byer, tænker man vidt, klart og dybt. I en sådan stund er det, at man med et eneste øjekast ser ud over hele sit

liv uden at lade sig narre af de evige forhåbningers optiske bedrag eller af det skuffende ved tillagte vaner og forventningerne om den lykke, man altid drømmer om.

Jo længere man drager bort, des bedre forstår man, hvor alt er nær, kort og tomt! Det er ved at søge efter det ukendte, at man opdager, hvor alt er middelmådigt og hastigt forbi! Det er først, når man rejser ud i verden, at man ser, hvor lille, næsten bestandig éns, den er!

Å, hvor jeg kender disse dystre ture uden mål og uden retning gennem ubekendte gader! Jeg er mere bange for dem, end for alt andet.

Derfor ville jeg på ingen optænkelig måde begive mig alene ud på min italiensrejse, men fik min ven, Paul Pavilly, overtalt til at tage med.

De kender Paul. Verden er for ham livet og livet er kvinden. Der eksisterer mange af den slags mænd, for hvem tilværelsen omformes, forskønnes og forklares gennem kvinderne. Jorden er kun beboelig, fordi kvinderne lever på den, solen kun varm og strålende, fordi det er dem, den lyser på. Luften er sød at indånde, fordi den glider hen over deres hud og purrer op i det korte hår ved deres tindinger. Månen er vidunderlig, fordi den får dem til at drømme og forlener kærligheden med et sværmerisk trylleri. Paul havde sikkert aldrig foretaget en handling, som der ikke stod kvinder bagved; alle hans tanker, al hans tragten og alt hans håb stræbte imod dem.

Da jeg talte til ham om Italien, afslog han først på det aller bestemteste at forlade Paris, men jeg gav mig til at fortælle ham rejseeventyr, jeg sagde ham, at italienerinderne havde ord for at være aldeles henrivende, og stillede ham i udsigt flere

raffinerede nydelser, som jeg ville kunne skaffe ham i Neapel, takket være en anvisning, jeg havde fået fra en vis signor Michel Amoroso, hvis forbindelser er til stor nytte for alle rejsende – og han lod sig friste.

II

En torsdag aften, den seks og tyvende juni, steg vi op i iltoget. Der er ikke mange, der på den årstid tager syd på. Vi var ganske alene i kupéen og vi var begge to i dårligt humør, fordi vi var kede over at skulle forlade Paris og ærgrede os over at have givet efter for dette rejse-indfald. Vi tænkte på Marly, hvor der var så friskt og køligt, på Seinen, der var så smuk, og hvis bredder var så henrivende, på de rare dage, vi kunne have døset væk i en båd, og på de stille aftener, hvor vi kunne have ladet os drive ned ad floden, medens vi ventede på, at det skulle blive mørkt.

Paul borede sig ind i sit hjørne og erklærede, da toget havde sat sig i bevægelse:

"Det er idiotisk at rejse derned."

Da det var for sent til, at han kunne skifte bestemmelse, svarede jeg:

"Du kunne jo have ladet være at tage med."

Han svarede ikke, men han så så rasende ud, at jeg havde den største lyst til at briste i latter. Som han sad dér, lignede han påfaldende et egern. Enhver af os har i sine træk, i hele sit ydre noget, der midt i vor menneskeværdighed minder om et eller andet dyr som en levning fra vor tidligste oprindelse. Hvor mange folk får ikke uvilkårlig én til at tænke på en buldog, en ged, en kanin, en hest eller en okse! Paul er et egern, som er blevet menneske. Han har dette dyrs snare øjne, dets rødlige

hårfarve, dets spidse næse, dets lille, fine, smidige og vævre legeme og i hele sin person en vis almindelig lighed med det. Hvori det ligger, er ikke godt at sige, men der er noget af det samme i alle hans gestus, alle hans bevægelser, hele hans væsen, noget, der præger ham som en erindring om noget forbigangent.

Endelig faldt vi begge i søvn, den sædvanlige urolige jernbanesøvn, der afbrydes af krampe i armene, stivhed i nakken og togets pludselige standsninger.

Da vi vågnede, fo'r vi afsted langs med Rhônen. Og snart trængte cikadernes fortsatte skrig gennem kupédøren ind til os, dette skrig, som synes at være selve den varme jords stemme, som er Provences sang, og som øjeblikkelig bibragte os det glade indtryk af at være i Syden. Og det var, som om vort ansigt, vort bryst og vor sjæl smeltede i bevidstheden om, at vi befandt os på den af solen gennemglødede jordbund i de undersætsige, spanskgrønne oliventræers stenede fædreland.

Da toget atter standsede, løb en stedlig banefunktionær ned langs vognene og udslyngede et klingende: "Valence! Valence!" som rungede af dialekt og forstærkede det indtryk, vi allerede havde fået gennem cikadernes skrattende toner.

Indtil Marseille oplevede vi intet som helst.

Der steg vi ud for at gå ind i jernbanerestauranten og spise frokost.

Da vi atter vendte tilbage til vor kupé, havde en kvinde sat sig til rette i den.

Paul tilkastede mig et begejstret øjekast, snoede med en uvilkårlig bevægelse sit korte overskæg og lod mekanisk sine fingre glide som en kam igennem håret, der var stærkt i uorden

efter denne rejsenat. Derpå satte han sig over for den ubekendte.

Hver gang jeg enten på rejser eller i selskabslivet kommer til at stå overfor et nyt ansigt, piner jeg altid mig selv for at udfinde hvilken sjæl, hvilken intelligens og hvilken karakter, der skjuler sig bag trækkene.

Det var en ung kvinde, meget ung endda, hun var køn og hun var sikkert af sydlig oprindelse. Hun havde et par glinsende øjne, henrivende sort, bølget, næsten kruset hår, der var så tykt, så kraftigt og så langt, at det ligefrem syntes tungt, og at man, blot ved at se på det, fik en fornemmelse af dets vægt på hovedet. Hun var elegant klædt, men hendes dragt røbede en vis dårlig, sydlandsk smag og hun gjorde et lidt simpelt indtryk. Hendes ansigts regelmæssige skønhed ejede ikke den ynde, det forfinende plus, som aristokratiske børn besidder lige fra fødslen, og som er et arveligt kendetegn på et tyndere blod.

Hendes armbånd var alt for brede til at kunne være af guld, hendes ørenringe var prydede med gennemsigtige stene, der var alt for kolossale til at kunne være diamanter, og der var over hele hendes person noget, jeg ved ikke hvad, der smagte af folket. Man havde en fornemmelse af, at hun måtte tale for højt og benytte enhver lejlighed til med overstrømmende gestus at skrige op.

Toget satte sig i bevægelse.

Hun blev siddende ubevægelig på sin plads og stirrede gnavent lige ud for sig i en stilling, der kunne tyde på, at hun indvendig var rasende over et eller andet. Hun havde ikke set en eneste gang på os.

Paul gav sig til at passiare med mig; han sagde ting, der forud var beregnet på at gøre effekt, og udviklede en konversationsevne, som var sigtet på at vække en kvindelig nysgerrighed, aldeles ligesom en handlende, der udstiller sine varer for at fange sine kunders øjne.

Men det så ikke ud til, at hun hørte på os.

"Toulon! Ti minutters ophold! Buffet!" skreg konduktøren.

Paul gav mig et tegn til at stige ud, og da vi var kommet lidt hen ad perronen, udbrød han:

"Hvem tror du, hun kan være?"

Jeg gav mig til at le:

"Det ved jeg ikke. Jeg er ligeglad."

Han var meget ivrig:

"Hun er nydelig, frisk og sød, pigebarnet! Hvilke øjne! Men hun ser ikke ud til at være i godt humør. Hun må have haft ærgrelser, hun lægger ikke mærke til noget som helst."

Jeg mumlede:

"Ja, du kunne have sparet dig ulejligheden."

Han blev vred:

"Jeg har aldeles ikke gjort mig nogen ulejlighed, min kære! Jeg syntes, at hun er meget smuk, det er det hele. – Mon man ikke kunne tale til hende? Men hvad skulle man sige? Kan du ikke finde på noget, hvad? Kan du slet ikke tænke dig, hvem hun kan være?"

"Nej, det ved Gud, jeg ikke kan. Jeg er nærmest tilbøjelig til at antage hende for en omrejsende skuespillerinde, der er på vej tilbage til sit selskab efter et lille elskovseventyr."

Han så så krænket ud, som om jeg havde sagt ham noget meget sårende. Så sagde han:

"Hvoraf slutter du det? Jeg synes tværtimod, at hun ser meget elegant ud."

Jeg svarede:

"Se på armbåndene, kære, og på ørenringene og det hele. Det skulle ikke forbavse mig, om hun var danserinde eller beriderske, måske dog snarest danserinde. Der er noget over hende, som tyder på, at hun må have med et teater at gøre."

Den tanke tiltalte ham åbenbart aldeles ikke: "Hun er alt for ung, du, hun er sikkert endnu ikke fyldt tyve."

"Nå, min gode, der er ting, man nok kan foretage sig, før man er blevet tyve, og deriblandt er dans og deklamation for ikke at medregne noget andet, som måske er hendes eneste næringsvej."

"Eksprestoget til Nizza og Ventimille! De rejsende må være så gode at stige ind!" råbte konduktøren.

Vi skyndte os op i vor kupé. Damen sad og spiste en appelsin. Hun så absolut ikke fornem ud. Hun havde bredt sit lommetørklæde ud på skødet, og den måde, hvorpå hun flåede den gyldne skal af, spærrede munden op for at fange stykkerne og spyttede kærnerne ud af vinduet, viste, at hendes opdragelse med hensyn til vaner og manerer lod meget tilbage at ønske.

Hun så endnu mere ærgerlig ud end før og hun slugte hastigt frugten med en rasende mine, som var meget pudsig at se på.

Paul spiste hende med øjnene og søgte at finde på et eller andet, han kunne fange hendes nysgerrighed med. Han gav sig atter til at passiare ivrigt og åndfuldt med mig, idet han sørgede for i samtalens løb at udslynge en del berømte navne på en så fortrolig måde, at man måtte få indtrykket af, at det

drejede sig om hans nærmeste venner. Men hun lagde aldeles ikke mærke til hans anstrengelser.

Vi kom forbi Fréjus og Saint-Raphaël. Toget fo'r afsted igennem denne have, dette rosernes paradis, denne skov af frodige orange- og citrontræer, der på samme tid bærer deres hvide buketter og gyldne frugter, dette blomsternes fædreland, der strækker sig langs hele den vidunderligt dejlige kyst fra Marseille til Genua.

Juni måned er det rette tidspunkt til at se denne strækning, hvor alle de skønneste blomster vokser frit og vildt i de snævre dale og op ad de høje skrænter. Alle vegne er der roser, haver, marker, hække og buske med roser. De slynger sig op ad murene, udfolder sig oppe på tagene, klatrer op i træerne, og bryder frem oppe mellem løvet, hvide, røde, gule, små eller store, slanke og magre i en enkel, tarvelig klædning eller kødfulde og prangende i tunge, pragtfulde dragter.

Rosernes mægtige, vellystige ånde gør luften tyk, liflig og smægtende. Og den endnu mere gennemtrængende duft fra de udfoldede orangeblomster synes at søde den luft, man indånder, og gøre den til et lækkeri for lugtesansen.

Den store kyst med de brune klipper bader sig i det blikstille Middelhav. Den mægtige sommersol falder som en ilddug over bjergene, over den lange sandbred og over det hårde, blå hav. Toget iler stadig videre, farer ind gennem tunnellerne, der leder det igennem bjergene, glider op og ned langs højdernes bølgelinje, og kører oven over vandet på afsatser, der er så glatte som mure. En ubestemmelig salt lugt af tang, der tørres, blander sig af og til ind i den overvældende og bedøvende blomsterduft.

Men Paul havde ikke sans for noget af alt dette, han så intet og lugtede intet. Damen over for ham havde fanget al hans opmærksomhed.

Da vi nåede til Cannes, havde han igen noget at sige mig og gav mig tegn til at stige ud.

Næppe var vi kommet ned på perronen, førend han tog min arm:

"Ved du hvad, hun er henrivende! Se på hendes øjne og hendes hår, du, jeg har aldrig før set sådant et hår!"

Jeg svarede:

"Tag det bare roligt, eller også prøv på at angribe hende. Hun ser ikke ud til at være uindtagelig, selv om hun gør indtryk af at være lidt gnaven."

Han spurgte:

"Tror du ikke, at du kunne tale til hende? Jeg kan ikke finde på noget. Jeg er altid meget frygtsom til at begynde med. Jeg har for eksempel aldrig kunnet bekvemme mig til at tiltale en kvinde på gaden, jeg følger efter hende, jeg kredser omkring hende og jeg nærmer mig hende, men jeg kan aldrig hitte på den nødvendige, indledende sætning. En eneste gang har jeg gjort et forsøg på at begynde en samtale. Den dame, jeg forfulgte, tilkendegav mig nemlig på den mest utvetydige måde, at hun kun ventede på, at jeg skulle gøre det første skridt. Endelig tog jeg mod til mig og stammede: "Hvorledes har De det, frøken?" Hun lo mig lige op i ansigtet og forsvandt skyndsomst."

Jeg lovede Paul at opbyde al min snedighed for at få en samtale i gang, og da vi igen havde indtaget vore pladser,

henvendte jeg mig yderst høfligt til vor medrejsende og spurgte:

"Generer tobaksrøgen Dem, frøken?"

Hun svarede:

"Non capisco."

Det var en italienerinde. Jeg kunne næsten ikke bare mig for at briste i latter. Paul forstår ikke et ord italiensk og jeg ville altså blive nødt til at tjene ham som tolk. Jeg begyndte straks min nye rolle og spurgte igen, denne gang på italiensk:

"Jeg spurgte Dem, frøken, om det ville genere Dem, hvis vi røg?"

Med en rasende mine tilkastede hun mig:

"Che mi fa?"

Hun havde ikke drejet hovedet og ikke en gang set hen på mig og jeg var meget forlegen, da jeg ikke vidste, om jeg skulle tage dette: "Hvad kommer det mig ved?" som et afslag, som et virkeligt tegn på ligegyldighed eller blot som et: "Lad mig være i fred!"

Jeg svarede:

"Ja, for hvis røgen på mindste måde ..."

Hun afbrød mig med et "Mica", i et tonefald, der lød som: "Herregud, lad mig dog sidde!"

Det var imidlertid en tilladelse og jeg sagde til Paul:

"Du kan godt ryge."

Han så på mig med de forbavsede øjne, man sætter op, når man søger at forstå folk, der i éns nærværelse taler et fremmed sprog. Og med en pudsig mine spurgte han:

"Hvad var det, du sagde til hende?"

"Jeg spurgte hende, om vi måtte have lov til at ryge."

"Kan hun da ikke fransk?"

"Ikke et ord."

"Hvad svarede hun?"

"At vi måtte gøre, som vi havde lyst til."

Og jeg tændte min cigar.

Paul fortsatte:

"Var det alt, hvad hun sagde?"

"Kære ven, hvis du havde talt hendes ord, ville du have lagt mærke til, at hun i alt sagde seks, hvoraf de to gik med til at lade mig forstå, at hun ikke kunne fransk. Der er altså fire tilbage. Og i fire ord kan man virkelig ikke sige så forfærdelig meget."

Paul så helt ulykkelig, skuffet og forvirret ud.

Men pludselig spurgte italienerinden i den samme utilfredse tone, der syntes at være hende medfødt:

"Ved De, hvilken tid vi kommer til Genua?"

Jeg svarede:

"Klokken elleve om aftenen, frøken."

Derpå, efter et minuts tavshed, fortsatte jeg:

"Min ven og jeg skal også til Genua, og hvis vi under vejs på en eller anden måde kan være Dem til nytte, ville vi prise os lykkelige."

Hun svarede ikke og jeg trængte ind på hende:

"De er alene og hvis vi på en eller anden måde kunne gøre Dem en tjeneste ..."

Hun fremstødte et nyt "Mica" i en så barsk tone, at jeg øjeblikkelig tav.

Paul spurgte:

"Hvad var det, hun sagde?"

"Hun sagde, at hun syntes, du var bedårende."

Men han var ikke oplagt til spøg og bad mig tørt om ikke at gøre nar ad ham. Så oversatte jeg for ham mit spørgsmål til den unge dame og mit ridderlige tilbud, der så uelskværdigt var blevet afslået.

Han blev lige så geskæftig som et egern i sit bur. Han sagde:

"Bare vi kunne få at vide hvilket hotel, hun tager ind i, så kunne vi flytte ind samme sted. Prøv, om du ikke på en behændig måde kan udspørge hende. Du kan sagtens finde på en ny anledning til at tale til hende."

Det var ikke så let, jeg vidste virkelig ikke, hvad jeg mere skulle finde på, skønt jeg nu selv var blevet ivrig efter at gøre nærmere bekendtskab med den utilgængelige dame.

Vi kom forbi Nizza, Monaco og Mentona og toget standsede ved grænsen, hvor toldeftersynet skulle finde sted.

Skønt jeg har en rædsel for den slags uopdragne mennesker, der spiser både frokost og middag i kupéen, benyttede jeg lejligheden til at købe en større forsyning mad for at gøre et sidste forsøg ved at spekulere i vor medrejsendes lækkersultenhed. Jeg havde en følelse af, at pigebarnet under almindelige forhold ikke plejede at være så afvisende. Hun måtte have haft en ærgrelse, men måske skulle der ikke så meget til for at formilde hende. Det gjaldt blot om at vække hendes lyst til noget og tilbyde hende et eller andet på en sådan måde, at hun overgav sig.

Toget kørte videre. Vi var stadig alle tre alene i kupéen. Jeg bredte mine levnedsmidler ud på sædet, skar hønen itu, ordnede skinkeskiverne elegant på et stykke papir og lavede lige ved siden af den unge dame et yderst tiltalende arrangement af vor dessert: jordbær, blommer, kirsebær, kager og konfekt.

Da hun så, at vi gav os til at spise, tog hun på sin side to horn og et stykke chokolade frem af en lille taske og satte sine smukke, skarpe tænder i det hårdtbagte brød og den lille firkant.

Paul stødte til mig og sagde:

"Men så indbyd hende da!"

"Det har jeg også i sinde, men indledningen er ikke så let."

Af og til kastede hun fra siden et blik hen på al vor dejlige mad, og jeg tvivlede ikke om, at hun, når hun først havde fået bugt med sine horn, ville være sulten endnu. Jeg lod hende derfor ganske roligt spise sit beskedne måltid færdigt. Så sagde jeg til hende:

"Jeg ved ikke frøken, om jeg tør byde Dem en af disse frugter?"

Hun svarede atter: "Mica!", men med en mindre afvisende stemme end før, og jeg fortsatte:

"De vil måske også tillade mig at skænke Dem et glas vin. Jeg ser, at De intet har drukket. Det er vin fra Deres eget land, italiensk vin, og da vi nu befinder os på Deres jordbund, ville det være os en særlig glæde at se en så smuk, italiensk mund modtage et tilbud, som kommer fra et par franskmænd, Deres nabo-nation."

Hun rystede blidt på hovedet, det var åbenbart hendes hensigt at afslå tilbuddet, men hun havde mere lyst til at tage imod det, og hun kom igen med et: "Mica!", men denne gang var hendes "Mica!" næsten høfligt. Jeg tog den lille flaske, der på italiensk manér var omgivet af et stråhylster, fyldte et glas og rakte det hen til hende.

"Drik," sagde jeg, "på den måde byder De os velkommen til Deres fædreland."

Hun tog med et misfornøjet udtryk glasset og tømte det i ét drag som en kvinde, der er lige ved at dø af tørst; så gav hun det tilbage til mig uden at sige tak.

Derpå bød jeg hende kirsebærrene:

"De må endelig tage, frøken. De ser nok, at De gør os en glæde med det."

Hun så fra sit hjørne ned på frugterne, der lå udbredt ved siden af hende, og sagde så hurtigt, at jeg næsten ikke kunne forstå hende:

"A me non piacciono, ne le ciliegie, ne le susine; amo soltanto le fragole."

"Hvad siger hun?" spurgte Paul øjeblikkelig.

"Hun siger, at hun hverken bryder sig om kirsebær eller blommer, men at hun kun holder af jordbær."

Jeg lagde avisen med jordbærrene hen på hendes skød og hun gav sig straks til at spise, idet hun greb bærrene med spidsen af fingrene og kastede dem så langt som muligt ind i munden, der på en henrivende, koket måde åbnede sig for at tage imod dem.

Da hun var færdig med den lille, røde bunke, som vi i et par minutter havde set blive mindre, smelte bort og forsvinde under hendes hænders hurtige bevægelser, spurgte jeg hende:

"Og hvad kan jeg nu mere byde Dem?"

Hun svarede:

"Jeg ville gerne have lidt høne."

Hun satte over halvdelen af hønen til livs; som et forslugent rovdyr flåede hun med tænderne kødet fra benene. Derefter besluttede hun sig til at spise af kirsebærrene, som hun ikke

holdt af, derpå af blommerne og så af kagerne. Da det var gjort, sagde hun: "Nu er det nok," og trak sig atter ind i sit hjørne.

Jeg begyndte at more mig overordentligt; jeg ville have hende til at spise mere, og for at få hende til det, blev jeg ved med at byde hende, idet jeg ledsagede mine tilbud med en strøm af komplimenter. Men hun var igen blevet gnaven og slyngede mig på én gang et så rasende: "Mica!" lige ind i ansigtet, at jeg ikke dristede mig til oftere at forstyrre hendes fordøjelse.

Jeg vendte mig om imod min ven:

"Stakkels Paul, det fik vi ikke megen glæde af!"

Natten kom, en varm sommernat, der langsomt sænkede sine lune skygger over den matte, brændende hede jord. I det fjerne, ude over havet, tændtes lysene på forbjergene, der skød sig ud i vandet. Også stjernerne begyndte at bryde frem i horisonten og undertiden forvekslede jeg dem med blussene fra fyrtårnene.

Orangeduften blev endnu mere gennemtrængende, vi berusede os i den og udvidede lungerne for at inddrikke den i dybe drag.

Og pludselig fik jeg under træerne langs banelinjen, inde i det nu helt sorte mørke, øje på noget, der så ud som en regn af stjerner. Det var ligesom springende lysdråber, der hoppende og legende flagrede ud og ind mellem bladene, små, bitte stjerner, der var faldet ned fra himlen for at muntre sig på jorden. Det var ildfluer, der i den parfumerede luft dansede en besynderlig ildballet.

En af dem slap ved et tilfælde ind i kupéen til os og fløj forvildet omkring, idet den med mellemrum udsendte sit lysende skær, der sluktes næsten i samme øjeblik, det tændtes.

Jeg slog den blå skærm ned over lampen og fulgte den fantastiske flues lunefulde, lysende flugt. Pludselig satte den sig på vor medrejsendes sorte hår. Italienerinden, der var faldet i søvn oven på middagen, mærkede det ikke, og Paul faldt i begejstring; det var ham umuligt at tage øjnene væk fra det skinnende punkt, der som en levende juvel glimtede på den sovende kvindes pande.

Klokken tre kvarter på elleve vågnede hun, stadig med det lille glimrende dyr i håret. Da jeg så, at hun rørte sig, sagde jeg:

"Nu er vi straks i Genua, frøken."

Uden at svare mig mumlede hun, som om hun pintes af en generende, fiks idé:

"Hvad skal jeg nu gøre?"

Så spurgte hun mig pludselig:

"Vil De have, at jeg går med Dem?"

Jeg blev så forbløffet, at jeg slet ikke forstod hende:

"Hvad behager? Med os? Hvad mener De med det?"

Hun gentog i en mere og mere rasende tone:

"Vil De have, at jeg går med Dem nu med det samme?"

"Ja, det vil jeg selvfølgelig gerne. Men hvor vil De hen? Hvor vil De have, at vi skal gå hen?"

Med overlegen ligegyldighed trak hun på skulderen:

"Det må De bestemme. Det er mig lige meget."

Hun gentog to gange:

"Che mi fa?"

"Ja, se vi havde tænkt at tage ind i et hotel."

I den mest foragtelige tone svarede hun:

"Godt, så tager vi ind i et hotel."

Jeg vendte mig om til Paul og sagde til ham:

"Hun spørger, om vi vil tage hende med os."

Min vens forfjamskede overraskelse gjorde mig atter koldblodig. Han stammede:

"Med os? Hvorhen? Hvad mener hun med det?"

"Det ved jeg virkelig ikke noget om. Hun foreslog mig det lige nu i den mest arrige tone. Jeg svarede, at vi tog ind på et hotel, og så sagde hun: "Godt, så tager vi ind på et hotel!" Hun har formodentlig ikke en skilling i lommen. Men det er lige meget, det er en underlig måde at indlede sine bekendtskaber på."

Paul udbrød, skælvende af ivrighed:

"Ja, naturligvis lader vi hende følge med os lige så meget, hun har lyst til. Sig hende det."

Han betænkte sig et sekund og tilføjede derpå i en lidt ængstelig tone:

"Men det var måske bedst først at få at vide, hvem af os det er, hun vil følges med. Tror du, det er dig eller mig?"

Jeg vendte mig om imod italienerinden, som ikke lod til at høre efter, hvad vi talte om, men var faldet tilbage i sin tidligere ligegyldighed, og sagde:

"Det vil være os en stor fornøjelse, frøken, hvis De virkelig vil være sammen med os. Kun ville min ven gerne vide, om det er hans eller min arm, som De vil foretrække at støtte Dem til?"

Hun så på mig med sine store, sorte øjne og svarede en lille smule overrasket:

"Che mi fa?"

Jeg forklarede mig nærmere:

"Så vidt jeg ved, kalder man i Italien den ven, der helliger en kvinde hele sin opmærksomhed, opfylder alle hendes ønsker og

tilfredsstiller alle hendes luner, for en *patito*. Hvem af os to vælger De til Deres *patito*?"

Uden at betænke sig svarede hun:

"Dem!"

Jeg vendte mig om imod Paul:

"Det er mig, hun vælger, kære, du har intet held med dig."

Han erklærede med en indædt rasende mine:

"Det er dejligt for dig."

Derpå tilføjede han efter et par minutters betænkningstid:

"Har du virkelig i sinde at belemre os med det fruentimmer? Hun vil ødelægge hele rejsen for os. Hvad vil du have, at vi skal stille op med sådant et kvindemenneske, der ser ud til alt muligt? Vi bliver såmænd ikke en gang modtaget i et ordentligt hotel!"

Men jeg begyndte netop at finde, at italienerinden tog sig meget bedre ud, end jeg først havde ment, og jeg holdt, ja, jeg holdt meget stærkt på, at vi skulle tage hende med os. Jeg var endog henrykt ved tanken, og jeg følte allerede de små forventningsgys, som udsigten til en elskovsnat får til at fare igennem én.

Jeg svarede:

"Kære, vi er gået ind på det. Nu er det for sent til, at vi kan trække os tilbage. Du var den første, der rådede mig til at svare: Ja!"

Han brummede:

"Det er idiotisk! Men gør, som du selv vil."

Toget fløjtede og sagtnede farten. Vi var i Genua.

Jeg steg ud af kupéen og rakte vor nye ledsagerske hånden for at hjælpe hende ud. Let og behændigt sprang hun ned på

perronen, og jeg bød hende min arm, som det lod til at koste hende overvindelse at tage imod. Efter at vi havde fået fat i vor bagage og var sluppet igennem toldeftersynet, gik vi ud i byen. Paul sagde ingenting, men trippede med små, nervøse skridt afsted ved siden af os.

Jeg spurgte ham:

"Hvilket hotel skal vi tage ind i? Det er lidt vanskeligt at komme anstigende til "Cité de Paris" med en dame og især med en italienerinde."

Paul afbrød:

"Ja, med en italienerinde, der mere ser ud som en kokotte end som en hertuginde. Men det kommer ikke mig ved. Gør, hvad du vil!"

Jeg var aldeles rådvild. Jeg havde skrevet til "Cité de Paris" og bestilt to værelser … og nu … nu vidste jeg ikke mere, hvad jeg skulle beslutte mig til.

To dragere kom bagefter os med kufferterne. Jeg prøvede på at overtale Paul:

"Du kunne gerne gå i forvejen for at sige, at vi kommer. Du kunne så lade værten forstå, at jeg er sammen med … med en lille veninde, og at vi ønsker et par værelser, der ligger helt for sig selv for at undgå at komme for meget i berøring med de andre gæster. Vi får at se, om han forstår situationen, og kan bestemme os, efter hvad han svarer."

Men Paul brummede:

"Tak, skal du have. Jeg vil ikke påstå, at jeg bryder mig om den slags ærinder. Det morer mig ikke at spille den rolle, du tiltænker mig. Jeg er ikke kommet til Italien for at tage mig af dine værelser og sørge for din fornøjelse."

Jeg trængte ind på ham:

"Hør, Paul, lad nu være med at blive vred. Du må da virkelig give mig ret i, at det er bedre at bo på et godt hotel end på et dårligt, og det er da ikke så farligt at gå i forvejen og spørge værten, om han har tre soveværelser og en fælles dagligstue at give os."

Jeg lagde eftertryk på *tre* og det bestemte ham.

Han fremskyndede altså sin gang og jeg så ham dreje ind ad porten til et stort, smukt hotel, medens jeg blev stående ovre på den anden side af gaden sammen med den stadig lige tavse italienerinde og de to dragere med kufferterne.

Endelig kom Paul tilbage med et ansigt, der var lige så gnavent som min ledsagerindes.

"Det er i orden," sagde han, "men der er kun to soveværelser. Du må indrette dig, som du kan."

Jeg fulgte efter ham, flov og ulykkelig over at være i så mistænkeligt selskab.

De to værelser var adskilt ved en lille dagligstue. Jeg bad, om der måtte blive bragt os noget kold aftensmad, og derpå vendte jeg mig lidt forvirret om imod italienerinden:

"Vi har kun kunnet få to værelser, frøken. Vil De vælge det, De synes bedst om."

Hun svarede med sit evige:

"Che mi fa?"

Jeg tog en lille, sort trækiste, en rigtig tjenestepigekuffert, op fra gulvet og bar den ind i værelset til højre, som jeg bestemte til hende … til os. En firkantet seddel var klæbet på låget og derpå stod, skrevet med en fransk håndskrift:

"Frøken Francesca Rondoli, Genua."

Jeg spurgte:

"Hedder De Francesca?"

Hun nikkede uden at svare.

Jeg fortsatte:

"Vi skal lige straks spise. Har De ikke lyst til først at gøre lidt toilette?"

Hun svarede igen: "Mica", et ord, der syntes at være lige så hyppigt i hendes mund som det evindelige: "Che mi fa?"

Jeg trængte ind på hende:

"Det gør så godt at få lidt af jernbanestøvet vasket af, ikke sandt?"

Så kom jeg til at tænke på, at hun måske ikke var i besiddelse af de nødvendige toiletgenstande, for hun forekom mig mere og mere at befinde sig i en besynderlig stilling, formodentlig som følge af et eller andet ubehageligt eventyr, og jeg fik fat i min rejse-necessaire.

Jeg trak alle de små renlighedsinstrumenter frem, som den indeholdt: en neglebørste, en splinterny tandbørste – jeg har altid et lille udvalg med mig – min saks, min neglefil og et par svampe. Jeg tog proppen af en flaske lavendelvand og af en lille flakon med "New-mown Hay", for at hun selv kunne vælge. Jeg tog låget af pudderdåsen med den lette, dunede kvast, anbragte et af mine fine håndklæder over vandkanden og lagde et stykke ganske uberørt sæbe i sæbeskålen.

Hun fulgte alle mine bevægelser med et par vidt opspilede, ærgerlige øjne, og lod hverken til at blive forbavset eller glad over min omhu.

Jeg sagde til hende:

"Se, så, nu har De alt, hvad De behøver. Jeg kalder på Dem, når maden er parat."

Jeg gik tilbage til dagligstuen. Paul havde taget det andet værelse i besiddelse og lukket sig inde, jeg måtte altså fordrive ventetiden alene.

En opvarter kom og gik og satte glas og tallerkner på bordet. Han var meget længe om at dække. Endelig kom han med det sidste, en kold høne, og sagde vær'sgo.

Jeg bankede sagte på døren ind til frøken Rondoli. Hun råbte: "Kom ind!"

Jeg gik ind. En kvælende parfumestank, den samme voldsomme, tætte lugt som den, der fylder parfumehandlernes butikker, slog mig i møde.

Italienerinden sad på sin kuffert med et misfornøjet, drømmende udtryk i ansigtet og i en stilling som en tjenestepige, der er blevet jaget bort. Med et eneste øjekast opfangede jeg, hvad hun forstod ved at gøre toilette. Håndklædet lå stadig sammenlagt over den lige fulde vandkande. Sæben stod tør og urørt ved siden af det tomme vandfad. Derimod skulle man have troet, at den unge dame havde drukket halvdelen af flakonernes indhold. Eau de Colognen var dog blevet nogenlunde skånet, der manglede kun en tredjedel af flasken, men til gengæld havde hun brugt det meste af, hvad der var af lavendelvand og "New-mown Hay". En sky af pudder, en ubestemmelig, hvid tåge, syntes endnu at drive i luften, til den grad havde hun overpudret ansigtet og halsen. Det så ud, som om der hang sne i hendes øjenhår, øjenbrynene og tindingerne, og hendes kinder var så dækkede

med pudder, at der i alle ansigtets hulheder, omkring næsen, i smilehullerne og i øjenkrogene lå tykke lag.

Da hun rejste sig, udsendte hun en så voldsom parfumeduft, at det næsten svimlede for mig.

Vi gik til bords. Paul var blevet i et elendigt humør. Jeg kunne ikke få andet ud af ham end dadlende bemærkninger, arrig snerren og ubehagelige hentydninger.

Frøken Francesca åd, som om hun ikke havde set mad i fjorten dage. Så snart hun havde spist færdig, faldt hun i søvn på sofaen.

Med en vis uro imødeså jeg det øjeblik, da den endelige fordeling af værelserne skulle finde sted. Omsider bestemte jeg mig til at få en ende på det. Jeg satte mig hen ved siden af italienerinden og kyssede hende galant på hånden.

Hun åbnede halvt sine trætte øjne og tilkastede mig et søvnigt og stadig lige utilfreds blik.

Jeg sagde:

"Da vi kun har to soveværelser, vil De så tillade mig at dele Deres med Dem?"

Hun svarede:

"De kan gøre, som De vil. Det er mig lige meget – Che mi fa!"

Denne ligegyldighed sårede mig:

"Det er Dem altså ikke ubehageligt, at jeg går med Dem?"

"Det er mig lige meget. Gør, som De vil."

"Vil De i seng med det samme?"

"Ja, helst, jeg er søvnig."

Hun rejste sig, gabede, rakte Paul hånden, som han tog imod med en rasende mine, og jeg gik med hende ind i værelset for at tænde lyset for hende.

Men en ny bekymring greb mig.

"Her," sagde jeg igen, "her er alt, hvad De behøver."

Og jeg sørgede for selv at hælde det halve af vandkandens indhold ud i vandfadet og lægge håndklædet ved siden af sæben.

Derpå gik jeg tilbage til Paul. Lige som jeg var kommet indenfor døren, begyndte han straks at overfalde mig:

"Ja, det er såmænd et net stykke inventar, du der har fået slæbt med!"

Jeg svarede leende:

"Tal ikke ondt om de sure rønnebær, min dreng."

Han fortsatte med hidsig ondskabsfuldhed:

"Å, du skal nok selv komme til at mærke følgerne. Efter den søde kløe kommer den sure svie!"

Jeg skælvede, og den angst, der stadig forfølger os mænd oven på ethvert mistænkeligt elskovseventyr, den angst, der ødelægger trylleriet ved ethvert uforudset møde, ved ethvert uventet kærtegn, ved hvert af de kys, tilfældet skænker os, skød op i mig. Jeg prøvede alligevel på at gøre mig modig:

"Det er noget snak! Hun er slet ikke én af den slags."

Men han havde fanget mig, bæstet! Han havde set skyggen af min ængstelse glide over mit ansigt:

"Nå, du synes måske, at du kender hende? Du forbavser mig virkelig! Du får i en jernbanekupé fat på en italienerinde, som rejser alene, og som med en virkelig, besynderlig frækhed straks tilbyder at følge med dig hen på det første det bedste hotel. Du tager hende med dig. Og så påstår du, at hun er et hæderligt pigebarn! Og du gør dig al mulig umage for at

overbevise dig selv om, at du ikke løber den ringeste fare … Nej, du er sandelig mageløs!"

Og han slog en ondsindet og ærgerlig latter op.

Jeg satte mig, rådvild og forpint. Hvad skulle jeg gøre? Det kunne jo ikke nægtes, at han havde ret. En frygtelig kamp mellem frygt og attrå rasede i mig.

Han sluttede:

"Men gør, som du vil. Nu har jeg advaret dig, så det kan ikke nytte, at du kommer og beklager dig bagefter."

Men jeg så et sådant glimt af skadefryd og ironisk lystighed i hans øjne, at jeg ikke længere kunne være i tvivl om, at han gjorde tykt nar ad mig. Jeg betænkte mig ikke længere, jeg rakte ham hånden og sagde:

"God nat, Paul. 'En sejr uden fare, er en triumf uden ære', ved du nok; og, ærlig talt, sejren er så skøn, at det nok er værd at udsætte sig for faren."

Og med faste skridt gik jeg ind i Francescas værelse.

Jeg blev stående i døren, forbløffet, betaget. Hun lå ganske nøgen på sengen og sov allerede. Søvnen havde overrasket hende, ligesom hun var i færd med at klæde sig af, og hun lå i den samme henrivende stilling som kvinden på det store billede af Titian.

Det så ud, som om hun af træthed havde lagt sig ned for at trække sine strømper af, for de lå ved siden af hende på tæppet; så var hun kommet til at tænke på noget, formodentlig noget behageligt, for hun havde ventet lidt med at rejse sig for at kunne drømme færdigt og imens var hendes øjne langsomt faldet til og bevidstheden gledet fra hende. En natkjole med

broderet krave, et stykke begynder-luksus, der åbenbart var købt helt færdig i en butik, lå på en stol.

Hun var bedårende, ung og frisk.

Gives der noget skønnere end en sovende kvinde! Dette legeme, hvis linjer er så bløde, hvis rundinger er så forførende og hvis buttede fylde forvirrer hjertet, synes skabt til sengens ubevægelighed. Den bølgelinje, der hules ned i siden, stiger op over hoften og følger benets lette, yndefulde skråning for så koket at slutte ude i tåspidsen, tegner sig bedst i hele sit vidunderlige trylleri, når den ligger udstrakt over en sengs hvide lagener.

Et sekund var jeg lige ved at glemme alle min vens forsigtige råd, men pludselig, idet jeg drejede mig om imod servanten, så jeg, at alting var i den samme orden, hvori jeg havde efterladt det, og jeg lod mig falde ned på en stol, ængstelig og forpint over min egen vaklen.

Jeg er vis på, at jeg blev siddende længe, meget længe, måske en hel time, uden at kunne bestemme mig til noget, uden at vide, om jeg skulle blive eller flygte. Det var mig i øvrigt umuligt at løbe et sted hen, enten måtte jeg tilbringe natten på en stol eller også lade stå til og lægge mig ved siden af hende.

Om at sove kunne der ikke blive tale, hvad enten jeg gjorde det ene eller andet, mit hoved var alt for ophidset og mine øjne alt for optagne.

Jeg kunne ikke sidde stille, men flyttede mig uophørligt, dirrende, febrilsk, utilpas og overnervøs. Endelig indgik jeg et slags forlig med mig selv:

"Det forpligter jo ikke til noget at gå i seng, og jeg vil i hvert tilfælde kunne hvile bedre på en madras end på en stol."

Jeg klædte mig langsomt af; så listede jeg mig forsigtigt over den sovende og lagde mig ind imod væggen med ryggen til fristelsen.

Jeg lå længe, meget længe, uden at kunne sove. Men pludselig vågnede min sidekammerat. Hun slog et par forbavsede og stadig lige misfornøjede øjne op, og opdagede, at hun var nøgen, hvorpå hun ganske roligt stod op og tog sin natkjole på lige så ligegyldig, som om jeg slet ikke havde været til stede.

Jeg var ikke længere i stand til at modstå, og jeg … jeg benyttede mig af lejligheden, uden at det i ringeste måde lod til at røre hende. Derefter sov hun roligt ind med hovedet hvilende på sin højre arm.

Jeg for mit vedkommende gav mig til at gruble over den menneskelige svaghed og uforsigtighed, indtil jeg endelig langt om længe også faldt i søvn.

Hun klædte sig tidligt på som en kvinde, der er vant til at besørge sit arbejde om morgenen. Den bevægelse, hun gjorde, idet hun stod ud af sengen, vækkede mig, men jeg lod, som om jeg sov og blev liggende og iagttog hende gennem mine halvtillukkede øjenlåg.

Hun kom og gik uden at skynde sig, ligesom forbavset over ikke at have noget at gøre. Så bestemte hun sig til at gå hen til servanten, hvor hun på et minut tømte alt, hvad der var tilbage af parfume i mine flasker. Hun brugte også noget vand, det må jeg indrømme, men meget lidt.

Da hun var klædt færdig på, satte hun sig igen hen på sin kuffert og faldt i tanker med hænderne om det ene knæ.

Nu lod jeg først, som om jeg vågnede, og sagde:

"God morgen, Francesca."

Hun mumlede uden at gøre indtrykket af at være en smule mere indladende end den foregående dag:

"God morgen!"

Jeg spurgte:

"Har De sovet godt?"

Hun nikkede uden at svare. Jeg sprang ud af sengen og gik hen til hende for at kysse hende.

Hun rakte sit ansigt op imod mig med en surmulende bevægelse som et barn, der mod sin vilje finder sig i at blive kærtegnet. Jeg tog hende kærligt i mine arme og trykkede langsomt mine læber mod hendes store, vrede øjne, som hun ærgerlig lukkede under mine kys, på hendes klare kinder og på hendes fyldige mund, som hun prøvede på at dreje bort.

Jeg spurgte hende:

"Kan De ikke lide, at man kysser Dem?"

Hun svarede:

"Mica!"

Jeg satte mig ned på kufferten ved siden af hende og stak min arm ind under hendes:

"Mica, mica, mica! Det siger De til alting. For fremtiden vil jeg ikke længere kalde Dem andet end "frøken Mica"."

For første gang troede jeg at se skyggen af et smil om hendes læber, men det forsvandt så hurtigt, at jeg ikke var vis på, om jeg ikke havde taget fejl.

"Men hvis De bliver ved at svare: "Mica!", så ved jeg til sidst ikke længere, hvad jeg skal finde på for at behage Dem. Nu for eksempel i dag, er der noget, som De har lyst til?"

Hun betænkte sig, som om et glimt af et ønske var faret hende igennem hovedet, så svarede hun let henkastet:

"Det er mig lige meget – hvad De vil."

"Godt, frøken Mica, så tager vi en vogn og kører en lang tur."

Hun mumlede:

"Som De vil."

Paul ventede på os inde i dagligstuen med den ærgerlige mine, man anlægger, når man ser, at man er tredje hjul til en vogn. Jeg satte et begejstret ansigt op og trykkede hans hånd med en meget sigende energi, der rummede en stolt triumf.

Han spurgte:

"Hvad har du i sinde at foretage dig?"

Jeg svarede:

"Jeg havde tænkt mig, at vi først kunne drive lidt om i byen og så bagefter tage en vogn for at køre ud og se på omegnen."

Frokosten blev spist i tavshed, så drog vi afsted for at se på museer. Jeg slæbte ved min arm Francesca med os fra palads til palads. Vi besøgte Spinola-paladset, Dina-paladset, Marzello Durazzo-paladset, det røde palæ og det hvide palæ. Hun viste ikke interesse for noget som helst og kastede kun af og til et træt og ligegyldigt blik på de mange mesterværker. Paul, der var ude af sig selv af ærgrelse, traskede i hælene på os og brummede en masse ubehageligheder. Derefter kørte vi en lang tur ud i landet, stadig lige tavse alle tre.

Så tog vi hjem for at spise til middag.

Den næste dag gik på samme måde og den næste igen ligeledes.

Den tredje dag sagde Paul til mig:

"Jeg vil bare lade dig vide, at nu rejser jeg. Jeg har ikke i sinde at tilbringe tre uger med at se dig gå og svanse for det fruentimmer."

Jeg blev meget forvirret og ulykkelig, for til min store overraskelse havde jeg på en ejendommelig måde knyttet mig til Francesca. Manden er et svagt og tåbeligt væsen, som lader sig rive med af ingenting, og som, når hans sanser er ophidsede eller underkastede, er frygtelig fej. Jeg kunne ikke længere tænke mig at undvære dette pigebarn, som jeg ikke kendte, dette underlige, tavse og altid misfornøjede pigebarn. Jeg var kommet til at holde af hendes gnavne ansigt, hendes surmulende mund, ærgerlige blik, trætte bevægelser, foragtende eftergivenhed og ligegyldige kærtegn. Et hemmeligt bånd, den legemlige elskovs mystiske bånd, bandt mig til hende. Jeg sagde det til Paul, ærligt og oprigtigt, som det var. Han kaldte mig først en dumrian, men sluttede med at sige:

"Nå, godt, så tag hende i Guds navn med."

Men hun afslog hårdnakket at forlade Genua uden at ville forklare mig hvorfor. Jeg prøvede alle mulige bønner og overtalelser, men intet hjalp.

Og jeg blev.

Paul erklærede, at så rejste han alene. Han pakkede endog sin kuffert, men han blev ligeledes.

Der gik fjorten dage.

Francesca var stadig lige tavs og i lige dårligt humør; hun levede ved siden af mig mere end hun levede sammen med mig og svarede på alle mine spørgsmål og alle mine forslag med sit evige: "Che mi fa!" eller med sit ikke mindre evige: "Mica!"

Min ven gik om i uafbrudt raseri, men på alle hans vredesudbrud svarede jeg:

"Hvis du keder dig, kan du rejse din vej. Jeg holder ikke på dig."

Så hånede han mig, overvældede mig med bebrejdelser og brød løs:

"Hvor ville du have, at jeg nu skulle rejse hen? Vi havde tre uger at råde over, og nu er der allerede gået fjorten dage! Det vil sige, at det er alt for sent til, at jeg kan tænke på at fortsætte rejsen! Og desuden – som om jeg havde lyst til at tage ganske alene til Venedig, Florents og Rom! Men du skal få det betalt, det kan du lige stole på. Man slæber ikke en mand med fra Paris for at lukke ham inde i et hotel i Genua sammen med et forløbent italiensk fruentimmer!"

Da han standsede for at trække vejret, sagde jeg roligt:

"Så kan du jo tage tilbage til Paris."

Han skreg:

"Det er netop også det, jeg har i sinde – og det den dag i morgen."

Men den næste dag blev han ligesom den foregående, stadig lige bandende og rasende.

Vi var nu blevet kendte i gaderne, hvor vi strejfede rundt fra morgen til aften, de smalle, fortovsløse gader, der får hele byen til at ligne en sten-labyrint, som er gennemkrydset af minegange. Vi vandrede om i disse gyder med deres susende gennemtræk, i disse stræder, der er stængt inde mellem mure så høje, at man knapt kan skimte himlen.

Af og til kunne vi møde franske turister, der vendte sig om efter os, forbavsede over at se et par landsmænd i selskab med dette mutte, tvære pigebarn, hvis skrigende toiletter stak så underligt af imellem os og virkede i høj grad kompromitterende.

Hun fulgte os over alt, støttet til min arm og uden at betragte noget som helst. Hvorfor blev hun sammen med mig, med os, der dog tilsyneladende skænkede hende så få adspredelser? Hvem var hun? Hvorfra kom hun? Hvad foretog hun sig ellers? Havde hun en plan, en hensigt? Eller levede hun blot således fra hånden og i munden og tog, hvad tilfældet førte med sig? Jeg prøvede forgæves på at forstå hende, at komme til bunds i hende, at forklare mig hendes opførsel. Jo mere, jeg lærte hende at kende, des mere forbavsede hun mig og des mere gådefuld forekom hun mig. Hun var absolut ingen skøge, der havde gjort elskoven til sin næringsvej. Hun forekom mig snarere som et fattigmandsbarn, der var blevet forført, taget med, forladt og nu ikke anede, hvad hun skulle gribe til. Men hvad mente hun, der skulle blive af hende? Hvad ventede hun? For hun syntes aldeles ikke at gøre sig nogen som helst anstrengelse for at erobre mig eller drage nogen virkelig fordel af mig.

Jeg gjorde forsøg på at udspørge hende; jeg talte til hende om hendes barndom, om hendes familie. Hun svarede mig ikke.

Jeg kunne ikke længere løsrive mig, mit hjerte var uberørt af hende, men mit legeme var i hendes vold; jeg kunne ikke blive træt af at holde denne pragtfulde, gnavne kvinde i mine arme; mine sanser var betagne eller rettere forførte og overvundne af den vellystige ynde, den unge, sunde, mægtige ynde, der var over hendes blændende hud, hendes legemes kraftige linjer.

Der gik otte dage til. Tiden for rejsens afslutning nærmede sig, for jeg måtte være tilbage i Paris den ellevte juni. Paul havde nu nogenlunde forsonet sig med eventyret, men benyttede dog fremdeles samvittighedsfuldt enhver lejlighed til at skælde mig ud. Jeg for mit vedkommende var utrættelig i at

udtænke fornøjelser, adspredelser og køreture for at more min elskerinde og min ven; det voldte mig virkelig meget hovedbrud.

En dag havde jeg foreslået dem en udflugt til Santa Margarita. Det er en henrivende lille by, som midt imellem haver skjuler sig ved foden af et højdedrag, der strækker sig videre langs havet lige ud til Portofino. Vi kørte ad den herlige vej, der går langs med bjerget, da Francesca pludselig sagde til mig:

"I morgen kan jeg ikke være sammen med Dem. Jeg skal besøge nogle slægtninge."

Så tav hun og jeg spurgte hende ikke om noget, da jeg vidste, at hun ikke ville svare.

Næste morgen stod hun ganske rigtigt meget tidlig op. Jeg blev liggende, og da hun var klædt på, satte hun sig hen på fodenden af min seng og sagde i en forlegen, fortrædelig og tøvende tone:

"Hvis jeg ikke kommer tilbage i aften, vil De så komme hen og hente mig?"

Jeg svarede:

"Ja, det vil jeg selvfølgelig. Men hvor skal jeg gå hen?"

Hun forklarede mig det:

"De skal først gå ned ad Victor-Emmanuel-gaden, så drejer De om ad Falcones Passage og ind i Sankt Raphaël-stræde. Dér ser De et hus, hvor der bor en møbelhandler, og inde over gården, i bagbygningen til højre, skal De spørge efter fru Rondoli. Dér er det."

Så gik hun og efterlod mig meget forvirret.

Da Paul så mig alene, blev han aldeles forbløffet og stammede:

"Hvad har du gjort af Francesca?"

Jeg fortalte ham, hvad der var foregået.

Han udbrød:

"Det er udmærket, kære. Lad os nu benytte os af lejligheden og stikke af. Nu er tiden jo også lige ved at være omme. To dage mere eller mindre gør hverken fra eller til. Afsted, afsted! Skynd dig op og pak din kuffert, afsted!"

Jeg afslog det:

"Nej, nej, du, jeg kan virkelig ikke rejse fra pigebarnet på den måde efter at have tilbragt tre uger sammen med hende. Jeg må sige ordentligt farvel til hende og få hende til at modtage et eller andet. Jeg vil ikke opføre mig sjofelt imod hende."

Men han ville aldeles ikke høre på mig. Han blev ved med at trænge ind på mig og pinte og plagede mig. Alligevel gav jeg ikke efter.

Jeg blev hjemme hele dagen for at vente på Francesca. Hun kom ikke tilbage.

Ved middagsbordet triumferede Paul:

"Det er hende, som er stukket af fra dig! Det er minsandten grinagtigt, utrolig grinagtigt!"

Jeg var forbavset, det må jeg indrømme, og ikke fri for at være lidt ærgerlig. Han lo mig lige op i ansigtet og hånede mig:

"Måden er ikke ilde, selv om den er lidt forslidt: – "Vent på mig, jeg kommer snart igen." – Har du i sinde at vente længe på hende, om jeg må spørge? Hvem ved? Du kunne være naiv nok til at ville hente hende efter den opgivne adresse: – "Tør jeg

spørge, er det her fru Rondoli bor?" – "Nej, her bor ikke nogen af det navn." – Jeg tør vædde på, at du har lyst til at gå derhen?"

Jeg protesterede:

"Nej, det ved Gud jeg ikke har, og jeg kan forsikre dig, at hvis hun ikke er kommet tilbage i morgen tidlig, tager jeg med iltoget klokken otte. Så har jeg ventet fire og tyve timer på hende. Det er nok til, at jeg kan have en rolig samvittighed."

Jeg tilbragte hele aftenen i uro. Jeg var bedrøvet og lidt nervøs. Mit hjerte bankede alligevel en lille smule for hende. Da det var blevet midnat, gik jeg i seng. Jeg sov næsten ikke.

Klokken seks var jeg oppe. Jeg vækkede Paul, pakkede min kuffert og to timer senere sad vi i toget på vejen til Frankrig.

III

Det følgende år ved samme tid vågnede der i mig, som en stadig tilbagevendende feber, en ny længsel efter at se Italien. Jeg bestemte mig straks til at give efter for den, for at kende Florents, Venedig og Rom udgør virkelig en nødvendig del af en velopdragen mands dannelse. Det er desuden til stor nytte i selskabslivet, det giver stof til en mængde samtaler dg tillader én at udslynge en del kunstneriske banaliteter, der gør indtryk af at være dybsindige.

Denne gang rejste jeg alene og jeg kom til Genua på samme tid som året forud, men uden at have oplevet noget eventyr. Jeg tog ind i det samme hotel og fik ved et tilfælde det samme værelse.

Men næppe var jeg kommet i seng, førend mindet om Francesca, der i øvrigt lige siden den foregående dag havde dæmret i mine tanker, pludselig dukkede lyslevende op for mig.

Kender De den måde, hvorpå tanken om en kvinde kan blive ved at forfølge én, når man vender tilbage til de steder, hvor man har elsket hende og besiddet hende?

Det er en af de voldsomste og mest pinefulde fornemmelser, jeg kender. Man venter hele tiden at se hende komme ind, smile og åbne sine arme. Hendes billede svæver klart, men flygtende for éns øjne, glider forbi, vender tilbage og forsvinder igen. Hun martrer én som et mareridt, holder én fast, får hjertet til at svulme og sanserne til at svimle ved sin uvirkelige nærværelse. Øjet ser hende, duften af hendes parfume bølger om én, smagen af hendes kys er på éns læber og hendes kærtegn føles mod éns hud. Og dog er man alene! Man ved det og man lider under den underlige forvirring, som denne fremmanede skikkelse fremkalder hos én. En tung, pinefuld sørgmodighed svøber sig om én. Man har en følelse af, at man er blevet forladt for bestandig. Alting omkring én får en vemodig betydning og bringer hjertet til at bæve under et frygteligt indtryk af at være ensom og forglemt. Nej, gense aldrig den by, det hus, det værelse, den skov, den have eller den bænk, hvor De har holdt en elsket kvinde i Deres arme!

Kort sagt, erindringen om Francesca forlod mig ikke hele natten, og lidt efter lidt fødtes i mig en, først tåget og ubestemt, senere levende, underlig og brændende længsel efter at gense hende. Og jeg bestemte mig til at blive den næste dag over i Genua for at prøve på at finde hende. Hvis det ikke lykkedes mig, ville jeg rejse videre med aftentoget.

Så snart det blev morgen, begav jeg mig altså ud på mine eftersøgninger. Jeg huskede tydeligt den anvisning, som hun havde givet mig den morgen, hun gik fra mig: Victor-

Emmanuel-gaden – Falcone-passagen – Sankt Raphaël-stræde – huset med møbelhandelen – over gården i bagbygningen til højre.

Med en del besvær fandt jeg det alt sammen og bankede på døren til en slags forfalden pavillon. En tyk kone lukkede op. Hun måtte en gang have været meget smuk, nu var hun kun meget snavset. Skønt hun var alt for fed, var der dog en vis majestæt over hendes holdning. Hendes hår faldt i uredte tjavser ned over panden og skuldrene og hendes svære, laskede legeme skvulpede inden for en løst hængende morgenkjole, der var oversået med pletter. Om halsen havde hun et vældigt, forgyldt halsbånd og om begge håndleddene et prægtigt armbånd af genuesisk filigran. Med en fjendtlig mine spurgte hun:

"Hvad ønsker De?"

Jeg svarede:

"Er det ikke her, frøken Francesca Rondoli bor?"

"Hvad vil De hende?"

"Jeg havde den fornøjelse at træffe hende i fjor og jeg ville gerne hilse på hende igen."

Den gamle kone målte mig fra øverst til nederst med et mistroisk blik:

"Kan De sige mig, hvor det er, De har truffet hende?"

"Hvor det er? Det var her, her i Genua."

"Hvad hedder De?"

Jeg betænkte mig et øjeblik, så sagde jeg mit navn. Næppe havde jeg udtalt det, førend hun løftede begge armene, som om hun ville omfavne mig:

"Næ, er De franskmanden? Hvor det dog glæder mig at se Dem! Ja, det glæder mig virkelig. Men De har rigtignok været slem mod det stakkels barn! Hun ventede på Dem en måned, ja, en hel måned. Den første dag troede hun, at De ville komme for at hente hende. Hun ville se, om De brød Dem om hende! Hvis De vidste, hvor hun græd, da hun forstod, at De ikke ville komme. Hun græd sine modige tårer, ja, det gjorde hun. Så gik hun hen på hotellet og fik at vide, at De var rejst. Hun troede så, at De gjorde den rejse rundt i Italien, som De havde talt om, men at De ville komme tilbage gennem Genua og hente hende, fordi hun ikke ville følge med på rejsen. Og hun ventede, ja, over en måned ventede hun, og hun var bedrøvet, kan De tro, meget bedrøvet. Jeg er hendes moder."

Jeg følte mig unægtelig lidt forbløffet. Men jeg beherskede mig og spurgte, tilsyneladende rolig:

"Hvor er hun nu for øjeblikket?"

"Hun er såmænd i Paris sammen med en maler, et mageløst elskværdigt menneske, som er umådelig forelsket i hende, og som giver hende alt, hvad hun har lyst til. Se her, min herre, her skal De se, hvad hun har sendt mig. Det er nydeligt, ikke sandt?"

Og med ægte sydlandsk livlighed pegede hun på de svære armbånd og det tunge halsbånd, hun havde om halsen. Derpå fortsatte hun:

"Jeg har også fået et par ørenringe med ægte stene i og en silkekjole og smukke ringe, men dem går jeg ikke med om morgenen, jeg tager dem først på senere, når jeg klæder mig ordentligt på. De kan tro, at hun er lykkelig, meget lykkelig. Jeg skal skrive til hende, at De har været her, De kan være vis på, at

det vil glæde hende at få at vide. Men vær'sgo'. Vil De ikke indenfor og hvile Dem lidt. De vil vel nok nyde et eller andet?"

Jeg sagde nej tak, da jeg efter de oplysninger, hun gav mig, helst ville afsted med det første tog. Men hun tog fat i min arm og trak mig ind, idet hun gentog:

"De må virkelig komme ind, jeg må da kunne sige hende, at De har været hos os."

Jeg kom ind i et lille, mørkt værelse, der kun var møbleret med et bord og nogle stole.

Hun vedblev:

"Ja, nu er hun lykkelig, rigtig lykkelig. Den gang, De mødte hende på jernbanen, havde hun lige haft en meget stor sorg. Hendes gode ven havde forladt hende i Marseille. Så måtte hun rejse hjem, det stakkels barn! Hun syntes straks rigtig godt om Dem, men hun var jo endnu lidt bedrøvet, det kan De nok forstå. Men nu har hun det storartet i alle retninger. Hun skriver til mig alt, hvad hun foretager sig. Han hedder Bellemin. Det lader til, at han er en berømt maler i Deres land. Han så hende såmænd første gang på gaden, det ved Gud, han gjorde, og han blev lige straks forelsket i hende … Men De vil nok drikke et lille glas saft og vand? Det smager udmærket! Er De ganske alene i år?"

Jeg svarede:

"Ja, jeg er ganske alene."

En stadig voksende trang til at le arbejdede sig frem i mig, efterhånden som min første skuffelse fortog sig under fru Rondolis oplysninger. Jeg slap ikke for saften, hun næsten tvang mig til at drikke den.

Munden stod ikke på hende:

"Hvad for noget? Er De ganske alene? Næ, hvor det dog er ærgerligt, at Francesca ikke længere er her! Hun kunne have holdt Dem med selskab i den tid, De bliver her i byen. Det er ikke morsomt at spadsere alene omkring. Hun vil også blive ked af det, når hun hører det."

Jeg rejste mig for at gå, men pludselig lod hun til at komme i tanker om noget og udbrød:

"Men hvis De vil, kan jo Carlotta godt følge med Dem, hun kender alle vejene her omkring. Det er min anden datter, den næstældste."

Hun tog formodentlig min bestyrtelse for et samtykke, for hun fo'r hen til en dør bag i værelset og råbte op ad en mørk, usynlig trappe:

"Carlotta! Carlotta! Kom herned, skynd dig lidt, min egen pige!"

Jeg ville protestere, men hun lod mig ikke komme til orde.

"Jo, vist skal hun holde Dem med selskab. Hun er meget omgængelig og meget lystigere end den anden. Hun er en god pige, som jeg holder meget af."

Jeg hørte en lyd af klaprende tøfler ned ad trinnene og en høj, slank, ung pige med et dejligt brunt, men ligeledes uredt hår kom til syne. Hun var iført en af sin moders gamle kjoler, hvorunder man anede hendes unge, friske legeme.

Fru Rondoli satte hende straks ind i situationen:

"Det er Francescas franskmand, du ved nok, ham fra i fjor. Han kom for at hente hende, han er ganske alene, den stakkels herre. Men jeg har sagt til ham, at du kunne følge med og holde ham med selskab i stedet for hende."

Carlotta så på mig med et par smukke, brune øjne og mumlede smilende:

"Ja, hvis han vil nøjes med mig, så vil jeg gerne."

Hvorledes skulle jeg have kunnet afslå et sådant tilbud? Jeg erklærede:

"Ja, frøken, det kan De stole på, han vil."

Fru Rondoli skød hende udenfor:

"Gå så hen og klæd dig om, skynd dig, skynd dig. Du kan tage din blå kjole på og hatten med blomsterne, men det må gå i en fart."

Så snart datteren var forsvundet, vendte hun sig fortroligt om til mig og forklarede:

"Jeg har to døtre til, men de er små endnu. De kan tro, det koster mange penge at opdrage fire børn! Det er godt, at den ældste kan klare sig selv."

Derpå gav hun sig til at fortælle mig om sit liv, om sin mand, som var død, og som havde været ansat ved jernbanen, og om alle de udmærkede egenskaber, som den næstældste datter, Carlotta, var i besiddelse af. Den unge pige kom hurtigt tilbage, klædt i en løjerlig, stærkt spraglet dragt, der i smagen mindede om den ældstes.

Hendes moder kastede et undersøgende blik op og ned ad hende, erklærede sig tilfreds og sagde til os:

"Så kan I godt gå, børn!"

Derpå henvendte hun sig til datteren:

"Husk på, at du ikke må komme senere hjem i aften end klokken ti. Du ved nok, at gadedøren bliver lukket."

Carlotta svarede:

"Nej, du kan være ganske rolig, mor."

Hun tog min arm og jeg vandrede ned ad gaden med hende, ligesom jeg året i forvejen var gået med hendes søster.

Vi gik hjem til hotellet for at spise frokost og bagefter kørte jeg med min nye veninde til Santa Margarita for at gøre den sidste tur, som jeg havde gjort sammen med Francesca, om igen.

Om aftenen gik hun ikke hjem, skønt døren stod åben lige til klokken ti.

Og de fjorten dage, jeg havde at råde over, tilbragte jeg sammen med Carlotta på udflugter i Genuas omegn, og jeg savnede ikke søsteren.

Den morgen, jeg skulle rejse, forlod jeg hende opløst i tårer med en erindring til hende selv og fire armbånd til hendes moder.

En gang i den nærmeste tid agter jeg atter at rejse til Italien, og med en vis uro, blandet med håb, tænker jeg på, at fru Rondoli har to døtre til.

Værtinden

Til doktor Baraduc.

Jeg boede den gang, sagde Georges Kervelen, i et pensionat i Rue des Saints-Pères.

Da mine forældre havde bestemt, at jeg skulle studere jura i Paris, fandt der lange diskussioner sted for at få alt ordnet. Den sum, der skulle gå med til mit ophold, var fastsat til to tusinde og fem hundrede francs, men min stakkels moder var blevet bange og hun fremsatte sin frygt for min fader:

"Hvis han nu finder på at give sine penge ud til fornøjelser i stedet for til god og kraftig mad, så bliver han syg for os. Og det er ikke så umuligt, unge mennesker er i stand til alt."

Det blev derfor bestemt, at der skulle søges et pensionat til mig, et beskedent, men hyggeligt pensionat, hvor min familie selv hver måned betalte for mig.

Jeg havde endnu aldrig været udenfor Quimper. Jeg længtes efter alt det, man i min alder plejer at længes efter, og jeg havde til hensigt at føre et muntert liv i alle retninger.

Nogle naboer, der blev spurgt til råds, gav anvisning på et tidligere bysbarn, fru Kergaran, der tog imod pensionærer. Min fader indledede en korrespondance med denne agtværdige dame og resultatet blev, at jeg en aften sammen med min kuffert ankom til hendes hus.

Fru Kergaran var omtrent fyrre og tyve år. Hun var svær, meget svær, talte med en stærk kommandostemme og afgjorde ethvert spørgsmål med en kort, klar og afgørende replik. Hendes hus var højt og smalt og havde kun ét vindue i hver

etage. Det så ud som en stige vinduer eller snarere som et tyndt stykke pålæg mellem to tykke stykker brød.

Værtinden boede selv på første sal med sin pige, på anden sal var der køkken og spisestue og på tredje og fjerde sal boede fire andre pensionærer fra Bretagne. Mine to værelser lå i femte etage.

En lille mørk trappe, der snoede sig som en proptrækker, førte op til de to kvistværelser. Hele dagen igennem vandrede fru Kergaran op og ned ad denne vindeltrappe, lige så geskæftig som en kaptajn på sit skib. Mindst ti gange i træk var hun inde i det samme værelse og vågede over alt med en overstrømmende ordflom; hun så efter, om sengene var ordentligt redte, om klæderne var omhyggeligt børstede og om der i det hele taget ikke manglede noget som helst. Kort sagt, hun sørgede som en moder, ja, bedre end en moder, for sine pensionærer.

Jeg gjorde snart bekendtskab med mine fire landsmænd. To af dem studerede medicin og de andre to jura, men alle fire var under værtindens despotiske åg. De var lige så bange for hende som en krybskytte for skovfogeden.

Hvad mig selv angår, da nærede jeg lige fra først af et bestemt ønske om at hævde min uafhængighed, for der er en hel del trods i min natur. Til at begynde med erklærede jeg, at jeg agtede at komme hjem, når det behagede mig, for fru Kergaran havde fastsat midnat som den yderste grænse. Da jeg havde fremsat denne erklæring, så hun i nogle øjeblikke lige på mig med sine klare øjne og svarede:

"Det kan ikke lade sig gøre. Jeg finder mig ikke i, at Annette skal vækkes hele natten igennem. De har ikke noget at bestille udenfor huset efter midnat."

Jeg svarede i en meget fast tone:

"I følge loven, frue, er De forpligtet til at lukke mig ind på en hvilken som helst en tid. Hvis De nægter det, tilkalder jeg først to politibetjente som vidner til, at jeg må stå på gaden, og går dernæst hen på et hotel for at tilbringe natten, og De kommer til at betale regningen, det er jeg berettiget til at forlange. De bliver altså nødt til at lukke mig ind eller også kan De sige mig op. Et af to. Nu kan De selv vælge."

Jeg lo hende lige op i ansigtet, idet jeg stillede mine vilkår. Da hendes forbløffelse havde sat sig en lille smule, ville hun til at underhandle, men jeg stod på mit og hun gav efter. Vi blev enige om, at jeg skulle have en hovednøgle, men på den udtrykkelige betingelse, at ingen af de andre fik noget at vide om det.

Min bestemte optræden havde gjort et meget heldigt indtryk på hende og jeg fik fremtidig en høj stjerne hos hende. Hun tog sig ganske særligt af mig og viste mig små opmærksomheder og en vis brysk venlighed, der på ingen måde mishagede mig. Undertiden, når jeg var lystigt stemt, sneg jeg mig bag på hende og gav hende et kys, bare for den lussings skyld, som hun straks i samme øjeblik stak mig ud. Når det lykkedes mig at dukke hovedet hurtigt nok, fo'r hendes hånd igennem luften ovenover mig. Jeg lo af fuld hals og løb min vej, medens hun truede efter mig og råbte:

"Åh, det asen! ... De kan tro, De skal få det betalt!"

Vi var blevet rigtig gode venner.

Men så var det, at jeg en dag på gaden gjorde bekendtskab med en lille ung pige, som var ansat i en forretning.

De ved nok, hvorledes den slags forhold knyttes i Paris. En dag, når man er på vej til sine forelæsninger, møder man en ung pige uden hat. Hun går med en veninde under armen, det er frokosttiden og de benytter lejligheden til en lille spadseretur, inden de vender tilbage til deres arbejde. Man veksler et blik og der går et lille ryk igennem én. Det er en af de skønneste ting i livet, denne pludselige legemlige sympati, der således kan opstå ved to par øjnes tilfældige møde, denne lette og sarte fortryllelse, man føler, idet man strejfer et andet væsen, som er født til at behage os og blive elsket af os. Vil vi komme til at elske dette væsen meget eller lidt? Hvad har det at sige? Der er noget i dets natur, som svarer til den kærlighedslængsel, der er hos én selv. Første gang De ser netop dette ansigt, denne mund, dette hår, dette smil, føler De en mild og salig glæde gennemstrømme Dem, De bliver hensat i et forunderligt velvære og der vågner i Dem en endnu dæmrende ømhed, der drager Dem imod denne ubekendte kvinde. De har en fornemmelse af, at der i hende er en kalden, som De svarer på, en længsel, der går imod Dem. De har en følelse af, at De har kendt hende i lang tid, at De allerede har set hende og ved, hvad hun tænker.

Den næste dag kommer man på samme tid gennem den samme gade. Man ser hende på ny. Så kommer man igen den næste dag og atter den næste. Endelig taler man til hinanden. Og forholdet går sin gang, regelmæssigt som en sygdom.

Efter tre ugers forløb var jeg med Emma nået til den periode, der går forud for faldet. Det ville allerede være gået for sig, hvis jeg havde vidst, hvor det skulle være. Min lille veninde boede hos sin familie og nægtede med den yderste bestemthed at

overskride en hoteltærskel. Jeg lagde mit hoved i blød for at finde på en udvej, et middel, en lejlighed. Endelig tog jeg et fortvivlet parti og besluttede mig til at tage hende med op hos mig en aften ved elleve-tiden under påskud af at byde hende en kop te. Fru Kergaran gik hver aften i seng klokken ti. Ved hjælp af min hovednøgle kunne jeg altså slippe ind uden at vække nogen opmærksomhed. Når der var gået en time eller to, kunne vi liste os ned på samme måde.

Emma tog imod min indbydelse efter først at have gjort sig lidt kostbar.

Jeg tilbragte en skrækkelig dag. Jeg var slet ikke rolig. Jeg var bange for, at der skulle ske et eller andet, en katastrofe, en skrækkelig skandale.

Endelig blev det aften. Jeg gik hen på en café, hvor jeg drak to kopper kaffe og en fem-seks glas likør for at få mod. Derefter gik jeg en tur ned ad Boulevard Saint-Michel. Jeg hørte klokken slå ti og halv elleve. Og langsomt slentrede jeg hen til det sted, hvor vi havde aftalt, at vi skulle mødes. Hun var der allerede. Hun tog frejdigt min arm og vi slog ind på vejen til pensionatet. Efterhånden som jeg nærmede mig huset, voksede min angst. Jeg tænkte:

"Bare fru Kergaran er gået i seng!"

To eller tre gange sagde jeg til Emma:

"Pas nu endelig på, at du ikke gør støj på trappen. "

Hun gav sig til at le:

"Du er altså meget bange for, at nogen skal høre dig?"

"Nej, men jeg vil ikke vække ham, der bor ved siden af mig, han er meget syg."

Nu var vi kommet til Rue des Saints-Pères. Jeg nærmer mig huset med samme frygt som den, hvormed man går til tandlægen.

Alle vinduerne er mørke. Hele huset ser ud til at sove. Jeg ånder lettere. Forsigtig som en tyv lukker jeg døren op. Jeg lader først min ledsagerinde gå ind, så lukker jeg efter os og går op ad trappen på tåspidserne og med tilbageholdt åndedræt, medens jeg stryger vokstændstikker af, for at den unge pige ikke skal komme til at træde fejl.

Idet jeg går forbi min værtindes sovekammer, hamrer hjertet i livet på mig. Endelig er vi nået op på anden sal, så til tredje, fjerde og femte. Jeg er hos mig selv. Hurra!

Ikke desto mindre turde jeg kun tale med dæmpet stemme og tog mine støvler af for ikke at gøre spektakel. Teen, der stod parat over et spritapparat, blev drukket på hjørnet af min kommode.

Derefter begyndte jeg at trænge ind på Emma … og lidt efter lidt, som i en leg, fjernedes det ene klædningsstykke efter det andet fra min lille veninde, der modstræbende, flov og ulykkelig gav efter, idet hun gjorde sig umage for at trække det skæbnesvangre, men lyksalige øjeblik ud så længe som muligt.

Hun havde ikke andet på end et kort, hvidt skørt, da døren pludselig med et rask tag blev revet op og fru Kergaran åbenbarede sig på tærsklen, nøjagtig i samme kostume som Emma.

I ét spring var jeg helt henne i den anden ende af stuen, langt fra Emma, og dér blev jeg stående og betragtede forfjamsket de to kvinder, som målløse stirrede på hinanden. Hvad ville der nu gå for sig?

I en hovmodig tone, som jeg ikke før havde hørt hos hende, sagde fru Kergaran:

"Jeg ønsker ingen fruentimmere i mit hus, hr. Kervelen."

Jeg stammede:

"De tager fejl, fru Kergaran, frøkenen dér er kun min veninde. Hun er kommet for at drikke en kop te hos mig."

Min værtinde svarede:

"Man behøver ikke at være i chemise for at drikke te. Vil De straks sørge for, at den dame kommer afsted. "

Emma, der var aldeles bestyrtet, skjulte ansigtet i sit skørt og begyndte at græde. Jeg for mit vedkommende tabte fuldstændig hovedet og vidste hverken, hvad jeg skulle sige eller gøre.

Fru Kergaran tilføjede med uimodståelig myndighed:

"Hjælp frøkenen med at klæde sig på og følg hende ned ad trapperne."

Der var ganske sikkert ikke andet at gøre. Jeg samlede kjolen, der lå sammenfaldet som en udblæst ballon på gulvet, op, smed den over hovedet på pigebarnet og forsøgte med utroligt besvær at hægte den og dreje den rigtigt. Hun hjalp mig, stadig grædende og ude af sig selv, idet hun i hastværket hele tiden greb fejl og hverken kunne finde bånd eller hægter. Imedens blev fru Kergaran stående ubevægelig med lyset i hånden og iagttog os med en mine, som om hun var selve den udøvende retfærdighed i egen person.

Emma fremskyndede sine bevægelser, hun bandt, hægtede, stak knappenåle i og knappede med feberagtig hast bare for hurtigst muligt at blive færdig og komme bort; og uden en gang at give sig tid til at knappe sine støvler fo'r hun forbi værtinden

og ned ad trapperne. Jeg løb efter hende, halvt afklædt og i tøfler, idet jeg gentog:

"Emma! Emma!"

Jeg følte, at jeg måtte sige noget til hende, men jeg kunne intet finde. Jeg indhentede hende først helt nede ved gadedøren, men da jeg ville gribe hende i armen, stødte hun mig heftigt tilbage og stammede med lav og nervøs stemme:

"Lad mig være … lad mig være … rør mig ikke."

Og hun sprang ud af døren og smældede den i efter sig.

Jeg vendte om. Fru Kergaran var blevet stående på første sal, og et for et steg jeg op ad trinnene, forberedt på det værste.

Døren ind til hendes sovekammer stod åben. Hun lod mig gå derind, idet hun i en barsk tone sagde:

"Jeg har noget at tale med Dem om, hr. Kervelen."

Jeg gik foran hende med bøjet hoved. Hun satte lyset fra sig på kaminhylden, lagde armene over kors over sit fyldige bryst, der kun halvt skjultes af den tynde, hvide chemise, og begyndte:

"Nå, således, hr. Kervelen, De betragter altså mit hjem som et offentligt hus."

Jeg var ikke stor på det. Jeg mumlede:

"Nej, det gør jeg virkelig ikke, fru Kergaran. De må ikke være vred på mig. Herregud, De ved jo nok, hvorledes en ung mand er."

Hun svarede:

"Jeg ved, at jeg ikke vil vide af noget fruentimmersjov her i huset, forstår De det? Jeg forlanger, at få mit hjem og mit rygte respekteret, forstår De det? Jeg ved …"

Tyve minutter i det mindste blev hun ved med at tale; hun dængede mig til med fornærmelser og formaninger og

overvældede mig med sit hus' hæderlighed og de mest bidende bebrejdelser.

Men – manden er en underlig skabning – i stedet for at høre på hende, så jeg på hende. Jeg forstod ikke længere et ord, ikke ét ord. Hun havde en pragtfuld barm, fast, hvid og fyldig, måske en lille smule for fyldig, men så fristende, at det kunne få det til at løbe koldt ned ad ryggen på én. Jeg havde sandelig aldrig anet, at der gemtes noget sådant under min værtindes uldne kjole. Hun så ti år yngre ud, når hun således var afklædt. Og jeg begyndte at føle mig så løjerlig … sådan helt … ja, hvorledes skal jeg udtrykke mig … helt varm. Det gik pludselig op for mig, at jeg her nu var i nøjagtig den samme situation som den, der et kvarter i forvejen var blevet afbrudt oppe i mit værelse.

Bagved hende, inde i alkoven, var hendes seng, som jeg ikke længere kunne få øjnene fra. Tæppet var slået til side og aftrykket af det legeme, der nylig havde hvilet der, var ganske tydeligt. Og jeg kom til at tænke på, at der måtte være rart og varmt, endnu mere end i nogen anden seng. Hvorfor det? Det ved jeg ikke, formodentlig fordi jeg med sengen forbandt en forestilling om de fyldige former, som havde ligget der.

Gives der noget mere forvirrende og berusende end en uredt seng? Den, jeg her så, gjorde det fuldstændig af med mig og fik hele min krop til at sitre.

Hun talte stadig, men nu med et lidt mildere tonefald, som en striks, men velvillig veninde, der er parat til at tilgive.

Jeg stammede:

"Ja, ser De, fru Kergaran … ser De … ser De."

Hun tav for at vente på mit svar og pludselig slog jeg armene om hende og gav mig til at kysse hende, således som en mand kysser, når han længe har længtes efter at komme til det.

Hun slog om sig og drejede hovedet bort, uden dog at blive alt for forfærdelig vred. Og hun gentog mekanisk, således som hun plejede:

"Å, det asen! … det asen! … det a–!"

Hun fik ikke ordet udtalt, for med en kraftanstrengelse havde jeg løftet hende op og bar hende, tæt trykket ind til mig, tværs over gulvet. Der er øjeblikke, hvor man ligefrem får kæmpekræfter!

Jeg stødte mod sengekanten og jeg faldt ned over den uden at slippe mit tag …

Det var, som jeg havde tænkt mig, der var rart og varmt i hendes seng.

En time senere, da lyset var brændt ned, stod hun op for at tænde et andet. Og da hun kom tilbage og atter lod sig glide ned ved siden af mig, sagde hun med en kælen, tilfreds og måske taknemmelig stemme:

"Å, det asen! … det asen! … det asen!"

Paraplyen

Til Camille Oudinot.

Fru Oreille var sparsommelig anlagt. Hun vidste nøjagtig, hvor meget en sou var værd, og hun var besiddelse af et helt arsenal af strenge principper, om hvorledes penge er til for at lægges op. Det var sikkert og vist, at hendes tjenestepige skulle bære sig meget snedigt ad for at tjene noget på kurven, og det var kun med den største vanskelighed, at hendes mand kunne få de nødvendige lommepenge. De var oven i købet velstående og havde ingen børn, men det voldte fru Oreille en ligefrem legemlig smerte at se pengestykkerne vandre ud af hænderne på sig. Det var, som om hun blev stukket med en kniv lige i hjertet, og hver gang hun måtte gå med til en udgift, som var af nogen betydning, men uundgåelig, sov hun dårligt den påfølgende nat.

Oreille gentog bestandig for hende:

"Du kunne godt være lidt mindre nøjeregnende, vi bruger jo alligevel ikke alle vore indtægter."

Hun svarede:

"Man ved aldrig, hvad der kan hænde. Man må hellere have for meget end for lidt."

Hun var lille, fyrre år, livlig, rynket og proper. Hun ærgrede sig ofte.

Hvert øjeblik beklagede hendes mand sig over, at der var et eller andet, som hun tvang ham til at undvære. Der var især visse savn, som var ham yderst pinlige, fordi de ramte hans forfængelighed.

Han var fuldmægtig i krigsministeriet, en stilling han ene og alene beholdt for at adlyde sin kone, for at forøge de indtægter, der ikke en gang blev brugt.

I de sidste to år var han mødt på kontoret med den samme, gamle, lappede paraply, der var en skive for hans kollegers latter. Omsider blev han træt af de stadige drillerier og fordrede af sin kone, at hun skulle købe ham en ny paraply. Hun tog en til otte francs halvtreds, en reklame-artikel fra en af de store forretninger. Da kammeraterne på kontoret fik øje på dette monstrum, der i tusindvis var kastet ud i Paris, begyndte de forfra med deres sårende bemærkninger og Oreille led ubeskriveligt.

Paraplyen duede naturligvis ikke. Da der var gået tre måneder, var den ganske utjenstdygtig og lystigheden i ministeriet blev almindelig. Der blev endog lavet en vise, som fra morgen til aften blev nynnet i hele den mægtige bygning.

Ude af sig selv befalede Oreille sin kone at anskaffe en anden, men den skulle være af fin silke og koste tyve francs. Han forlangte tilmed, at hun skulle vise ham regningen.

Hun købte en til atten og erklærede, da hun rød af harme overleverede ham den:

"Den kan vel i det mindste holde ud i fem år!"

Oreille triumferede og vakte en smigrende opsigt på kontoret.

Da han kom hjem til middag, kastede hans kone et ængsteligt blik på paraplyen og sagde:

"Du skulle ikke stramme elastikken om den, det slider silken itu. Du må virkelig selv passe på den, for jeg agter ikke så snart at købe dig en igen."

Hun tog den, hægtede elastikken op og rystede folderne. Men pludselig standsede hun, halvkvalt af forfærdelse. Midt på paraplyen var et rundt hul af størrelse som en sou. Det var øjensynlig brændt af en cigar.

Hun stammede:

"Hvad er dog det?"

Hendes mand svarede roligt uden at vende sig om:

"Hvad for noget? Er der noget i vejen?"

Vreden stemmede hende for brystet og hun kunne næsten ikke tale:

"Du ... du ... du har brændt hul ... i din ... i din ... paraply. Men er du ... du ... da vanvittig! ... Går du ud på at ruinere os?"

Han vendte sig om og følte, at han var bleg:

"Hvad er det, du siger?"

"Jeg siger, at du har brændt hul i din paraply. Se selv! ..."

Hun fo'r hen til ham, som om hun ville slå ham, og stak ham det lille, runde hul lige op i næsen.

Dette syn gjorde ham aldeles forfjamsket og han fremhakkede:

"Det, det ... dér? Hvor kan det være kommet fra? Jeg ved det virkelig ikke! Jeg har ikke gjort det, det sværger jeg dig til. Jeg kan ikke begribe, hvor det kan være sket!"

Nu ligefrem skreg hun:

"Jeg tør vædde på, at du har lavet narrestreger med den på kontoret. Du har villet spille bajads og du har lukket den op for at vise den frem."

Han svarede:

"Jeg har kun lukket den op én gang for at vise, hvor smuk den var. Det er det hele. Det forsikrer jeg dig."

Men hun stampede i gulvet af raseri og lavede ham en af den slags ægteskabelige scener, der for en fredelig mand gør hjemmet til noget langt mere rædselsvækkende end en slagmark, hvor kuglerne regner ned.

Hun lappede hullet med et stykke, som hun skar ud af den gamle paraply, der var af en hel anden farve, og næste morgen travede Oreille slukøret afsted med sin nye og allerede lappede paraply. Han stillede den ind i skabet og tænkte ikke mere på den uden som på noget ubehageligt, han helst ville glemme.

Men næppe var han igen kommet hjem, førend hans kone snappede paraplyen fra ham og lukkede den op for at undersøge, hvilken tilstand den var i. Hun blev stående lammet af forfærdelse over den uhjælpelige ødelæggelsens vederstyggelighed, der åbenbarede sig for hende. Hele paraplyen var oversået med små, brændte huller; det så aldeles ud, som om én havde kradset asken fra en brændende pibe ned i den. Den var fortabt, redningsløst fortabt.

Hun stirrede på den uden at sige et ord; hun var alt for betaget til at kunne få en lyd over tungen. Også han stirrede på ødelæggelsen, bestyrtet og sløv af rædsel.

Derefter så de på hinanden, han slog øjnene ned og fik paraplyen, som hun kastede hen til ham, lige i ansigtet. På én gang fik hun sin stemme tilbage og i et udbrud af rasende hidsighed råbte hun:

"Å, din slyngel! Din slyngel! Du har gjort det med vilje! Men du skal få det betalt! Ikke så længe jeg lever, skal du nogensinde få en paraply mere ..."

Og scenen begyndte forfra. Først efter en times forløb kunne han endelig få et ord indført. Han bandede og svor på, at han

ikke kendte noget til det, og at det enten måtte skyldes ondsindethed eller hævn.

Det ringede. Det var en ven, der skulle spise til middag hos dem, og hans komme bragte Oreille nogenlunde ud af klemmen.

Fru Oreille forelagde sin gæst sagen. Der kunne selvfølgelig ikke være tale om at købe en ny paraply, det var givet, nu måtte hendes mand undvære den.

Med nogen ret indvendte vennen:

"Ja, men frue, så bliver hans klæder jo bare også ødelagte og de er dog adskilligt dyrere."

Den lille kone, der stadig var lige rasende, svarede:

"Så kan han tage køkkenparaplyen. Jeg giver ham ikke en til af silke."

Ved denne tanke vågnede Oreilles trods:

"Ja, så indgiver jeg min ansøgning om afsked! Jeg går ikke hen i ministeriet med køkkenparaplyen."

Vennen foreslog:

"Ja, men så lad den der trække over, det kan aldrig blive så dyrt."

Dette forslag gjorde fru Oreille ganske ude af sig selv:

"Tak skal De have, det koster mindst otte francs at lade den trække over. Otte francs og atten, det bliver seks og tyve! Seks og tyve francs for en paraply! Det er jo galskab! Det er det rene vanvid!"

Vennen, der sad småt i det og var vant til at slå sig igennem med lidt, fik en indskydelse:

"Så lad assurancen betale den. Kompagnierne erstatter jo al brandskade, når det bare er sket i hjemmet."

Dette råd gjorde med ét slag den lille kone fuldstændig rolig. Efter et øjebliks betænkning sagde hun til sin mand:

"I morgen, inden du går i ministeriet, må du gå hen på assurancekontoret, vise dem paraplyen og forlange godtgørelse."

Det gav et sæt i Oreille:

"Nej, det tør jeg aldrig i livet indlade mig på. Vi har mistet de atten francs, det er der ikke noget at gøre ved, men heldigvis dør vi da ikke af det."

Den næste dag gik han i ministeriet med stok. Til alt held var vejret godt.

Fru Oreille blev alene hjemme og kunne stadig ikke komme sig af ærgrelsen over de atten francs, der var gået fløjten. Hun havde lagt paraplyen op på spisebordet og hun blev ved at luske rundt om den uden at kunne bekvemme sig til at tage en beslutning.

Tanken om assurancen vendte hvert øjeblik tilbage, men hun turde ikke trodse de spottende blikke, hun vidste, at herrerne på kontoret ville betragte hende med, for hun var frygtsom overfor fremmede, blev rød i hovedet over ingen ting og følte sig forlegen, så snart hun skulle henvende ordet til én, hun ikke kendte.

Imidlertid blev tabet af de atten francs ved at svide i hende. Hun ville ikke tænke på det, men alligevel fo'r det bestandig på ny igennem hende. Hvad skulle hun gøre? Timerne gik og hun kunne ikke bestemme sig til noget. Så pludselig, på samme måde som en kujon, der på én gang bliver modig, tog hun en rask beslutning:

"Jeg gør det, så får vi at se."

Men hun måtte først præparere paraplyen således, at skaden blev fuldstændig og hendes sag lettere at føre. Hun strøg en tændstik og brændte mellem stiverne et stort stykke af tøjet. Derpå rullede hun det, der var tilbage, forsigtigt sammen og hægtede elastikken. Så tog hun sit sjal og sin hat og trippede med hastige skridt hen til Rue Rivoli, hvor assurancekompagniet havde sit kontor.

Men efterhånden som hun nærmede sig det, sagtnede hun sin gang. Hvad skulle hun sige? Hvad ville man svare hende?

Hun så op på husnumrene. Der var endnu otte og tyve huse tilbage. Det var godt, så kunne hun få tid til at tænke sig om. Hun gik langsommere og langsommere. Pludselig skælvede hun. Hun havde fået øje på døren, hvorpå der med guldbogstaver stod: *La Maternelle, Brandforsikring*. Allerede! Hun standsede et sekund, blev ængstelig, så gik hun forbi den, vendte om og kom tilbage, gik atter forbi og vendte atter tilbage.

Endelig sagde hun til sig selv:

"Ja, jeg skal jo derind. Jeg kan lige så godt springe i det som krybe i det."

Men idet hun tog i døren, følte hun, at hendes hjerte bankede.

Hun kom ind i et stort kontor, hvor en skranke med et gitterværk løb helt rundt. I gitteret var der åbninger og bag hver åbning sås hovedet af en mand, hvis krop var skjult af skranken.

En herre med en bunke papirer i hånden kom ud fra en dør og gik tværs igennem kontoret. Hun standsede ham og spurgte med en spæd, frygtsom stemme:

"Undskyld, min herre, vil De ikke være så elskværdig at sige mig, hvor man skal henvende sig for at få brændte genstande erstattet?"

Han svarede højt og rungende:

"Det er oppe på første sal, til venstre, kontoret for brandskade."

Dette svar skræmte hende endnu mere og hun fik lyst til at løbe sin vej uden at sige noget og ofre de atten francs. Men ved tanken om pengene fik hun atter lidt af sit mod tilbage; hun gav sig til at gå op ad trappen, men måtte for hvert trin stå stille for at få vejret.

På første sal fik hun øje på en dør og bankede på. En klar stemme råbte:

"Kom ind!"

Hun gik ind og så sig i et stort værelse, hvor tre højtidelige, dekorerede herrer stod og talte sammen.

En af dem spurgte:

"Hvad ønsker De?"

Hun kunne næsten ikke finde ordene og stammede:

"Jeg ... jeg ... det er i anledning af en brandskade."

Herren pegede på en stol og sagde høfligt:

"Vil De være så god at tage plads et øjeblik, så skal jeg straks være til tjeneste."

Derpå vendte han sig om imod de andre og genoptog samtalen:

"Selskabet mener ikke, mine herrer, at dets forpligtelser imod Dem kan overstige fire hundrede tusinde francs. Vi kan ikke anerkende Deres fordring med hensyn til de hundrede tusinde

francs, som De forlanger, at vi ydermere skal betale. Vurderingen udviser desuden, at …"

En af de andre afbrød ham:

"Det er tilstrækkeligt. Så må vi lade domstolen afgøre spørgsmålet. Vi har intet andet at gøre end trække os tilbage."

Og de gik, efter at begge parter først havde udvekslet en hel række ceremonielle hilsener.

Åh, hvis hun bare havde turdet gå med dem, så havde hun gjort det; hun ville have flygtet og ladet det hele i stikken! Men det kunne ikke gå an. Herren kom tilbage og bukkede for hende:

"Hvormed kan jeg så tjene Dem, frue?"

Hun fremstødte med besvær:

"Det er … angående denne her."

Direktøren så med ufordulgt forbavselse ned på den genstand, hun holdt henimod ham.

Med rystende hænder forsøgte hun at få elastikken op. Efter nogen anstrengelse lykkedes det hende og hun slog paraplyen op og åbenbarede dens sørgelige, pjaltede skelet.

Direktøren udbrød i en medlidende tone:

"Den ser mig ud til at være slemt medtaget."

Hun erklærede tøvende:

"Den har kostet tyve francs."

Han blev forundret:

"Nej, virkelig! Så meget?"

"Ja, den var udmærket. Jeg ville bare have, at De selv skulle se den tilstand, den er i."

"Meget vel, det ser jeg, det ser jeg. Men jeg fatter ærlig talt ikke, hvad det kommer mig ved."

Hun blev pludselig ængstelig. Måske indlod dette selskab sig slet ikke på at godtgøre mindre genstande. Hun sagde:

"Den … den er jo brændt."

Direktøren nægtede det ikke:

"Ja, det ser jeg."

Hun blev siddende med åben mund og vidste ikke, hvad hun skulle sige, men på én gang indså hun sin forglemmelse og opremsede hastigt:

"Jeg er fru Oreille. Vi har assureret i "*La Maternelle*", og jeg kommer for at få erstatning for brandskaden."

Og af frygt for et bestemt afslag skyndte hun sig at tilføje:

"Jeg forlanger kun, at De skal lade den trække over."

Direktøren erklærede forlegen:

"Ja, men … bedste frue … vi er ikke paraplyfabrikanter; vi kan ikke påtage os den slags reparationer."

Den lille kone følte pludselig al sin sikkerhed vende tilbage. Det kom altså an på en kamp! Godt, hun skulle vide at føre den! Hun var ikke længere bange, og hun sagde:

"Jeg ønsker kun den sum, reparationen koster, så skal jeg nok selv lade den besørge."

herren så noget forvirret ud:

"Oprigtig talt, frue, det er noget vel lidt. Man plejer aldrig at forlange skadeserstatning for den slags ubetydeligheder. De må dog indrømme, at vi ikke kan indlade os på at godtgøre lommetørklæder, handsker, fejekoste, tøfler, alle den slags småting, der hver dag er udsatte for at blive et bytte for flammerne."

Hun blev rød i hovedet og mærkede, at vreden begyndte at stige op i hende:

"Jeg vil bare lade Dem vide, at vi forrige december havde en skorstensild, der ødelagde for omtrent fem hundrede francs for os. Den gang forlangte min mand ikke en øre af selskabet, så det er ikke mere end billigt, at det nu betaler mig min paraply!"

Direktøren, der straks tænkte sig, at det var usandhed, sagde smilende:

"De må tilstå, at det ser lidt mærkeligt ud, at Deres mand ikke har søgt at få sine fem hundrede francs godtgjort, og at De nu kommer for at forlange, at vi skal betale en reparation, der højest kan beløbe sig til en fem-seks francs."

Hun lod sig imidlertid ikke forvirre og svarede:

"Undskyld, men de fem hundrede francs gik af min mands pung, medens jeg af min kasse skal betale den brændte paraply, så det er noget ganske andet."

Han indså, at han ikke ville kunne blive af med hende, men at han kunne risikere at komme til at spilde hele sin dag, og resigneret spurgte han:

"De må i det mindste være så god at sige mig, hvorledes ulykken skete."

Hun mærkede, at hun havde sejret, og gav sig til at fortælle:

"Ja, nu skal De høre. Jeg har hjemme i entréen et slags apparat af bronze til at sætte stokke og paraplyer i. Forleden dag da jeg kom hjem, satte jeg som sædvanlig denne her i det. Jeg må her sige Dem, at der lige oven over apparatet er en hylde, hvorpå der står lys og tændstikker. Jeg strækker hånden ud og tager fire tændstikker. Jeg stryger en af, men den vil ikke tænde. Jeg stryger en til af, den flammer op, men slukkes straks igen. Jeg river en tredje af og den gør det samme."

Direktøren afbrød hende for at komme med en lille vittighed:

"Det var altså regeringens tændstikker?"

Hun forstod ham ikke og fortsatte:

"Det er meget muligt, det ved jeg ikke. Først den fjerde ville brænde og endelig fik jeg lyset tændt. Så gik jeg ind i mit sovekammer for at gå i seng. Men da der var gået et kvarter, syntes jeg, at det lugtede brændt. Jeg er altid så bange for ild. Skulle der nogensinde komme ildebrand hjemme hos os, så kan De være sikker på, at det ikke er min skyld! Særlig efter den skorstensild, jeg før talte om, går jeg omkring i en stadig angst. Jeg stod derfor op, gik ud i entréen og gav mig ligesom en jagthund til at snuse omkring alle vegne. Omsider opdager jeg, at det er paraplyen, der brænder. Formodentlig må en af tændstikkerne være faldet ned i den. De ser selv, i hvilken tilstand den er ..."

Direktøren havde taget sin beslutning og spurgte:

"Hvor meget mener De, at det vil beløbe sig til?"

Dette spørgsmål gjorde hende stum. Hun turde ikke fastslå nogen sum. Omsider sagde hun for at vise sig flot:

"De må hellere selv lade den gøre i stand. Jeg henholder mig fuldstændig til Dem."

Men han afslog det:

"Nej, det kan jeg ikke. De må sige mig, hvor meget De forlanger."

"Ja ... det forekommer mig, at ... Hør, ved De hvad... Jeg vil naturligvis ikke tjene noget på det ... lad os gøre noget andet. Jeg bringer min paraply hen i en paraplyforretning og lader den trække over med god, solid silke, ligesom den, der var på den, og så kommer jeg til Dem med regningen. Kan det passe Dem?"

"Fuldkomment. Det er altså en aftale. Her er et par ord til kassen, hvor De så kan henvende Dem og få Deres udgift godtgjort."

Og han rakte et kort til fru Oreille, der snappede det og straks rejste sig og takkende gik sin vej. Hun længtes efter bare hurtigst muligt igen at være nede på gaden, for at han ikke skulle få tid til at skifte mening.

Med glade skridt spankede hun ned ad fortovet og spejdede efter en paraplyforretning, der forekom hende at være elegant nok. Da hun endelig havde fundet en tilstrækkelig flot butik, gik hun derind og sagde i en overlegen tone:

"Vil De være så god at trække denne paraply over. Men det skal være med silke, med ekstra god silke. De kan godt tage den bedste, De har. Det er mig lige meget, hvad det koster."

En vismand

Til baron de Vaux.

Blérot var min barndomsven, min kæreste kammerat. Vi havde ingen hemmeligheder for hinanden. Vore hjerter og vore tanker var bundet sammen med et inderligt venskab, en broderlig fortroligheds og en ubetinget gensidig tillids stærke bånd. Han fortalte mig sine allerintimeste tanker lige til de forskellige småting, som man i sin samvittighed skammer sig over, og som man knapt nok tør tilstå for sig selv. Jeg gjorde det samme overfor ham.

Jeg havde været hans fortrolige i alle hans kærlighedshistorier og han var inde i alle mine.

Da han meddelte mig, at han agtede at gifte sig, følte jeg mig så såret, som om han havde begået et forræderi imod mig. Jeg forudså, at det ville være forbi med det hjertelige og trofaste venskab, der havde forenet os. Hans kone ville være imellem os. Sengens fællesskab skaber imellem to væsener, selv når de er holdt op med at elske hinanden, en slags sammensvorethed, et hemmelighedsfuldt forbund. De to, manden og kvinden, er som et par kompagnoner, der dejligt kan undvære alle andre. Men dette stramme bånd, der knyttes af ægteskabets kys, brister pludselig den dag, da konen tager sig en elsker.

Jeg husker Blérots bryllup lige så tydeligt, som om det havde fundet sted i går. Jeg havde ikke villet overvære kontraktens underskrift, da jeg har liden smag for den slags begivenheder. Jeg gik kun med på rådhuset og i kirken.

Hans kone, som jeg ikke kendte, var en høj og lys, ung pige, lidt vel slank, med blege øjne, blegt hår, bleg teint og blege hænder. Hun gik med en noget bølgende bevægelse, som om hun blev båret frem af en båd. Hendes gang gjorde indtryk af at være sammensat af en række lange, yndefulde bøjninger.

Blérot så ud til at være meget forelsket. Han havde ikke øjnene fra hende og jeg følte, at en grænseløs attrå efter denne kvinde sitrede i ham.

Da der var gået nogle dage, gik jeg op og besøgte ham.

Han sagde til mig:

"Du kan ikke tænke dig, hvor jeg er lykkelig. Jeg elsker hende vanvittigt. I øvrigt er hun ..."

Han fuldendte ikke sætningen, men lagde to fingre på munden med en bevægelse, der sagde det samme som: guddommelig, henrivende, fuldkommen og endnu mange andre ting.

Leende spurgte jeg ham:

"Er hun så vidunderlig?"

Han svarede:

"Alt, hvad du kan tænke dig!"

Han forestillede mig for hende. Hun var elskværdig, tilpas imødekommende, og sagde til mig, at jeg endelig måtte betragte deres hjem som mit eget. Men jeg følte, at han, Blérot, ikke længere hørte mig til. Vor fortrolighed var brudt. Det var knapt nok, at vi kunne finde noget at sige til hinanden.

Jeg gik min vej. Kort efter begav jeg mig ud på en lang rejse til Østen. Jeg tog hjem igennem Rusland, Tyskland, Sverige og Holland.

Først efter halvandet års forløb var jeg atter i Paris.

Dagen efter min ankomst, da jeg drev ned ad boulevarden for efter den lange fraværelse på ny at indånde pariserluften, fik jeg foran mig øje på en bleg mand, der med sine hule kinder lignede Blérot så meget som en afpillet, brystsyg stakkel kan ligne en kraftig og rødmosset fyr, der oven i købet har ansats til mave. Overrasket og ængstelig stirrede jeg på ham, idet jeg spurgte mig selv:

"Er det ham?"

Han så mig, udstødte et skrig og strakte armene ud. Jeg åbnede også mine og vi omfavnede hinanden midt på boulevarden.

Vi spadserede et par gange frem og tilbage fra Rue Drouot og ned til Vaudeville og skulle lige til at sige hinanden farvel, for han gjorde indtryk af allerede at være udmattet af at have gået den lille smule, da jeg tog mod til mig og spurgte ham:

"Du ser ikke rigtig rask ud. Hvad er der i vejen med dig? Er du syg?"

Han svarede:

"Ja, jeg er en smule upasselig."

Han så ud som en mand, der er dødens sikre bytte, og en strøm af ømhed skød pludselig op i mig for denne gamle og kære ven, den eneste, jeg nogensinde havde haft. Jeg trykkede begge hans hænder: "Hvad er det med dig? Lider du?"

"Nej, jeg er bare lidt træt. Det er ingenting."

"Hvad siger din læge?"

"Han taler om blodmangel og siger, at jeg skal spise jern og rødt kød."

En pludselig mistanke fo'r igennem mig. Jeg spurgte:

"Er du lykkelig?"

"Ja, meget lykkelig."

"Fuldt ud lykkelig?"

"Ja, fuldt ud."

"Og din kone? ..."

"Hun er henrivende. Jeg elsker hende højere end nogensinde."

Men jeg lagde mærke til, at han rødmede. Han lod til at blive forlegen, som om han var bange for flere spørgsmål. Jeg tog fat i hans arm og skubbede ham ind i en café, der på denne tid af dagen var ganske tom. Jeg tvang ham til at sætte sig ned og sagde, idet jeg så ham lige ind i øjnene:

"Hør nu en gang, René, sig mig hellere sandheden."

Han stammede:

"Du tager fejl ... jeg har intet at sige."

Jeg fortsatte i en fast tone:

"Det er ikke sandt. Du er syg, hjertesyg formodentlig, og du tør ikke betro dig til nogen. Men til mig ved du, at du kan sige alting. Kom nu med det. Jeg venter."

Han blev endnu rødere og stammede, idet han vendte hovedet bort:

"Det er vanvid! ... Men det ... det er ude med mig!"

Han tav og jeg søgte at opmuntre ham:

"Tal nu, hører du! Hvad er der i vejen?"

Han betænkte sig endnu et øjeblik, så sagde han pludseligt, som om han kastede en kvalfuld tanke, han endnu aldrig havde tilstået, langt bort fra sig:

"Der er det i vejen, at jeg har en kone, der tager livet af mig ... det er det hele!"

Jeg forstod ikke, hvad han mente:

"Gør hun dig ulykkelig? Plager hun dig nat og dag? Men hvorledes? På hvilken måde?"

Med svag stemme, som om det var en forbrydelse, han skriftede, mumlede han:

"Nej … jeg elsker hende alt for … alt for varmt."

Denne brutale tilståelse gjorde mig først aldeles forbløffet, så følte jeg en ubetvingelig lyst til at le og fik endelig sagt:

"Ja, men det forekommer mig, at du … at du kunne elske hende noget mindre."

Han var igen blevet meget bleg. Omsider besluttede han sig til at tale lige så åbenhjertigt med mig som i gamle dage:

"Nej, det kan jeg ikke. Og jeg dør af det. Jeg ved det. Jeg dør. Jeg dræber mig selv. Og jeg er bange. Der er dage, hvor jeg som for eksempel i dag har lyst til at forlade hende, til at gå min vej for bestandig, til at rejse til den anden ende af verden, bare for at leve, leve længe. Og så, når det bliver aften, går jeg alligevel hjem, modvillig og forpint. Langsomt går jeg op ad trappen og ringer på. Der er hun; hun sidder i en lænestol og venter på mig. Og hun siger til mig: "Hvor du kommer sent!" Jeg kysser hende. Så sætter vi os til bords. Under hele måltidet har jeg kun den ene tanke: "Så snart vi har spist, går jeg igen og sætter mig op i et tog for at køre bort, lige meget hvorhen." Men når vi kommer tilbage til dagligstuen, føler jeg mig så træt, at jeg ikke mere har mod til at rejse mig. Jeg bliver. Og så … ja, så … så ender det altid med, at jeg bukker under …"

Jeg kunne ikke bare mig for atter at smile. Han så det og fortsatte:

"Ja, du ler, men jeg forsikrer dig, at det er forfærdeligt."

"Hvorfor," spurgte jeg, "siger du det ikke til din kone? Med mindre hun er et rent uhyre, må hun dog kunne forstå dig."

Han trak på skuldrene:

"Ja, det kan du sagtens sige. Hvis jeg ikke siger det til hende, så er det, fordi jeg kender hendes natur. Har du nogensinde hørt sige om enkelte kvinder: "Hun er ved sin tredje mand"? Ja, det har du selvfølgelig, og du har trukket på smilebåndet ligesom nu for lidt siden. Ikke desto mindre er det sandt. Hvad er der at gøre ved det? Det er hverken hendes eller min skyld. Hun er således, fordi naturen har skabt hende på den måde. Hun har, kære, et temperament som en Messalina. Hun har selv ingen anelse om det, men det har jeg, desværre for mig selv. Hun er henrivende, øm, kærlig og blid, og hun finder alle de vanvittige kærtegn, der udmatter mig og dræber mig, ganske naturlige og mådeholdende. Hun ligner en uvidende skolepige. Og hun er uvidende, det stakkels barn!

Å, hver eneste dag tager jeg de mest energiske beslutninger. Jeg går jo døden i møde, forstår du! Men et blik fra hendes øjne er nok, et af de blikke, hvori jeg læser hendes læbers glødende attrå, og jeg bukker øjeblikkelig under, idet jeg siger til mig selv: "Det er sidste gang. Jeg vil ikke mere gå med til disse dødbringende kys." Og så, når jeg på ny, således som i dag, har givet efter, går jeg ud på gaden og flakker om uden mål og med, medens jeg tænker på døden og siger til mig selv, at jeg er fortabt, at det er forbi.

Den tanke forfølger mig i den grad, at jeg i går tog en tur op på Pére–Lachaise. Jeg stirrede på gravene, der ligesom dominobrikker ligger i række ved siden af hinanden, og jeg tænkte: "Dér ligger jeg snart også!" Så gik jeg hjem, fast bestemt

på at sige, at jeg var syg, og derved undgå hende. Men jeg kunne ikke!

Å, du kan slet ikke forestille dig det liv, jeg fører! Spørg en ryger, der bliver forgiftet af nikotinen, om han ikke kan give afkald på sin behagelige, men dræbende vane, og han vil svare dig, at han over hundrede gange har prøvet på det, men at han ikke har kunnet føre det igennem. Og han vil tilføje: "Det er mig også det samme, jeg vil hellere dø, end undvære min tobak." Således går det mig. Når man først er blevet revet med af en sådan lidenskab, en sådan last, kan man ikke længere standse. Den sluger én helt og holdent."

Han rejste sig og rakte mig hånden. En stormende, en hadsk vrede steg op i mig, ikke alene imod denne kvinde, men imod kvinden i sin helhed, imod denne ubevidste, henrivende og forfærdelige skabning. Og idet han knappede sin frakke for at gå, slyngede jeg ham brutalt lige i ansigtet:

"Men for fanden, så skaf hende et par elskere, hellere end at lade dig dræbe på den måde!"

Han trak på skuldrene uden at svare og gik.

Der gik et halvt år, uden at jeg så ham. Hver morgen ventede jeg at modtage et sortrandet brev, hvori jeg anmodedes om at være til stede ved hans begravelse. Men jeg kunne ikke bekvemme mig til at gå op til ham, en meget indviklet misstemning, en blanding af foragt for denne kvinde og for ham, af vrede, af forargelse og af en hel del andre forskellige følelser, afholdt mig fra det.

En smuk forårsdag spadserede jeg i Champs-Elysées. Det var en af de milde eftermiddage, hvor man fyldes af en underlig

glad stemning, hvor der kommer glans i éns øjne og en stormende livslyst arbejder sig op i én.

Pludselig var der én, som slog mig på skuldrene. Jeg vendte mig om, det var ham. Det var ham, veltilpas, rødmosset og fyldig med en pæn, lille mave.

Han strakte begge sine hænder ud imod mig og råbte, strålende af glæde:

"Nu har jeg dig endelig, din troløse rad!"

Jeg stirrede på ham, lamslået af overraskelse: "Ih, ja, det er jo dig! Det er som pokker! Må jeg gøre dig min kompliment. Du har forandret dig i det sidste halve år."

Han blev karmoisinrød i ansigtet og svarede med en latter, der ikke lød ægte:

"Ja, herregud, man gør, hvad man kan."

Jeg blev ved at se på ham med en udholdenhed, der øjensynlig generede ham. Omsider sagde jeg:

"Du er … Du er altså blevet rask nu?"

Han stammede hastigt:

"Ja, fuldstændigt. Tak skal du have."

Derpå skiftede han tone:

"Det var dog et storartet held, at jeg mødte dig, gamle ven. Nu må vi igen komme sammen, rigtig tit, ikke sandt, du?"

Men jeg ville ikke give slip på min tanke. Jeg ville vide besked og jeg spurgte:

"Hør en gang, du husker vel nok, hvad du betroede mig, da vi sidst traf hinanden? … Så … så har du altså lært at stå imod nu?"

Han fremhakkede forlegen:

"Lad os sætte, at jeg intet har sagt og lad mig være i fred … Men nu har jeg fået fat på dig og nu beholder jeg dig. Du må gå

med hjem og spise til middag hos os i dag."

Jeg blev pludselig grebet af en vanvittig lyst til at se dette hjem, til at forstå det hele, og jeg tog imod indbydelsen.

To timer senere stod vi udenfor hans dør.

Hans kone modtog mig på den elskværdigste måde. Hun havde et naturligt, troskyldigt og på samme tid fornemt væsen og var aldeles henrivende. Hendes lange hænder, hendes kinder og hals var af en blændende hvidhed og hendes bygning af en bedårende finhed. Der var race, ædel race i hende. Hun gik stadig med den samme duvende, gyngende bevægelse, som om hvert ben ved hvert skridt gjorde en let bøjning.

René kyssede hende broderligt på panden og spurgte:

"Er Lucien endnu ikke kommet?"

Med klar stemme svarede hun i en let tone:

"Nej, endnu ikke, min ven. Du ved nok, at han altid kommer lidt for sent."

Det ringede. En ung, elegant mand, der var meget mørk og bygget som en Herkules, kom ind. Vi blev forestillet for hinanden. Han hed Lucien Delabarre.

René og han trykkede kraftigt hinandens hænder. Så gik vi til bords.

Middagen var udmærket og forløb under den muntreste stemning. René talte hele tiden til mig lige så fortroligt, hjerteligt og oprigtigt som i gamle dage. Det hed uafbrudt: "Ved du hvad, gamle ven" og "Hør en gang, du gamle" – aldeles, som da vi var unge.

Pludselig udbrød han:

"Du aner ikke, hvor glad jeg er over, at jeg igen har truffet dig. Jeg føler mig fuldstændig som genfødt."

Jeg iagttog i smug hans kone og den anden. De opførte sig fuldstændig korrekt. Dog forekom det mig, at jeg en eller to gange så et hastigt og flygtigt øjekast blive vekslet imellem dem.

Så snart måltidet var færdigt, vendte René sig om imod sin kone og erklærede:

"Kære, lille veninde, jeg har genfundet Pierre og jeg bortfører ham. Vi driver lidt ned ad boulevarden sammen for at passiare ligesom i gamle dage. Du tilgiver mig nok sådan en lille ungkarleudflugt. I øvrigt er Delabarre nok så elskværdig at blive for at holde dig med selskab."

Den unge kone smilede og sagde til mig, idet hun rakte mig hånden:

"Behold ham nu ikke alt for længe. Jeg kan ikke undvære ham."

Lidt efter drev vi arm i arm ned ad gaden lige så fortroligt som i gamle dage. Det var, som om de mellemliggende år slet ikke havde eksisteret.

Jeg var nu kommet til det punkt, at jeg for enhver pris ville have besked, og spurgte:

"Hør, nu skal du sige mig det, hvad er der gået for sig? Hvorledes? ..."

Men han afbrød mig barsk og svarede i en gnaven tone som en rolig mand, der ikke ønsker at forstyrres uden grund:

"Hvad det angår ... skal vi så ikke hellere tale om noget andet!"

Han tav lidt, så tilføjede han med halv stemme, som om han talte med sig selv, og med den overbeviste mine, som folk anlægger, når de har taget en klog beslutning:

"Det var dog min salighed for dumt at lade sig slå ihjel på den måde!"

Jeg trængte ikke mere ind på ham. Vi fremskyndede vor gang og gav os til at passiare.

Pludselig standsede han og hviskede til mig med et fiffigt blink med det ene øje:

"Hvad siger du, om vi gik hen og besøgte nogle små pigebørn?"

Jeg slog en oprigtig latter op:

"Som du vil. Lad os bare det, gamle ven!"

Chali

Til Jean Béraud.

Admiral de la Vallée, der så ud, som om han sad og halvsov i sin lænestol, sagde med sin besynderlige, gammelkoneagtige stemme:

"Jeg har en gang oplevet et meget ejendommeligt lille elskovseventyr. Har De lyst til at høre det?" Og uden at røre sig i den store stol gav han sig til at fortælle, stadig med sit evindelige, rynkede smil om munden, dette Voltaire-smil, der fik ham til at gå for at være en uforbederlig skeptiker.

I

Jeg var tredive år og løjtnant, da der blev tildelt mig en astronomisk mission i det indre af Indien. Den engelske regering gav mig alle de nødvendige midler til at kunne gennemføre mit foretagende, og med et følge på nogle mand trængte jeg snart ind i dette mærkelige, overraskende og vidunderlige land.

Jeg kunne skrive tyve bind fulde om den rejse. Jeg kom igennem de mest fantastiske, pragtfulde egne; jeg blev modtaget af overmenneskeligt skønne fyrster, der levede i en utrolig rigdom. I to måneder havde jeg en følelse af, at jeg vandrede om i et digt, at jeg på ryggen af indbildte elefanter gennemstrejfede et eventyrrige. Midt i eventyrskønne skove opdagede jeg vidunderlige ruiner; i stæder, der var som en drøm, fandt jeg de herligste bygninger, fine og ciselerede som juveler, lette som kniplinger og vældige som bjerge, fabelagtige,

guddommelige bygninger, der ejer en sådan ynde i deres former, at man kan blive forelsket i dem som i en kvinde, og at det er en legemlig og sanselig nydelse at betragte dem. Kort sagt, jeg gik, som Victor Hugo siger, vågen omkring og drømte.

Omsider nåede jeg målet for min rejse, byen Ganhara, der tidligere var en af de rigeste i Central-Indien, men nu er i forfald. Den regeres af en rig, myndig, voldsom, gavmild og grusom fyrste, rajah Maddan, en ægte østerlandsk suveræn, forfinet og barbarisk, krybende, høflig og blodtørstig, indsmigrende som en kvinde og grusom uden barmhjertighed.

Byen ligger nede i en dal ved bredden af en lille sø, der er omgivet af et helt folk af pagoder, som bader deres mure i vandet.

På afstand tager byen sig ud som en hvid plet, der bliver større og større efterhånden som man kommer nærmere, og lidt efter lidt skelner man kupler, tinder og spir, alle de yndefulde indiske bygningers slanke og elegante prydelser.

Omtrent en times vej fra portene mødte jeg en elefant, der var pragtfuldt udstyret og omgivet af en æres-eskorte, som fyrsten sendte mig. Og med stor pomp blev jeg ført til paladset.

Jeg ville gerne have haft tid til af klæde mig elegant på, men den kongelige utålmodighed gav mig ikke lov til det. Rajahen ville straks lære mig at kende for at se, hvad han i retning af adspredelse kunne vente sig af mig, det andet måtte komme bagefter.

Midt imellem soldater, der var bronzebrune som statuer og iført glimrende uniformer, trådte jeg ind i en stor sal, som var omgivet af et galleri, og hvor der stod en mængde mænd i prangende klædninger, der var oversået med kostbare stene.

På en bænk, som lignede en af vore almindelige havebænke uden ryg, men hvorover der var kastet et vidunderlig skønt tæppe, fik jeg øje på en lysende masse, en slags siddende sol; det var rajahen, der uden at røre sig sad og ventede på mig i sin kanariegule dragt. Han havde ti eller femten millioner diamanter på sig og alene på hans pande funklede den berømte, delhiske stjerne, som altid har tilhørt det fremragende dynasti Parihara fra Mundore, som min vært var en ætling af.

Det var en ung mand på omtrent en fem og tyve år; skønt han var af den reneste hindu-race, så han ud, som om han havde negerblod i årerne. Han havde kolde, stive øjne med et lidt svævende blik, fremspringende kindben, tykke læber, krøllet skæg, lav pande og blændende hvide og skarpe tænder, som han ofte blottede i et mekanisk smil.

Han rejste sig, gik mig i møde og rakte mig hånden på engelsk maner. Derpå lod han mig tage plads ved siden af sig på en bænk, der var så høj, at mine fødder knapt nåede jorden. Det var meget ubekvemt.

Han foreslog straks, at vi skulle gå på tigerjagt den følgende dag. Jagt og kampe var hans største beskæftigelser, og han forstod overhovedet ikke, at man kunne få tiden til at gå med noget som helst andet. Han følte sig åbenbart overtydet om, at jeg var kommet så langt borte fra blot for at adsprede ham lidt og holde ham med selskab i hans fornøjelser.

Da jeg ikke kunne undvære hans bistand, prøvede jeg på at smigre hans tilbøjeligheder. Han var så tilfreds med min holdning, at han lige på stedet ville vise mig en bryderkamp og

trak mig med hen til en slags arena, som var beliggende inde i selve paladset.

På hans befaling trådte to nøgne og kobberfarvede mænd frem; deres hænder var bevæbnede med stålkløer og de gik straks løs på hinanden, idet de forsøgte at ramme hinanden med dette skarpe våben, der i deres sorte hud rev store flænger, hvoraf blodet flød.

Det varede længe. Deres legemer var til sidst lutter sår, men de to kæmpende blev ved med at flå hinanden med disse ejendommelige river, der var sammensat af hvæssede stålklinger. Den ene af dem havde fået kinden sønderhakket, den andens øre var kløvet i tre dele.

Med en glubsk og lidenskabelig glæde så fyrsten til. Han dirrede af fryd, udstødte hvert øjeblik en henrykt brummen og efterlignede med uvilkårlige gestus alle de kæmpendes bevægelser, idet han uafbrudt skreg:

"Slå! Slå dog!"

Omsider styrtede den ene bevidstløs om og måtte bæres ud af den bloddryppende arena, medens rajahen udstødte et langt suk af sorg og fortrydelse over, at det hele allerede var forbi.

Så vendte han sig om imod mig for at få at vide, hvilket indtryk det havde gjort på mig. Jeg var oprørt, men jeg komplimenterede ham ivrigt, og han gav straks befaling til, at jeg skulle føres til "Couch-Mahal" (Glædens Palads), hvor jeg skulle bo.

Jeg vandrede igennem de fantastisk skønne haver, som man kun finder derovre, og stod snart ved min fremtidige residens.

Paladset, denne juvel af en bygning, lå ved enden af den kongelige park og hele den ene side af dets mure gik lige ned i

den hellige Viharasø. Det var firkantet og alle fire facader bestod af tre vidunderligt smykkede søjlegallerier, der hævede sig over hinanden. I hvert hjørne rankede sig lette, høje eller lave, enlige eller parrede småtårne af ulige størrelse og forskellig form; de lignede naturlige blomster, der var skudt op fra denne yndefulde, orientalske arkitekturplante. Alle var de dækket med bizarre tage, der tog sig ud som en koket hovedpynt.

Midt på bygningen hvælvede sig i højde med et bedårende slankt og helt gennembrudt klokketårn en mægtig kuppel, der så ud som et hvidt marmorbryst, der bød sig op mod himlen.

Og hele paladset var fra øverst til nederst dækket med skulpturarbejde, henrivende arabesker, der berusede blikket, og ubevægelige processioner af fine skikkelser, hvis holdning og bevægelser i sten fortalte om Indiens sæder og skikke.

Værelserne fik lys gennem takkede buevinduer, der vendte ud til den herlige have, og på marmorgulvene var med onyx, lapislazuli og agat tegnede graciøse buketter.

Jeg havde knapt nok fået tid til at klæde mig om, da en af hoffets dignitarer, Haribadada, som havde fået det særlige hverv at være budbringer imellem fyrsten og mig, meldte mig rajahens besøg.

Den safrangule suveræn trykkede mig på ny i hånden og fortalte mig tusinde ting, idet han hele tiden spurgte mig om min mening, som det var mig meget vanskeligt at sige ham. Derpå ville han vise mig ruinerne af det gamle palads i den anden ende af haven.

Det var en sand skov af sten, der var beboet af et helt folk af store aber. Da vi nærmede os, gav hannerne sig til at løbe frem

og tilbage på murene og skar de frygteligste grimasser ad os, mens hunnerne forskrækket flygtede med deres unger i armene og i flugten viste os deres nøgne bagdele. Rajahen lo som en vanvittig og kneb mig i skulderen for at vise mig sin glæde. Han satte sig midt imellem ruinerne, medens en forsamling af hvidskæggede dyr krøb sammen rundt omkring på alle de fremspringende murbrokker, hvorfra de truede og pegede fingre ad os.

Da den gule fyrste havde fået nok af dette skuespil, rejste han sig og fortsatte sin vandring, stadig slæbende mig med sig og henrykt over straks dagen for min ankomst at have kunnet vise mig sådanne ting. Inden vi skiltes, huskede han mig på den store tigerjagt, der næste dag skulle afholdes til ære for mig.

Jeg var altså med på denne jagt og derefter på en anden, en tredje, ti, tyve i træk. Vi jagede efterhånden alle de dyr, der fandtes i omegnen, pantere, bjørne, elefanter, antiloper, flodheste, krokodiller og mange flere – halvdelen af alle skabte dyr. Jeg var udmattet, led ved altid at se blod og træt af jagtens i længden så ensformige glæder.

Omsider kølnedes også fyrstens iver og på mine indtrængende bønner lod han mig få lidt tid til at arbejde. Han nøjes nu med at overvælde mig med gaver. Han sendte mig juveler, pragtfulde stoffer og dresserede dyr, som Haribadada, skønt han i grunden nærede stor foragt for mig, fremstillede for mig med en tilsyneladende så højtidsfuld ærbødighed, som om jeg havde været solen selv.

Hver dag bragte en procession af tjenere mig i tildækkede fade retter fra fyrstens eget bord og hver dag måtte jeg lade, som om jeg var himmelglad over en eller anden ny adspredelse,

der var udtænkt for min skyld: dans af bajaderer, tryllekunster, tropperevuer, alt, hvad den gæstfrie, men besværlige rajah kunne hitte på for at vise mig sit skønne fædreland i alt dets dårende pragt og glans.

Så snart jeg fik lov til at være lidt alene, arbejdede jeg eller også aflagde jeg et besøg hos aberne, hvis selskab behagede mig ulige mere end fyrstens.

En aften, da jeg kom hjem fra en spadseretur, fandt jeg foran indgangen til mit palads Haribadada, der højtideligt og i hemmelighedsfulde udtryk meddelte mig, at en gave fra fyrsten ventede mig i mit soveværelse, og bad mig modtage alle hans herres undskyldninger for, at der ikke tidligere var blevet tænkt på at tilbyde mig noget, som jeg i høj grad havde måttet savne.

Efter denne dunkle tale bøjede rajahens udsending sig dybt for mig og forsvandt.

Jeg skyndte mig nysgerrig op i mit værelse og fik øje på en række småpiger, der ordnet efter størrelse stod ubevægelige i række langs væggen. Den ældste kunne højst være otte år, den yngste seks. I første øjeblik stod det mig ikke rigtig klart, hvorfor denne flok var blevet installeret hos mig, men så gik fyrstens fine opmærksomhed op for mig: det var et harem, som han skænkede mig. Af ganske særlig velvilje havde han gjort det så ungt. Thi jo grønnere frugten er, des mere bliver der derovre sat pris på den.

Jeg følte mig ganske forvirret og forlegen overfor disse børn, der så på mig med deres store, alvorlige øjne og allerede syntes at vide besked med, hvad jeg kunne fordre af dem.

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle sige til dem. Jeg havde mest lyst til at sende dem tilbage, men en gave fra en suveræn er man

nødt til at beholde. Det ville have været en dødelig fornærmelse. Jeg blev altså nødt til at finde mig i at have denne flok børn hos mig.

De stod ganske stille og stirrede lige på mig for i mine øjne at læse, hvad jeg tænkte. Åh, den fordømte foræring! Hvor den satte mig i forlegenhed! Til sidst følte jeg mig latterlig og spurgte den største: "Hvad hedder du?"

Hun svarede:

"Chali."

Dette pigebarn med den smukke, elfenbensgullige hud var et vidunder, en statue; ansigtets linjer var lange og rene.

Så sagde jeg for at se, hvad hun ville svare, og måske for at gøre hende forlegen:

"Hvorfor er du her?"

Med sin blide, harmoniske stemme svarede hun: "Jeg er kommet for at gøre alt, hvad det vil behage min herre at forlange af mig."

Barnet vidste fuld besked.

Jeg rettede det samme spørgsmål til den mindste, der med sin spinkle barnestemme tydeligt fremplaprede: "Jeg er her for det, som det vil behage min herre at forlange."

Hun lignede en lille mus og hun var allerkæreste. Jeg tog hende op i mine arme og kyssede hende. De andre gjorde en bevægelse som for at trække sig tilbage, idet de formodentlig tænkte, at jeg havde truffet mit valg, men jeg befalede dem at blive, idet jeg på indisk maner satte mig med benene over kors, lod jeg dem tage plads i en halvkreds rundt omkring mig og gav mig til at fortælle dem en historie om ånder, for jeg talte nogenlunde deres sprog.

De hørte opmærksomt efter, skælvende af spænding ved de mærkværdige steder, dirrende af angst og bevægende hænderne. De små stakler havde åbenbart rent glemt, af hvilken grund de var kommet.

Da jeg var færdig med min fortælling, kaldte jeg på min yndlingstjener, Latchmân, og lod ham bringe godter, syltetøj og kager, som de af hjertens lyst proppede sig med. Derefter fik jeg, der nu begyndte at se den komiske side af sagen, sat lege i gang.

En af disse adspredelser vakte især vældig jubel. Jeg lavede bro med mine ben og mine seks småunger løb under dem, den mindste forrest og bagest i rækken den største, der hver gang kom til at give mig et lille puf, fordi hun ikke bukkede sig nok. Det fik de andre til at skoggerle og de glade barnestemmer gav ekko under de lave hvælvinger i mit pragtfulde palads, som de vakte op af dets søvn, befolkede med barnlig munterhed og gav liv.

Da vi begyndte at blive trætte, fulgte jeg dem ind i sovesalen, hvor mine uskyldige friller skulle sove. Da jeg havde forvisset mig om, at alt var i orden, overlod jeg dem til de fire tjenestekvinder, som fyrsten samtidig havde sendt mig til at passe på mine små sultaninder.

I otte dage morede det mig kosteligt at lege far med disse små dukker. Vi legede skjul, kispus og blindebuk, og de var ude af sig selv af lyksalighed, for hver dag lærte jeg dem en ny og spændende leg.

Min bolig lignede en kostskole. Mine små veninder, der var klædt i prægtige, guld- og sølvbroderede silkestoffer, løb som små menneskelige dyr hele dagen omkring i de lange gallerier

og rolige sale, hvor sollyset faldt dæmpet ind gennem de høje buevinduer.

Så en aften, jeg ved ikke selv, hvorledes det gik til, blev den største af dem, hende, der kaldte sig Chali, og lignede en elfenbensstatuette, for alvor min hustru.

Det var et vidunderligt lille væsen, blid, frygtsom og munter, og hun kom snart til at elske mig med en brændende kærlighed. Jeg på min side holdt også af hende, men på en underlig måde, tøvende og skamfuld, med en slags frygt for den europæiske retfærdighed, med pludselige anfald af tilbageholdenhed, med stadige samvittighedsskrupler og alligevel med en lidenskabelig og sanselig elskov. Jeg elskede hende som en fader og jeg kærtegnede hende som en mand.

Om forladelse, mine damer, jeg går vist lidt for vidt.

De andre fortsatte deres lege i paladset som en flok kattekillinger.

Chali veg ikke fra mig, undtagen når jeg skulle til fyrsten.

Vi tilbragte de skønneste timer sammen i ruinerne af det gamle palads, midt imellem aberne, der var blevet vore venner.

Hun lagde sig over mine knæ, hvor hun blev liggende og lod tingene passere forbi i sit lille sfinkshoved eller måske uden at tænke på noget som helst, men i den smukke og yndefulde stilling, der er medfødt hos disse ædle og drømmende folkeslag, de hellige statuers hieratiske stilling.

Ofte tog jeg et stort kobberfad med alle mulige lækkerier, kager og frugt med derud. Og lidt efter lidt vovede aberne sig nærmere, fulgt af deres mere frygtsomme unger. Så satte de sig i kreds rundt om os uden at turde komme helt hen. De ventede øjensynligt på, at jeg skulle uddele mine lækkerbiskener.

Det endte så næsten altid med, at en han, der var dristigere end de andre, tog mod til sig og kom helt hen til mig med fremstrakt hånd ligesom en tigger. Jeg gav ham et stykke, som han straks bragte hen til sin hun, hvorpå alle de andre gav sig til at udstøde rasende skrig og hylede op af vrede og misundelse. Først når jeg tilkastede hver enkelt sit stykke, kunne jeg få ende på denne gyselige larm.

Da jeg befandt mig så vel i disse ruiner, fik jeg en dag det indfald at tage mine instrumenter med for at arbejde derude. Men så snart aberne fik øje på mine blanke instrumenter, som de formodentlig antog for nogle frygtelige, morderiske apparater, udstødte de de skrækkeligste hyl og flygtede til alle sider.

Jeg tilbragte også mange af mine aftener sammen med Chali på et af de ydre gallerier ud imod Viharasøen. Uden at tale betragtede vi den blændende måne, der fra horisonten gled op over himlen og kastede en sitrende sølvkåbe over vandet. Ovre på den anden bred skimtede vi omridsene af de små pagoder, der så ud som yndefulde paddehatte, der var vokset op af vandet. Og jeg slog mine arme om min lille elskerindes alvorlige hoved og kyssede langsomt og længe hendes glatte pande, hendes store øjne, der var fulde af denne gamle og fantastiske jordbunds hemmeligheder, og hendes rolige læber, som åbnede sig under mine kærtegn. Og jeg havde et mægtigt, forvirret og især poetisk indtryk af, at jeg i denne lille pige besad en hel race, den skønne mystiske race, hvorfra alle andre racer synes at være udgåede.

Fyrsten blev imidlertid ved med at overvælde mig med gaver.

En dag sendte han mig en meget uventet genstand, der hos Chali opvakte den mest lidenskabelige beundring. Det var simpelthen en konkylie-æske, en af disse almindelige papæsker, som er helt overdækket med små, fastlimede snegleskaller, og som her i Frankrig allerhøjst har en værdi af to francs. Men derovre stod æsken i en uberegnelig pris. Det var ganske sikkert den første, der nogensinde havde været set i rajahens rige.

Jeg stillede den på et møbel og lod den stå, idet jeg morede mig over den betydning, som der her i dette skønne eventyrland blev tillagt denne hæslige bazargenstand.

Men Chali kunne ikke blive træt af at betragte den og beundre den. Hun var fuld af begejstring og ærbødighed for den og af og til spurgte hun mig:

"Giver du mig lov til at røre ved den?"

Og når jeg havde givet hende lov, lukkede hun med den største forsigtighed låget op og i og lod sine små, fine fingre glide blidt og kærtegnende hen over skallerne; det så ud, som om denne berøring skaffede hende en særlig nydelse, der trængte helt ind i hjertet på hende.

Jeg var imidlertid blevet færdig med mine arbejder og måtte tænke på at drage bort. Det varede længe, inden jeg kunne bestemme mig til det, kærligheden til min lille veninde holdt mig tilbage. Endelig kunne det ikke opsættes længere.

Fyrsten, der var trøstesløs over at skulle undvære mig, søgte at fængsle mig med nye jagter og nye kampe, men da der var gået en fjorten dages tid med disse fornøjelser, erklærede jeg, at nu måtte jeg af sted, og han lod mig have min frihed.

Afskeden med Chali var hjerteskærende. Hun kastede sig ind til mit bryst og hulkede, så at hele hendes legeme rystede. Jeg

vidste ikke, hvad jeg skulle gøre for at trøste hende, mine kys gjorde kun ondt værre.

Pludselig fik jeg en idé. Jeg rejste mig, gik hen og tog konkylieæsken og gav hende den, idet jeg sagde:

"Den er til dig. Du må beholde den."

Så så jeg hende endelig smile. Hele hendes ansigt opklaredes af en indre glæde, den inderlige glæde, man føler, når de drømme, man har anset for umulige, på en gang går i opfyldelse.

Hun kyssede mig som en rasende.

Ikke desto mindre græd hun alligevel meget, da hun sagde mig det sidste farvel.

Jeg uddelte faderkys og kager til resten af mine koner og drog af sted.

II

Der gik to år; så førte ved et tilfælde min tjeneste mig atter til Bombay. Som følge af en række uforudsete omstændigheder blev der tildelt mig en ny mission, som jeg i kraft af mit kendskab til landet og sproget blev betragtet som selvskreven til at udføre.

Jeg fuldførte mit arbejde så hurtigt som muligt, og da jeg endnu havde tre måneder til min rådighed, ville jeg aflægge et lille besøg hos min ven, kongen af Ganhara, og hos min lille kone, Chali, som jeg uden tvivl ville finde meget forandret.

Rajah Maddan modtog mig med de mest overstrømmende glædesytringer. Han lod straks tre kæmpende flå hinanden ihjel til ære for mig og lod mig hele den første dag ikke være et øjeblik alene.

Da jeg endelig om aftenen var blevet fri for ham, lod jeg Haribadada kalde og efter først at have stillet ham en mængde forskellige spørgsmål, for at han ikke skulle se for dybt i mit hjerte, spurgte jeg ham:

"Ved du, hvad der er blevet af den lille Chali, som rajahen havde givet mig?"

Hans ansigt fik et mørkt og ærgerligt udtryk, og han svarede meget forlegen:

"Det er bedre ikke at tale om hende."

"Hvorfor det? Hun var en sød lille kvinde."

"Det gik galt med hende, herre."

"Hvad for noget? Med Chali? Hvad er der da blevet af hende? Hvor er hun?"

"Jeg mener, hun endte galt."

"Endte galt? Er hun død?"

"Ja, herre, hun havde begået en slet handling."

Jeg var meget bevæget, jeg følte mit hjerte slå, og angsten sammensnørede min strube.

Jeg fortsatte min udspørgen:

"En slet handling? Hvad havde hun da gjort? Hvad er der hændt hende?"

Manden, der blev mere og mere forlegen, mumlede:

"Det er bedre, at De ikke spørger mig om det."

"Det er noget snak. Jeg vil vide besked."

"Hun havde stjålet."

"Hvad? Chali? Hvem havde hun stjålet fra?"

"Fra Dem, herre."

"Fra mig? Hvorledes det?"

"Den dag, De rejste, stjal hun skrinet, som fyrsten havde foræret Dem. Det blev fundet mellem hænderne på hende."

"Hvilket skrin?"

"Skrinet med skallerne."

"Det havde jeg jo givet hende."

Indieren så forbløffet op på mig og svarede:

"Ja, det er rigtigt nok, det påstod hun også, og hun svor de dyreste eder på, at De havde givet hende det. Men der var ingen, der troede, at De havde skænket en slave en gave fra fyrsten, og rajahen lod hende straffe."

"Hvorledes? Straffe? Hvad blev der gjort ved hende?"

"Hun blev bundet ind i en sæk og kastet ud i søen her fra vinduet, fra vinduet i dette værelse, hvor hun havde begået tyveriet."

Jeg følte, at jeg blev bleg af sorg og en smerte, som jeg aldrig før havde følt, bævede igennem mig. Jeg gjorde tegn til Haribadada, at han skulle trække sig tilbage; han skulle ikke se mig græde.

Jeg tilbragte natten på galleriet ud imod søen, på det galleri, hvor jeg så mange gange havde siddet med det stakkels barn på mine knæ.

Og jeg tænkte på, at skelettet af hendes nydelige lille legeme lå dernede under mig i en sæk, der var snøret sammen med et reb, dybt nede på bunden af det sorte vand, som vi i fordums dage sammen havde beskuet.

Den næste dag rejste jeg atter til trods for rajahens bønner og heftige sorg.

Og nu tror jeg, at jeg aldrig har elsket nogen anden kvinde end Chali.

Et møde

Til Edouard Rod.

Det var et tilfælde, et rent og skært tilfælde.

Baron d'Étraille, der var blevet træt af at stå, gik, da alle fyrstindens værelser på denne festaften stod åbne, ind i det tomme sovekammer, som næsten syntes at ligge helt i mørke i overgangen fra de stærkt oplyste saloner.

Han søgte en lænestol, hvor han kunne falde lidt til ro, da han var overbevist om, at hans kone ikke ville gå ind på at tage afsted før daggry. Straks henne fra døren fik han øje på den himmelblå seng med de indvævede gyldne blomster, der knejsede midt i det rummelige værelse som en katafalk, hvori kærligheden kunne være begravet, for fyrstinden var ikke længere ung. Bagest i sengen lyste en stor klar plet, der gav én indtrykket af, at man gennem et højt vindue så ud over en sø; det var det store, diskrete spejl, der var indrammet af mørke draperier, som man undertiden havde ladet falde for, men som oftest trukket til side. Og spejlet syntes at skue ned på sengen, dets medviderske. Det så ud, som om det gemte på savn og minder ligesom de slotte, hvor hvide gengangere vandrer om, og man fik uvilkårligt en fornemmelse af, at der pludselig hen over dets glatte og brune flade ville glide bedårende billeder af blottede kvindehofter og favnende armes bløde bevægelser.

Baronen var smilende blevet stående; han følte sig lidt bevæget på tærsklen ind til dette elskovsværelse. Men pludselig viste der sig noget i spejlet, som om de spøgelser, han havde fremmanet, dukkede op for ham. En mand og en kvinde, som

havde siddet på en meget lav divan, der var skjult i skyggen, havde rejst sig. Og i det blanke krystal, der gengav deres billeder, så han dem omfavne hinanden og kysse hinandens læber, inden de skiltes.

Baronen genkendte sin hustru og marquis de Cervigné. Han vendte om og gik sin vej som en mand, der er fuldstændig herre over sig selv. Han ventede kun på, at det skulle begynde at blive dag for at få baronessen med hjem; men han tænkte ikke længere på at sove.

Så snart han var blevet alene med hende, sagde han:

"Jeg så dig i aften i fyrstinden af Raynes sovekammer. Jeg behøver ikke at forklare mig yderligere. Jeg holder hverken af at komme med bebrejdelser, bruge voldsomheder eller gøre mig latterlig. For at undgå alt dette foreslår jeg, at vi skilles ganske stille og uden at vække opsigt. Jeg overlader til min sagfører at ordne din stilling i overensstemmelse med mine befalinger. Du bliver altså fri og kan leve, som du selv vil, da du ikke længere bor under mit tag, men jeg vil kun lade dig vide, at du må passe på, at det ikke kommer til nogen skandale, for i så fald ville jeg, da du vedbliver at bære mit navn, være nødt til at vise mig streng."

Han følte sig mere forbavset og bedrøvet end ulykkelig. I deres ægteskabs første tid havde han holdt meget af hende. Denne glød var dog lidt efter lidt blevet kølnet, og nu havde han ofte små kapricer enten for skuespillerinder eller damer af hans egen verden, hvad der dog ikke hindrede ham i stadig på en vis måde at føle sig tiltalt af baronessen.

Hun var meget ung, knapt nok fire og tyve år, lille, udpræget blond, men spinkel, alt for spinkel. Det var en ægte lille

pariserdukke, fin, forkælet, elegant, koket, ret åndfuld og mere fortryllende end egentlig smuk. Når han talte til sin broder om hende, sagde han fortroligt:

"Min kone er henrivende, æggende, men … der er ikke noget rigtigt at få fat på. Hun ligner et glas champagne, hvor alt er skum. Når man har drukket det ud, synes man, at det i grunden var godt, men at der var alt for lidt."

Han gik frem og tilbage i sit værelse, ophidset og med tusinde ting i tankerne. Af og til skød en vredesstrøm op i ham, og han følte en brutal lyst til at gå hen og give marquis'en en dragt prygl eller slå ham på øret i klubben. Men så sagde han til sig selv, at en sådan optræden ville være smagløs og gøre ham selv og ikke den anden til latter. Han måtte også tilstå, at disse hidsigheds-anfald mere stammede fra hans sårede forfængelighed end fra et knust hjerte. Han gik i seng, men han sov ikke.

Nogle dage senere fik Paris at vide, at baron og baronesse d'Étraille på grund af gemytternes uoverensstemmelse var blevet enige om at leve hver for sig. Ingen nærede den fjerneste mistanke, der blev ikke hvisket om noget som helst, og det faldt ingen ind at forundre sig.

For at undgå forskellige møder, der kunne berøre ham pinligt, besluttede baronen sig imidlertid til at foretage en rejse. Et helt år var han borte, han tilbragte sommeren ved et badested, efteråret med at gå på jagt og kom først ved vintertid tilbage til Paris. Ikke en eneste gang havde han genset sin hustru.

Han vidste, at der intet blev sagt om hende. Hun sørgede i det mindste for at holde på skinnet. Det var alt, hvad han

forlangte.

Han kedede sig, rejste på ny, og gav sig så til at restaurere sit slot i Villebosc, hvad der tog ham to år. Så indbød han gæster til at komme og tage slottet i dets nye skikkelse i øjesyn, hvad der beskæftigede ham i femten måneder i det mindste. Omsider blev han også træt af det og vendte tilbage til sin ejendom i Rue de Lille, akkurat seks år efter skilsmissen.

Han var nu fem og fyrre år, havde ikke så få grå hår og en lille smule mave; han pintes af det tungsind, der er almindeligt hos folk, som har været smukke, feterede og elskede, og som for hver dag, der går, føler, at de taber sig og bliver ældre.

En måned efter sin tilbagekomst til Paris blev han forkølet og begyndte at hoste. Hans læge påbød ham at tilbringe resten af vinteren i Nizza.

Han rejste altså, en mandag aften med iltoget.

Han var blevet forsinket og kom først, lige som toget satte sig i bevægelse. Der blev i en fart lukket en dør op til en kupé, hvor der var plads, og han skyndte sig at stige op. I det bageste hjørne var der allerede installeret en rejsende, der var så indhyllet i pelse og kapper, at det ikke var muligt at se, om det var en herre eller dame; man så ikke andet end en lang bylt klæder. Da baronen indså, at han ikke kunne få noget andet indtryk af sin medrejsende, gjorde han sig det ligeledes bekvemt, tog sin rejsehue på, foldede sine tæpper ud og rullede sig ind i dem, strakte sig ud på sædet og faldt i søvn.

Han vågnede først, da det begyndte at dages, og hans første blik gjaldt hans medrejsende, der ikke havde rørt sig hele natten og endnu syntes at ligge i dyb søvn.

Baron d'Étraille benyttede sig deraf til at gøre lidt morgentoilette, han børstede sit skæg og sit hår og friskede ansigtet, som natten forandrede så meget, at det blev mange år ældre, med eau de cologne.

En stor digter har sagt:

"Når man er ung, bringer morgenen sejr."

Når man er ung, er ens opvågnen skøn, huden er frisk, øjnene strålende, håret blankt og rigt.

Når man er gammel, er ens opvågnen trist. Det matte blik, de rødlige, oppustede kinder, den tykke mund, det sammenklaskede hår og det filtrede skæg giver ansigtet et gammelt, træt og udslidt udseende.

Baronen havde åbnet sin rejse-necessaire og ved hjælp af en børste bragt sit fysiognomi i orden. Så ventede han.

Toget fløjtede og standsede. Hans medrejsende gjorde en bevægelse og var åbenbart i færd med at vågne. Derpå satte lokomotivet sig atter i gang. En solstråle faldt skråt ind i kupeen og lige tværs over den sovende, der atter bevægede sig, gjorde nogle stød med hovedet som en kylling, der kommer ud af ægget, og viste roligt sit ansigt.

Det var en ung, lys, frisk, meget smuk og lidt buttet dame. Hun tog benene ned fra sædet og satte sig op.

Baronen stirrede forbløffet på hende. Han vidste ikke mere, hvad han skulle tro. Han ville næsten sværge på … at det var hans kone, men hans kone i en overmåde forandret skikkelse. Forandringen var til hendes fordel, hun var blevet fyldigere, endog lige så fyldig som han selv, men hende klædte det bedre.

Hun så roligt på ham, tilsyneladende uden at kende ham igen, og gav sig med sindsro til at vikle sig ud af de mange

klæder, hvori hun var indhyllet.

Der var en rolig sikkerhed over hende, en udfordrende dristighed, der viste, at hun vidste, at hun i samme øjeblik, hun vågnede, var i fuld besiddelse af sin skønhed og friskhed.

Baronen tabte aldeles hovedet.

Var det hans kone? Eller var det en anden, der lignede hende som en søster? Det var seks år siden, han havde set hende, og han kunne tage fejl.

Hun gabte. Han genkendte hendes gaben. Men på ny vendte hun sig om imod ham og lod et roligt og ligegyldigt blik dvæle på ham, et blik, der intet som helst sagde; derpå gav hun sig til at betragte landskabet.

Han var ganske forfjamsket og frygtelig forlegen. Han ventede, idet han fra siden stadig kiggede hen på hende uden at kunne få sig til at tage øjnene væk.

Ja vist så, det var hans kone, der kunne ikke være tale om andet! Hvorledes havde han et øjeblik kunnet tvivle? Der eksisterede ikke to kvinder med den næse. Tusinde minder dukkede frem i ham, minder om kærtegn, om små enkeltheder ved hendes legeme, en skønhedsplet på ryggen og en anden på hoften lige overfor den første. Hvor ofte havde han ikke kysset dem! Han følte sig betaget af sin tidligere rus, han genfandt i sin hukommelse duften af hendes hud, hendes smil, når hun slog sine arme om halsen på ham, det blide tonefald i hendes stemme og hele hendes yndefulde kælenskab.

Men hvor var hun forandret og forskønnet, det var hende og det var dog ikke hende. Han fandt hende mere moden, mere færdig, mere kvinde, mere forførende og mere attråværdig, meget mere attråværdig.

Denne fremmede og ukendte kvinde, som han her tilfældigvis mødte i en jernbanevogn, var altså hans. Hun tilhørte ham i følge loven. Han behøvede kun at sige: "Jeg vil".

Han havde i gamle dage sovet i hendes arme, levet i hendes elskov. Nu fandt han hende igen, men så forandret, at han nær ikke havde kendt hende. Det var en anden og på samme tid hende selv. Det var en anden, som var født, udviklet og vokset frem, siden han havde forladt hende, men det var alligevel hende, som han havde besiddet, det var hendes holdning, kun noget forandret, hendes træk, men mere udformede, hendes smil, men mindre kunstlet, hendes bevægelser, blot mere sikre. Det var to kvinder, som smeltede sammen i én, og hvori det ukendtes nyhed blandede sig med gamle elskovsminder. Det var noget ejendommeligt, forvirrende, æggende, et slags elskovsmysterium. Det var hans hustru i et nyt legeme, i en ny ham, som hans læber ikke havde gennemløbet.

Og han tænkte på, hvorledes seks år kan forandre alt i os. Kun de ydre omrids kan kendes igen, og til tider forsvinder endog de.

Blodet, håret, huden, alt fornyes, alt forvandles. Og hvis man ikke har set hinanden i lang tid, er det en helt forskellig skabning, man genfinder, selv om den er den samme og bærer det samme navn.

Og på samme måde kan også hjertet forandre sig, alle éns tanker og anskuelser ændres således, at vi i et tidsrum af fyrre år gennem langsomme og stadige forvandlinger kan blive fire eller fem absolut nye og forskellige væsener.

Tankerne gled videre i hans forvirrede sjæl, og pludselig stod den aften, da han havde overrasket hende i fyrstindens

sovekammer, ganske tydeligt for ham. Han følte dog intet spor af raseri. Det var ikke længere den samme kvinde, den lille, magre og vævre dukke fra fordums dage, han havde for sig.

Hvad skulle han gøre? Hvorledes skulle han begynde at tale til hende? Hvad skulle han sige? Mon hun havde kendt ham igen?

Toget standsede atter. Han rejste sig, hilste og sagde: "Er der ikke noget, du trænger til, Berthe? Skal jeg bringe dig noget ...?"

Hun lod sit blik glide op og ned ad ham og svarede uden forbavselse, uden forvirring og uden vrede, men med den mest fuldkomne sindsligevægt:

"Nej, tak ... jeg behøver intet ..."

Han steg ud og gik nogle skridt henad perronen for at få tid til at tænke sig om og samle sine tanker, der var fortumlede som efter et fald. Hvad skulle han nu gøre? Gå op i en anden kupé? Det ville se ud, som om han flygtede. Vise sig galant, tjenstvillig? Det ville se ud, som om han bad om forladelse. Tale hårdt og bydende til hende? Det ville være at behandle hende som en sjover, og det havde han desuden egentlig heller ikke længere ret til.

Han steg op og indtog sin tidligere plads.

Hun havde benyttet sig af hans fraværelse til at gøre et hastigt toilette, og hun sad nu rolig, overlegen og strålende tilbagelænet i hjørnet.

Han vendte sig om mod hende og sagde:

"Kære Berthe, da et besynderligt tilfælde således fører os sammen efter seks års adskillelse, en adskillelse, der gik for sig i mindelighed, er der så nogen grund til, at vi vedbliver at betragte hinanden som et par uforsonlige fjender? Vi er blevet lukket inde sammen på tomandshånd. Så meget desto værre

eller så meget desto bedre. Jeg har ikke i sinde at gå min vej. Er det så ikke bedre, at vi passiarer sammen som … som … venner, indtil vi har nået vort bestemmelsessted?"

Hun svarede roligt:

"Ja, som du vil."

Dette svar lukkede munden på ham, han vidste ikke længere, hvad han skulle sige. Men så tog han mod til sig, rykkede hen på det midterste sæde og begyndte i en galant tone:

"Jeg ser, at jeg bliver nødt til at gøre kur til dig, men lad gå. Det er mig i øvrigt en fornøjelse, for du er henrivende. Du kan ikke forestille dig, hvor meget du har vundet i de seks år, der er gået. Jeg kender ingen kvinde, som har gjort et mere betagende indtryk på mig end du, da du for lidt siden viklede dig ud af dine pelse. Jeg ville ærlig talt slet ikke have troet en sådan forandring mulig …"

Uden at bevæge hovedet og uden at se på ham afbrød hun ham:

"Jeg kan ikke sige det samme. Du har tabt dig meget."

Han blev rød i hovedet, flov og forvirret; så sagde han med et tålmodigt smil:

"Du er hård ved mig."

Hun vendte sig om imod ham:

"Hvorfor? Jeg konstaterer sandheden. Du har jo ikke i sinde at tilbyde mig din kærlighed, vel? Det kan altså være dig fuldstændig ligegyldigt, om jeg synes, at du ser godt ud eller ikke. Men jeg ser, at emnet er dig pinligt. Lad os hellere tale om noget andet. Hvad har du foretaget dig i den tid, jeg ikke har set dig?"

Han havde mistet sin sikkerhed og stammede:

"Jeg? Jeg har rejst, er gået på jagt og er blevet gammel, som du ser. Og du?"

Hun erklærede med sindsro:

"Jeg har bevaret skinnet, som du havde befalet mig det."

Et brutalt udbrud trængte sig frem til hans læber, men han holdt det tilbage, tog sin hustrus hånd og kyssede den:

"Og det takker jeg dig for."

Nu var det hende, der blev overrasket. Han var tilsyneladende fuldstændig herre over sig selv, han måtte være meget stærk.

Han fortsatte:

"Da du er gået ind på mit første forslag, skal vi så ikke passiare sammen uden bitterhed?"

Hun gjorde en lille, foragtende bevægelse:

"Bitterhed? Jeg er ikke bitter. Du er mig fuldkommen ligegyldig. Jeg søger kun at holde en vanskelig konversation vedlige."

Han så stadig på hende, og til trods for hendes afvisende holdning følte han et brutalt og uimodståeligt begær skyde op i sig.

Hun mærkede, at hun havde såret ham, og hun fortsatte for med vilje at gøre ham ondt:

"Hvor gammel er du egentlig nu blevet? Du må jo være adskilligt yngre, end du ser ud til?"

Han blev bleg:

"Jeg er femogfyrre år."

Han tav lidt, så tilføjede han:

"Jeg glemmer rent at spørge dig, hvorledes fyrstinden af Raynes har det. Omgås du hende stadig?"

Hun tilkastede ham et hadefuldt blik:

"Ja, stadig. Hun har det rigtig godt – Tak."

Og de blev siddende ved siden af hinanden, ophidsede og irriterede. Pludselig erklærede han:

"Kære Berthe, jeg har skiftet mening. Du er min hustru, jeg fordrer, at du endnu i dag flytter sammen med mig igen. Jeg finder, at du har vundet både i skønhed og i karakter, og jeg tager dig tilbage. Jeg er din mand, det er min ret."

Hun blev forbløffet og så ham stift ind i øjnene for at læse hans tanker, men hans ansigt var ubevægeligt, uigennemtrængeligt og besluttet.

Hun svarede:

"Det gør mig ondt, men jeg har andre forpligtelser."

Han smilede:

"Så meget des værre for dig. Loven giver mig magt, og jeg har i sinde at bruge den."

Marseilles første huse dukkede frem. Toget fløjtede og sagtnede sin fart. Baronessen rejste sig, rullede roligt sine tæpper sammen og vendte sig derefter om mod sin mand:

"Kære Raymond, misbrug ikke en tête-a-tête, som jeg har forberedt. Jeg har i overensstemmelse med dit eget råd villet tage mine forholdsregler for ikke, hvad der så end hænder, at have noget at frygte hverken af dig eller af verden. Du tager jo til Nizza, ikke?"

"Jeg tager derhen, hvor du tager hen."

"Nej, aldeles ikke. Hør først på mig, og jeg indestår dig for, at du vil lade mig være i fred. Om lidt vil du på perronen få øje på fyrstinden af Raynes og grevinde Henriot, der begge to står og venter på mig sammen med deres mænd. Jeg har villet have, at

de skulle se os sammen, dig og mig, så at alle kunne få at vide, at vi har tilbragt natten alene sammen i denne kupé. Vær ikke bange. De to damer skal nok sørge for at fortælle det over alt, det er jo en i høj grad overraskende nyhed. Jeg sagde dig for lidt siden, at jeg på alle punkter havde holdt mig dine ordrer efterrettelig og omhyggeligt sørget for at bevare skinnet. Noget andet har der jo ikke været tale om, vel? Nu vel, det er for at kunne blive ved med det, at jeg har arrangeret dette møde. Du har befalet mig at undgå enhver skandale, og det gør jeg, kære, for jeg … jeg er bange … jeg er bange for at …"

Hun ventede, indtil toget var fuldstændig standset, og en flok venner styrtede hen imod hendes kupé for at åbne døren for hende, så fuldendte hun:

"Jeg er bange for, at jeg skal have et barn."

Fyrstinden strakte armene ud for at omfavne hende. Baronessen pegede på sin mand, som var stum af overraskelse og søgte at gætte sandheden, og sagde:

"Kan De virkelig ikke kende Raymond igen? Ja, han er ganske vist noget forandret. Han er taget med mig, fordi han ikke ville have, at jeg skulle rejse alene. Vi foretager af og til den slags små udflugter sammen som et par gode venner, der blot ikke kan leve sammen til stadighed. Her skilles i øvrigt vore veje. Han har allerede fået nok af mig."

Hun rakte ham sin hånd, som han mekanisk tog imod. Så sprang hun ned på perronen midt imellem alle dem, der var kommet for at hente hende.

Baronen lukkede kupédøren efter hende; han var alt for bevæget til at kunne sige et ord eller tage en beslutning. Han så sin hustru fjerne sig og hørte hendes stemme og glade latter.

Han så hende ikke mere.

Havde hun løjet eller havde hun talt sandhed? Det fik han aldrig at vide.

Andrés sygdom

Til Edgar Courtois.

Notarens hus vendte ud mod torvet. Bag ved lå en smuk, vel beplantet have, der strakte sig lige til Passage des Piques, som altid lå øde, og som ved en mur var skilt fra haven.

Det var i denne ende af haven, at notarens hustru, fru Moreau, første gang tilstod kaptajn Sommerive, der længe havde forfulgt hende med sine kærlighedserklæringer, et stævnemøde.

Hendes mand var rejst til Paris, hvor han skulle ordne nogle sager; det ville tage ham en otte dages tid. Hun havde altså en hel uges frihed foran sig. Kaptajnen havde bedt hende så meget, bønfaldet og tigget med så hede og smægtende ord, at hun følte sig overbevist om, at han elskede hende voldsomt. Og hun følte sig selv så forladt, så miskendt og så forsømt midt imellem de mange kontrakter, der ene optog notaren, at hun havde ladet sit hjerte tage til fange uden at spørge sig selv, om hun en dag ville give mere.

Men efter måneders platonisk kærlighed med ømme håndtryk og hastige kys, stjålet bag en dør, havde kaptajnen erklæret, at han øjeblikkelig ville ansøge om forflyttelse og forlade byen, hvis han ikke opnåede et stævnemøde, et rigtigt stævnemøde, under træernes skygge og under mandens fraværelse.

Hun gav efter og lovede det.

Nu stod hun tæt trykket op imod havemuren og ventede på ham. Hendes hjerte bankede og den mindste støj fik hende til

at skælve.

Pludselig hørte hun, at nogen klatrede op ad muren udvendig, og hun var lige ved at løbe sin vej. Hvis det nu ikke var ham? Hvis det var en tyv? Men nej, det var det ikke. En stemme kaldte blidt:

"Mathilde!"

Hun svarede:

"Étienne!"

Med en sagte sabelklirren faldt en mand lige ned i havegangen foran hende.

Det var ham! Hvilket kys!

De blev længe stående, fast omslyngede og med læberne forenede i et kys. Men pludselig begyndte der at falde en fin regn og dråberne, der faldt fra blad til blad, frembragte en svag rislen inde i mørket.

Hun skælvede, da hun mærkede den første dråbe på sin hals, og han sagde til hende:

"Mathilde, min elskede, min tilbedte, mit alt, min engel, lad os søge tilflugt oppe hos dig. Det er midnat, vi har intet at frygte. Hører du, jeg bønfalder dig!"

Hun svarede:

"Nej, min ven, jeg er bange. Hvem ved, hvad der kan ske!"

Men han drog hende tæt ind til sig og hviskede hende ind i øret:

"Alle tjenestefolkene ligger på tredje sal ud imod torvet. Sovekammeret er på første sal ud til haven. Ingen vil kunne høre os. Jeg elsker dig, og jeg vil have lov til at elske dig fuldt ud; jeg vil eje dig helt, fra hoved til fod."

Og han slog med voldsomhed armene om hende og gjorde hende halvt vanvittig med sine kys.

Hun gjorde endnu modstand, hun var bange og skamfuld. Men han tog hende om livet og halvt trak og halvt bar hende med sig under regnen, der nu var blevet til en vældig byge.

Døren var blevet stående åben; de famlede sig op ad trappen og da de var kommet ind i sovekammeret, skød hun slåen for, medens han strøg en tændstik.

Hun faldt næsten besvimet om i en lænestol. Han lagde sig på knæ foran hende og gav sig til at klæde hende af, idet han begyndte med hendes sko og strømper for at kysse hendes fødder.

Stønnende forsøgte hun at værge for sig:

"Nej, nej, Étienne, jeg beder dig, lad mig blive ved at være en hæderlig kvinde. Jeg bliver bare alt for vred på dig bagefter! Det er så grimt, så plumpt! Kan man ikke elske hinanden med hjertet alene … Étienne!"

Men det nyttede ikke noget, med en kammerpiges behændighed og en lidenskabelig mands febrilske hast knappede han op, hægtede han op og løste han op uden at unde sig hvile. Og da hun ville rejse sig for at undslippe hans dristighed, faldt hendes kjole, hendes skørter og hendes linned ned om hende, og hun stod nøgen som en hånd, der tages ud af en muffe.

Ude af sig selv løb hun hen til sengen for at skjule sig under tæppet. Det var et farligt tilflugtssted. Han fulgte efter hende. Men i farten faldt hans sabel, som han havde spændt løs, men glemt at tage af, på gulvet med et forskrækkeligt bulder.

I samme øjeblik lød en skarp og vedholdende klynken, et barneskrig, inde fra sideværelset, hvortil døren var blevet stående åben.

Hun mumlede:

"Å, du har vækket André. Nu får jeg ham ikke til at falde i søvn igen."

Det var hendes søn, som var femten måneder gammel, og som sov ved siden af sin moder, for at hun bestandig kunne våge over ham.

Men kaptajnen, der var vanvittig af elskov, hørte ikke, hvad hun sagde:

"Bryd dig ikke om det! Bryd dig bare ikke om det! Jeg elsker dig! Mathilde, du tilhører mig!"

Men trøstesløs og forfærdet slog hun om sig:

"Nej, nej, hør, hvor han skriger! Han ender med at vække ammen, og hvis hun kom ned, hvad skulle vi så gøre? Vi ville være fortabte! Hør en gang, Étienne, når han begynder på den måde om natten, plejer hans fader at tage ham over i sengen til os for at få ham rolig. Det er det eneste, der hjælper. Lad mig tage ham, Étienne ...?"

Barnet hylede højere og højere og udstødte de skingrende hvin, som trænger gennem de tætteste mure ud til én, når man går forbi et hus, hvor der er små børn.

Kaptajnen blev bestyrtet, han stod op og Mathilde skyndte sig ind efter drengen, som hun tog op i sengen til sig. Han tav øjeblikkelig.

Étienne satte sig overskrævs på en stol og rullede en cigaret. Der var knapt gået fem minutter, før André sov. Moderen hviskede:

"Nu lægger jeg ham ind igen."

Og med den største forsigtighed bar hun barnet ind i den anden stue og lagde det til rette i vuggen.

Da hun kom tilbage, ventede kaptajnen på hende med åbne arme.

Han omslyngede hende, gal af elskov, og hun, der endelig var overvundet, favnede ham igen og stammede:

"Étienne ... Étienne ... Min kærlighed! Åh, hvis du vidste, hvor ... hvor ..."

André gav sig atter til at græde. Kaptajnen blev rasende og skreg:

"Så skulle da også satan stå i den unge! Kan han ikke holde mund, for fanden."

Nej, ungen kunne ikke holde mund; den vrælede af fuld hals.

Mathilde syntes, at hun hørte nogen røre sig ovenpå, det var formodentlig ammen, der var vågnet; hun fo'r op, hentede drengen og bar ham ind i sengen. Straks holdt han op at græde.

Tre gange i træk blev han lagt tilbage i sin vugge. Tre gange i træk måtte hun tage ham ind igen.

Kaptajn Sommerive gik sin vej en time før daggry; han skar tænder og mumlede de frygteligste eder.

Men for at berolige hans utålmodighed havde Mathilde lovet, at han måtte komme igen samme aften.

Da han atter indfandt sig, var han endnu mere utålmodig, endnu mere længselsfuld ovenpå den lange venten.

Han passede på at sætte sablen forsigtigt fra sig ved en lænestol, han skubbede sine støvler af, som om han var en tyv, og hviskede så sagte, at Mathilde ikke kunne høre, hvad han sagde. Endelig var han ved at blive lykkelig, helt og holdent

lykkelig, da gulvet eller et eller andet møbel eller måske sengen selv knagede. Det var en kort, tør lyd som af en fjeder, der sprang, og i samme øjeblik besvaredes den af et skrig, som først var svagt, men hurtigt tiltog i styrke. André var vågnet.

Han hvinede, som om han havde en kniv i halsen. Hvis han ville blive ved på den måde, skulle han snart få hele huset på benene, det var sikkert nok.

Ude af sig selv styrtede moderen ind og hentede ham. Kaptajnen blev liggende. Han skummede af raseri, og ganske forsigtig strakte han hånden ud, tog lidt af ungens kød – var det i låret eller i bagdelen, det vidste han ikke, men han var ligeglad – mellem to af sine fingre og kneb til. Barnet sparkede om sig og hylede af alle kræfter, men det havde kun til følge, at kaptajnen blev yderligere forbitret og kneb endnu hårdere over alt, hvor han kunne komme til. Han greb på lykke og fromme et stykke kød og vred det frem og tilbage mellem sine hårdt sammenpressede fingre, så slap han det for at tage et andet ved siden af og et lidt længere borte og endnu et.

Barnet hvinede som en høne, der får halsen skåret over, eller som en hund, der piskes. Moderen græd af fortvivlelse, hun kyssede, kærtegnede det og forsøgte at berolige det og kvæle dets skrig under sine kys. Men André blev violet, som om han havde krampe, og sparkede om sig, med sine små arme og sine små ben, så det var en ynk at se på.

Kaptajnen foreslog blidt:

"Du skulle prøve på at lægge ham tilbage i sin vugge, så falder han måske til ro."

Mathilde fulgte hans råd og gik med barnet ind i det andet værelse.

Så snart det kom op af moderens seng, græd det mindre stærkt, og så snart det var blevet lagt ned i sin vugge, tav det og kun nu og da lød en sidste kort hulken.

Resten af natten var rolig og kaptajnen var lykkelig.

Den påfølgende nat kom han atter igen. André vågnede på ny og gav sig til at græde. Moderen skyndte sig at hente ham ind til sig, men kaptajnen kneb så hårdt og så længe, at drengen snappede efter vejret og fråden stod ham om munden.

Han blev lagt tilbage i sin vugge og var næsten straks rolig.

Da der var gået fire dage, græd han ikke mere for at komme over i den mødrene seng.

Notaren kom tilbage lørdag aften og indtog sin plads i hjemmet og i ægtesengen.

Da han var træt efter rejsen, gik han tidligt til ro. Så snart han havde genoptaget sine vaner og samvittighedsfuldt opfyldt alle sine pligter som hæderlig og principmæssig mand, kom han i tanker om noget og blev forundret:

"Ih, men André græder jo slet ikke i aften! Gå ind og hent ham, Mathilde, det glæder mig at føle ham imellem os to."

Hans kone rejste sig straks og gik ind efter barnet, men så snart det så sig i den seng, hvor det nogle dage tidligere havde holdt så meget af at komme ind, blev det slået af rædsel, vred sig og gav sig til at hyle som en rasende. Til sidst måtte moderen bære det ind i vuggen igen.

Moreau kunne ikke komme sig af sin forbavselse:

"Det var da løjerligt! Hvad går der dog af ham i aften? Tror du, han er søvnig?"

Hans kone svarede:

"Således har han hele tiden været, medens du var borte. Jeg har ikke kunnet tage ham ind hos mig en eneste gang."

Da barnet om morgenen vågnede, gav det sig til at le og legede med sine små, knyttede hænder.

Notaren blev rørt, ilede ind til det, kyssede sit afkom og tog det op i sine arme for at tage det med ind i sengen. André lo med den ubevidste latter, der er egen for små børn, hvis tankeevne endnu er uudviklet. Pludselig fik han øje på sengen og på moderen, der lå i den, og hans lille, glade ansigt rynkedes og fortrak sig, medens han stak i at vræle og slog om sig, som om han blev mishandlet på det frygteligste.

Faderen mumlede forbavset:

"Der må jo være noget i vejen med barnet."

Med en naturlig bevægelse løftede han den lille skjorte op og udstødte et: "Næh!" af forfærdelse.

Læggene, lårene, lænderne, hele den lille bagdel var marmoreret med blå pletter af størrelse som en sou. "Men, Mathilde, se dog! Det er skrækkeligt!"

Ude af sig selv fo'r moderen op af sengen og styrtede hen til barnet. Midt i hver af pletterne var der en violet linje, som var helt underløbet af blod. Det måtte uden al tvivl være en eller anden uhyggelig og forfærdelig sygdom, begyndelsen til en slags spedalskhed eller til en af disse besynderlige lidelser, der snart gør huden vortet som ryggen af en skrubtudse og snart skællet som en krokodille.

Aldeles bestyrtet så forældrene på hinanden, og Moreau udbrød:

"Vi må straks have bud efter en læge."

Mathilde, som var blegere end en død, stod og stirrede stift på sin søn, der var lige så plettet som en leopard. Og pludselig, idet hun udstødte et skrig, et voldsomt, uvilkårligt skrig, som om hun havde fået øje på én, der fyldte hende med rædsel, brast det ud af hende:

"Åh, det afskum! ..."

Moreau spurgte overrasket:

"Hvad for noget? Hvem taler du om? Hvem er det, der er et afskum?"

Hun blev rød lige op til håret og stammede:

"Ingenting ... ser du ... det er ... det tror jeg i det mindste ... det er ... du skal ikke sende bud efter lægen ... det er ganske sikkert det afskum af en amme, som kniber den lille for at få ham til at tie, når han græder."

Notaren blev rasende; han sendte bud efter ammen og var lige ved at banke hende. Hun nægtede frækt, men blev jaget bort.

Og hendes opførsel, der blev meddelt sognerådet, forhindrede hende i at få andre pladser.

Ham?

Til Pierre Decourcelle.

Du kan slet ikke begribe det, kære ven? Det forstår jeg så udmærket. Du tror, at jeg er blevet gal? Det er jeg måske også en lille smule, men ikke af de grunde, som du mener.

Ja, jeg gifter mig. Der er ikke noget at sige til det. Men alligevel har mine anskuelser og min overbevisning ikke forandret sig. Jeg betragter den legitime parring som en dumhed. Jeg er vis på, at af ti ægtemænd er de otte hanrejer. Og de fortjener det såmænd, når de har været så idiotiske at lægge deres liv i lænker, at give afkald på den elskovs-frihed, som er det eneste gode og glade i denne verden, at skære vingen af den afvekslings-trang, som bestandig driver os imod alle kvinder, osv., osv.

Mere end nogensinde før føler jeg mig ude af stand til at elske én kvinde, fordi jeg altid vil elske alle de andre. Jeg ville helst have tusinde arme, tusinde læber og tusinde … temperamenter for på samme tid at kunne favne en hel hær af disse ubetydelige, men bedårende skabninger.

Og alligevel gifter jeg mig.

Jeg må oven i købet tilføje, at jeg ikke kender noget videre til min tilkommende hustru. Jeg har kun set hende en fire-fem gange. Jeg ved, at hun ikke mishager mig, og det er mig tilstrækkeligt til det, jeg vil med hende. Hun er lille, lys og fyldig. Dagen efter brylluppet vil jeg derfor længes efter en høj, mørk og slank kvinde.

Hun er ikke rig, men hun tilhører en velhavende familie. Hun er en af den slags unge piger, som man i de gode borgerlige kredse tæller i dusinvis, giftefærdige, uden dyder og uden laster. Der bliver sagt om hende: "Frk. Lajolle er virkelig nydelig." Om kort tid vil man sige: "Hun er overordentlig nydelig, fru Raymon." Kort sagt, hun hører til den legion af unge, hæderlige piger, som man priser sig lykkelig ved at have fået til kone lige til den dag, da man opdager, at man netop foretrækker alle andre kvinder fremfor den, man har valgt.

Men hvorfor gifter jeg mig da, tænker du?

Jeg tør næppe tilstå dig den besynderlige og usandsynlige grund, der driver mig til denne vanvittige handling.

Jeg gifter mig for ikke at være alene!

Jeg ved ikke, hvorledes jeg skal forklare dig det, få dig til at forstå det. Du vil få medlidenhed med mig og du vil foragte mig, så ynkelig er min sindstilstand.

Jeg vil ikke længere være alene om natten. Jeg vil føle et væsen ved siden af mig, tæt ind til mig, et væsen, der kan tale, sige noget, ligegyldigt hvad.

Jeg vil kunne forstyrre hendes søvn, stille et pludseligt, et fjollet spørgsmål til hende, blot for at høre en stemme, for at føle en sjæl vågne og mærke nogle tanker begynde at arbejde, og jeg vil, når jeg får lyst til at tænde lyset, kunne se et menneskeligt ansigt ved siden af mig. Og det er alt sammen, fordi … fordi … (Jeg skammer mig ved at tilstå det) … fordi jeg er bange, når jeg er alene.

Åh! Du kan endnu ikke forstå mig.

Jeg er ikke bange for nogen fare. En mand kunne bryde ind i mit soveværelse og jeg ville dræbe ham uden at skælve. Jeg er

heller ikke bange for spøgelser; jeg tror ikke på det overnaturlige. Jeg er ikke bange for de døde, jeg tror på den ubetingede tilintetgørelse af ethvert væsen, der forsvinder.

Ja, men hvad da, spørger du? … Ja, ser du, jeg … jeg er bange for mig selv, jeg er bange for at blive bange! Jeg er bange for de øjeblikke, da tankerne farer vild, bange for den skrækkelige fornemmelse, der fremkaldes af en uforståelig angst.

Du må gerne le, hvis du vil. Men det er forfærdeligt, uhelbredeligt. Jeg er bange for væggene, for møblerne, for alle de genstande, jeg har om mig, og som for min hjerne får et slags dyrisk liv. Jeg er især bange for den skrækkelige forvirring, der kan opstå i mine tanker, for den følelse af, at min forstand slipper fra mig, tåges og splittes af en hemmelighedsfuld og uovervindelig rædsel.

Jeg mærker først en vag uro, der lister sig ind i min sjæl og får det til at løbe koldt ned ad ryggen på mig. Jeg ser mig omkring. Der er intet. Og jeg ville ønske, at der var noget! Hvilket? Noget, jeg kunne forstå. Nu er jeg jo kun bange ene og alene, fordi jeg ikke forstår min egen frygt.

Jeg taler! Jeg er bange for min stemme. Jeg går! Jeg er bange for det ukendte bagved døren, bagved gardinet, inde i skabet, under sengen. Og alligevel ved jeg, at der ikke er noget som helst nogen af stederne.

Jeg vender mig brat om, fordi jeg er bange for det, der er bagved mig, skønt der ingenting er, hvad jeg meget godt ved.

Jeg hidser mig selv op, jeg føler, at min frygt tager til. Og jeg lukker mig inde i mit sovekammer, jeg borer mig ned i sengen og skjuler mig under tæpperne; og indpakket og sammenrullet som en kugle lukker jeg med fortvivlet energi øjnene og bliver

således liggende en uendelig tid med den tanke, at mit lys er blevet stående brændende på natbordet, og at jeg dog bliver nødt til at rejse mig op for at slukke det. Men jeg tør ikke.

Er det ikke forfærdeligt at have det på den måde?

Tidligere følte jeg ikke noget af alt dette. Jeg gik rolig hjem. Jeg kom og gik i min lejlighed, uden at noget forstyrrede min sjæls ligevægt. Hvis man den gang havde sagt mig, hvilken sygelig, usandsynlig, uhyggelig og dum angst, jeg en dag skulle blive et bytte for, så ville jeg bare have lét. Jeg lukkede med den største sikkerhed alle døre op ind til mørket; jeg klædte mig langsomt af uden at dreje nøglen om, og det faldt mig aldrig ind at stå op midt om natten for at forvisse mig om, at alle indgangene til mit værelse var forsvarligt stængte.

Det begyndte i fjor på en højst besynderlig måde.

Det var om efteråret på en fugtig aften. Da min tjenestepige, efter at have lavet middagen, var gået, spurgte jeg mig selv, hvad jeg skulle foretage mig. Jeg gik lidt frem og tilbage i mit værelse. Jeg følte mig træt og udmattet uden grund; jeg var ikke oplagt til at arbejde og havde ikke en gang kræfter til at læse. En fin regn piskede mod ruderne. Jeg var forstemt, pint af den grundløse tungsindighed, som giver én lyst til at græde og får én til at længes efter et andet menneske, lige meget hvem, blot for at kunne få de tunge tanker rystet af sig.

Jeg følte mig alene. Mit hjem forekom mig så tomt som aldrig før. En uendelig og hjerteskærende ensomhed omgav mig. Hvad skulle jeg finde på? Jeg satte mig ned, men en nervøs utålmodighed fo'r ned i mine ben. Jeg rejste mig op og gav mig atter til at gå frem og tilbage. Jeg havde måske også lidt feber, for mine hænder, som jeg havde foldet bag på ryggen, således

som man ofte gør, når man slentrer omkring, brændte hinanden, og jeg lagde mærke til det.

Pludselig løb en kuldeskælven gennem mig. Jeg tænkte, at det var fugtigheden ude fra, som trængte ind til mig, og jeg fik den idé at gøre ild på. Jeg fik det til at brænde i kaminen, det var første gang det år. Jeg satte mig atter ned og stirrede ind i flammerne. Men snart fik umuligheden af at forholde mig rolig på samme plet mig på ny til at rejse mig og jeg følte, at jeg gjorde bedst i at gå ud, få den dystre stemning rystet af mig, opsøge en ven.

Jeg gik hen til tre af mine kammerater, men jeg traf ingen af dem hjemme. Derpå drev jeg ned ad boulevarden, fast bestemt på at ville finde en eller anden bekendt.

Der var trist og uhyggeligt over alt. De våde fortove lå blanke. Det var mildt, men det var den fugtige mildhed, som af og til får én til pludselig at fare gysende sammen, en regntung mildhed, der lå alt overvældende og mattende over gaden og syntes at dæmpe skæret fra gaslygterne.

Jeg gik med slappe skridt, idet jeg stadig gentog for mig selv:

"Jeg finder såmænd ikke nogen, jeg kan snakke med."

Jeg kiggede indenfor i flere cafeer lige fra Madeleinekirken til Faubourg Poissonnière. Der var ingen, jeg kendte. Nogle melankolske gæster sad ved bordene og så ud, som om de ikke havde kræfter nok til at drikke deres glas ud.

Jeg flakkede længe rundt og først henimod midnat bestemte jeg mig til at gå hjem. Jeg var fuldstændig rolig, men meget træt. Portneren, der plejede at gå i seng klokken elleve, lukkede stik imod sædvane straks op for mig og jeg tænkte:

"Se, se, en anden af husets beboere er nok lige kommet hjem."

Når jeg går hjemme fra, drejer jeg altid nøglen to gange om i låsen. Jeg fandt, at døren blot var trukket til, og det slog mig. Jeg tænkte, at portneren i aftenens løb havde været oppe med breve.

Jeg gik ind. Min ild brændte endnu og kastede endog sit skær ud i værelset. Jeg tog et lys for at gå hen ved kaminen og tænde det, da jeg så, at der i lænestolen sad en mand, som varmede sine fødder ved ilden og vendte ryggen til mig.

Jeg blev ikke bange, ikke spor af bange. En meget sandsynlig formodning fo'r mig igennem hovedet. En af mine venner var kommet for at besøge mig og portneren, der vidste, at jeg var gået ud, havde sagt, at jeg rimeligvis snart kom tilbage, og lånt ham nøglen. Og alle omstændighederne ved min hjemkomst fløj i løbet af et sekund gennem mine tanker. Porten, der straks blev lukket op, og min dør, der bare var skubbet til.

Min ven, af hvem jeg ikke kunne se stort andet end håret, var faldet i søvn foran ilden, medens han ventede på mig, og jeg gik frem for at vække ham. Jeg så ham ganske klart, den ene arm hang slapt ned til højre, han havde lagt benene over kors, og hovedet var hældet til venstre på stoleryggen i en stilling, der tydeligt røbede, at han sov. Jeg spurgte mig selv: Hvem er det? Der var temmelig dunkelt i stuen. Jeg strakte hånden ud for at røre ved hans skulder!

Jeg mødte kun stolens ryg! Der var ikke længere nogen. Lænestolen var tom!

Du gode Gud, hvilket sæt det gav i mig!

Jeg veg først tilbage, som om en skrækkelig fare var skudt op lige foran mig.

Så vendte jeg mig om, da jeg følte, at der var nogen bag min ryg, men straks efter fik en bydende trang til endnu en gang at se på lænestolen mig atter til at snurre rundt. Og jeg blev stående, stønnende af rædsel og så lamslået, at jeg ikke kunne tænke en tanke og var lige ved at falde.

Men jeg er en koldblodig mand, og jeg fik straks hele min forstand tilbage. Jeg sagde til mig selv: "Jeg har haft en hallucination, det er det hele." Og jeg gav mig til at anstille betragtninger over dette fænomen. Tanken arbejder hurtigt i sådanne øjeblikke.

Jeg havde haft en hallucination, det var en ubestridelig kendsgerning. Min tanke havde hele tiden været klar og havde ræsonneret regelmæssigt og følgerigtigt. Der kunne altså ikke være tale om nogen forstyrrelse i hjernen. Kun mine øjne havde taget fejl og skuffet mig. Mine øjne havde haft et syn, et af den slags syn, der får enfoldige sjæle til at tro på mirakler. Det var et øjebliks nervøsitet i synsorganerne, intet mere, eller måske en lille blodstigning.

Jeg tændte mit lys. Idet jeg bøjede mig ned imod ilden, mærkede jeg, at jeg rystede, og jeg rettede mig i vejret med et ryk, som om nogen havde halet i mig bagfra.

Jeg var absolut ikke rolig, det kunne ikke skjules.

Jeg gjorde nogle skridt, jeg talte højt. Jeg gav mig til med dæmpet stemme at nynne omkvædet af et par viser.

Så drejede jeg nøglen to gange om i døren ind til mit værelse og begyndte at føle mig lidt beroliget. Nu kunne i det mindste ingen komme ind til mig.

Jeg satte mig ned og tænkte længe over mit eventyr, så gik jeg i seng og pustede lyset ud.

I nogle minutter gik alt godt. Jeg blev liggende på ryggen og havde det ret fredeligt. Men så fik jeg pludselig en umotiveret trang til at se mig om i værelset, og jeg vendte mig om på siden.

Ilden var næsten gået ud, der var kun to eller tre gløder, som lige oplyste lænestolens fødder, tilbage, og jeg syntes, at jeg atter så manden sidde i stolen.

Jeg strøg hastigt en tændstik af. Jeg havde taget fejl, og jeg så ikke mere noget.

Alligevel stod jeg op og skød lænestolen hen bag ved min seng, således at jeg ikke mere kunne se den.

Så pustede jeg atter lyset ud og prøvede igen på at falde i søvn. Jeg havde knapt nok været fem minutter fra bevidstheden, førend jeg i drømme, men lige så tydeligt som i virkeligheden, på ny så hele scenen for mig. Jeg vågnede forvildet, og efter at jeg havde tændt lyset, blev jeg siddende op i sengen uden en gang at turde gøre forsøg på at falde i søvn igen.

To gange fik søvnen dog mod min vilje i nogle sekunder magt over mig og begge gange så jeg atter synet for mig. Jeg troede, at jeg var blevet gal.

Da det begyndte at lysne, følte jeg mig helbredet og sov fredeligt lige til klokken tolv.

Det var forbi, fuldstændig forbi. Jeg havde haft feber, mareridt, hvad ved jeg? Kort sagt, jeg havde været syg. Ikke desto mindre fandt jeg, at jeg havde båret mig dumt ad.

Jeg var meget munter hele dagen. Jeg spiste til middag på en restaurant, gik i teatret og begav mig derefter på hjemvejen. Men da jeg nærmede mig det hus, jeg boede i, blev jeg grebet af en underlig uro. Jeg var bange for at se ham igen. Det vil sige,

jeg var ikke bange for ham, ikke bange for, at han skulle være der, for jeg troede ikke på ham, men jeg var bange for, at mine øjne igen skulle forvirres, bange for endnu en hallucination, bange for den rædsel, der så ville bemægtige sig mig.

Over en time spadserede jeg frem og tilbage på fortovet, men omsider begyndte jeg at finde mig selv for idiotisk og ringede på porten. Jeg stønnede således, at jeg næsten ikke kunne komme op ad trapperne. Jeg blev stående over ti minutter på trappeafsatsen udenfor min dør, så tog jeg på én gang mod til mig. Jeg stak nøglen ind, skyndte mig med lyset i hånden ind i entréen, sparkede døren, der stod på klem ind til mit soveværelse, op og kastede et forfjamsket blik hen imod kaminen. Jeg så ingenting.

Åh! …

Hvilken lettelse! Hvilken glæde! Hvilken udløsning! Med en friskfyragtig mine spankede jeg frem og tilbage, men jeg følte mig ikke helt rolig og jeg vendte hver gang om med små, bratte ryk. Mørket i krogene ængstede mig.

Jeg sov dårligt, jeg blev hele tiden vækket af indbildte lyde. Men jeg så ham ikke. Nej. Det var forbi.

Fra den dag at regne er jeg bange om natten, når jeg er alene. Jeg føler synet ved siden af mig tæt ved mig, rundt omkring mig. Og dog har det ikke vist sig siden. Nej, slet ikke! Men det har i øvrigt mindre at sige, eftersom jeg ikke tror på det, eftersom jeg ved, at der intet er!

Alligevel generer det mig, fordi jeg bestandig tænker på det. – Den ene hånd hang ned til højre, og hovedet var lænet til venstre som hos en mand, der sover … Så, det er nok … det er nok, for fanden! Jeg vil ikke mere tænke på det!

Men hvorfor forfølges jeg dog således af ham? Hvorfor er mindet om ham så udholdende? Hans fødder var ganske tæt ved ilden.

Han forfølger mig og piner mig! Det er vanvittigt, men således er det. Hvem? Ham? Jeg ved godt, at han ikke eksisterer, at det hele slet intet er. Han eksisterer kun i min angst, i min rædsel! … Så, nu er det nok! …

Men ak, det hjælper ikke, at jeg ræsonnerer, at jeg gør mig stiv. Jeg kan ikke længere være alene hjemme, fordi han er der. Jeg vil aldrig mere få ham at se, det ved jeg, han vil ikke oftere vise sig, det er alt sammen forbi. Men han er der alligevel, han er i mine tanker. Han er usynlig, men det forhindrer ikke, at han alligevel er der. Han er bag ved døren, inde i det lukkede skab, under sengen, i alle de mørke kroge. Hvis jeg ser bag døren, hvis jeg lukker skabene op, hvis jeg holder lyset ind under sengen og lyser ind i krogene, så er han der ikke længere, men så føler jeg ham bag ved mig. Jeg vender mig om, skønt jeg er sikker på, at jeg ikke ser ham, at jeg aldrig vil få ham at se mere. Men derfor er han alligevel hele tiden bag mig.

Det er dumt, men det er forfærdeligt. Hvad vil du have, at jeg skal gøre ved det? Jeg kan intet som helst udrette.

Men hvis vi var to hjemme hos mig, så føler jeg, ja, så føler jeg sikkert, at han ikke ville være der længere! For han er der, fordi jeg er alene, udelukkende fordi jeg er alene!

Onkel Sosthène

Til Paul Ginisty.

Min onkel Sosthène var fritænker, men en af den slags fritænkere, som der er så mange af, fritænker af dumhed. Der er mange, som er religiøse på samme måde. Synet af en præst satte ham i det ufatteligste raseri; han knyttede næven ad ham, gjorde nar ad ham og skyndte sig bag hans ryg at komme til at røre ved noget jern, hvad der allerede viser, at han havde en slags tro, troen på onde øjne. Men når det drejer sig om urimelig tro, skal man enten tro på alt eller også på slet ingenting.

Jeg er også fritænker, det vil sige, at jeg ikke anerkender alle de dogmer, som er ophavet til dødsfrygten, men jeg føler ingen vrede imod templer og kirker, hvad enten de er katolske, apostoliske, romerske, protestantiske, russiske, græske, buddhistiske, jødiske eller muhammedanske. Jeg har min egen måde at betragte dem på og forklare dem. Et tempel er en hyldest til det ukendte. Jo mere tanken udvides, des mere formindskes det ukendte og des flere templer smuldrer der bort. Men i stedet for røgelseskar ville jeg anbringe teleskoper og mikroskoper derinde. Det er det hele.

Min onkel og jeg er forskellige på så godt som ethvert punkt. Han var patriot, det er jeg ikke, fordi jeg anser patriotisme for også at være en slags religion. Det er kimen til alle krige.

Min onkel var frimurer. Jeg erklærer, at en frimurer er dummere end et gammelt bigot fruentimmer. Det er min

mening og den holder jeg fast ved. Skal man endelig have en religion, så kan man lige så godt nøjes med den gamle.

De tosser bestiller ikke andet end at efterabe præsterne. Som symbol har de en triangel i stedet for et kors. De har kirker, som de kalder loger med en mængde forskellige slags kultus: den skotske ritus, den franske ritus, Stor-Orienten osv., en hel række fjantestreger, der er ovenud grinagtige.

Og hvad er det så, de vil? Hjælpe hinanden gensidigt og kildre hinanden inde i hånden. Det ser jeg ikke noget ondt i. Det er det kristne bud: "Du skal hjælpe din næste", som de fører ud i praksis. Den eneste forskel består i denne kildren. Men er det umagen værd at gøre så mange ceremonier for at låne en stakkels djævel fem francs? Gejstligheden, for hvem det at yde almisser og hjælp er en pligt og en næringsvej, sætter oven over sine breve de tre bogstaver: J. M. J. Frimurerne sætter tre prikker efter deres navne. Det er hip som hap.

Min onkel svarede:

"Akkurat – vi sætter religion op imod religion. Vi gør den frie tanke til et våben, der kan dræbe klerikalismen. Frimureriet er den fæstning, hvori alle guddoms-nedbrydere er indrulleret."

Jeg indvendte:

"Ja men, kære onkel" (i mit inderste mente jeg "gamle idiot"), "det er jo netop det, jeg bebrejder jer. I stedet for at tilintetgøre, laver I konkurrence – det får priserne til at synke, og det er alt, hvad I opnår. Men lad endda gå, hvis I kun optog fritænkere imellem jer, det kunne jeg til nød forstå; men I tager imod alle. I har katolikker i massevis, endog spidserne blandt dem. Pius den Niende var en af jeres, inden han blev pave. Hvis I kalder et

forbund, der er sammensat på den måde, for en fæstning, så finder jeg unægtelig, at den fæstning er noget svag."

Onkel blinkede med det ene øje og tilføjede:

"Vor sande indflydelse, vor mægtigste indflydelse viser sig i politik. Vi underminerer langsomt og sikkert monarkiets ånd."

Denne gang brast jeg ud:

"Ja, I er snedige! Hvis du vil fortælle mig, at frimureriet er en stemmefabrik, der har sin betydning under et valg, så er jeg enig med dig, at det er en maskine, der laver stemmer til kandidater af enhver farve, så nægter jeg det ikke, og at det ikke har nogen anden mission end at få den store vælgermasse til at løbe med limstangen og samle den i geledder for at få den til at gå til valgbordene på samme måde som soldater sendes i ilden, så er jeg fuldstændig af din mening. Når du siger, at frimureriet er en nyttig, en uundværlig faktor for al politisk ærgerrighed, fordi det gør hver enkelt af sine medlemmer til en valgagitator, så råber jeg: "Det er klart som solen!" Men når du påstår, at frimurerne underminerer monarkiets ånd, så må du undskylde, at jeg ler dig lige op i ansigtet.

Se en gang rigtigt på denne omfattende og hemmelighedsfulde, demokratiske sammenslutning, som til stormester i Tyskland har kronprinsen og i Rusland zarens broder, og som blandt sine medlemmer tæller kong Umberto og prinsen af Wales og alle klodens kronede hoveder!"

Min onkel bøjede sig hen til mig og hviskede mig ind i øret:

"Det er sandt nok, men alle disse fyrster tjener uden at vide det vore planer."

"Og I deres, ikke sandt?"

Og jeg tilføjede hos mig selv:

"Hvilken bunke dumhed!"

Det var alle pengene værd at se onkel Sosthène, når han havde en frimurer til middag.

Først tog de med en pudsig, hemmelighedsfuld mine hinanden i hånden, og man kunne se på dem, at de hengav sig til en række hemmelige og betydningsfulde tryk. Når jeg rigtig ville gøre min onkel rasende, behøvede jeg kun at sige til ham, at også hundene har en ganske frimureragtig måde, hvorpå de ytrer deres genkendelse.

Derpå tog min onkel sin ven med hen i en krog for at betro ham en hel mængde yderst vigtige ting, og når de så endelig sad overfor hinanden ved bordet, vekslede de hvert minut sigende blikke og ligesom klinkede med hinanden med øjnene for på en måde bestandig at gentage for hinanden: "Ja, vi to er med!"

Og at tænke sig, at der her på jorden eksisterer millioner, som morer sig med den slags abestreger! Så ville jeg da hellere være jesuit, når galt skulle være.

Der var netop i byen en gammel jesuit, der var min onkels røde klud. Hver gang han mødte ham eller blot på afstand fik øje på ham, mumlede han:

"Sådan en kæltring, hva'?"

Så tog han min arm og hviskede til mig:

"Du skal se, jeg kommer nok en dag i ulykke for det bæsts skyld. Det har jeg på fornemmelsen."

Onkel sagde sandt. Ulykken skete, og jeg var ophavsmanden. Nu skal De høre:

Vi nærmede os den stille uge, og min onkel fik den idé, at han ville arrangere en flot middag på langfredag, en rigtig

overdådig middag med pølser og flæskesteg og alle mulige fede ting. Jeg strittede imod, så længe jeg kunne; jeg sagde:

"Det kunne aldrig falde mig ind at faste den dag, men jeg plejer at spise hjemme, som jeg plejer, ganske alene. Det er idiotisk at lave sådan en demonstration. Hvad skal det tjene til? Hvad kan det genere dig, at der er folk, som den dag lader være med at spise kød?"

Men onkel blev ved sit. Han inviterede tre af sine venner til middag i byens bedste restaurant og da det var ham, der betalte, fandt jeg mig i også at demonstrere.

Allerede klokken fire mødtes vi i Café Penelope, hvor der var flest folk; vi satte os på den mest iøjnefaldende plads og så højrøstet som muligt opremsede onkel Sosthène menuen.

Klokken seks gik vi til bords. Klokken ti spiste vi endnu. Vi fem havde drukket atten flasker fin rødvin og over fire flasker champagne. Så foreslog min onkel det, som han kaldte for "ærkebispens turné". Der blev stillet seks små glas i række foran én, og disse seks glas blev fyldt med forskellige likører; det gjaldt så om at tømme dem, det ene efter det andet, medens en af de tilstedeværende talte til tyve. Det var ganske meningsløst, men onkel Sosthène fandt, at det passede "til lejligheden".

Da klokken var elleve, var han så fuld som en allike. Vi måtte bære ham ned i en vogn, køre ham hjem og lægge ham i seng; det var allerede tydeligt at forudse, at hans antiklerikale demonstration ville ende med de frygteligste tømmermænd.

Da det var besørget, vandrede jeg hjemad; jeg var selv lidt beruset, men det var en gemytlig rus, og pludselig fo'r en underfundig idé, der i fuldeste mål tilfredsstillede min instinktmæssige skepsis, mig gennem hovedet.

Jeg satte mit slips lige, påtog mig en fortvivlet mine og gik hen og ringede på den gamle jesuits dør. Han var døv og lod mig vente temmelig længe. Men da jeg var lige ved at rive huset ned med mine spark, åbenbarede han sig omsider i natskjorte i vinduet og råbte ned:

"Hvem er det? Hvad vil De?"

Jeg skreg:

"Skynd Dem, skynd Dem, ærværdige fader, luk op! Det er en stakkels syg, som forlanger hjælp og trøst hos Dem."

Den skikkelige mand trak straks et par benklæder på og kom ned. Med brudt stemme fortalte jeg ham, at min onkel, fritænkeren, pludselig var blevet angrebet af et forfærdeligt ildebefindende, der syntes at være forløberen for en alvorlig sygdom; han var blevet angst for at dø, og han ønskede straks at tale med en præst for at lytte til hans råd, lære hans tro bedre at kende, nærme sig kirken og formodentlig skrifte og nyde sakramentet for i fred med sig selv at være beredt til det frygtelige øjeblik.

Og jeg tilføjede i en let spottende tone:

"Som sagt, han ønsker det nu en gang og selv om det ikke kan gavne ham, kan det jo heller ikke skade ham."

Den gamle jesuit var aldeles forfjamsket, men på bunden var han henrykt og rystede af ivrighed:

"Vent et minut på mig, mit barn, så skal jeg straks være parat."

Men jeg svarede:

"Tilgiv mig, ærværdige fader, men jeg kan ikke følge med Dem, mine anskuelser tillader mig det ikke. Jeg afslog endda min onkel at hente Dem og derfor vil jeg bede Dem om ikke at

fortælle ham, at De har set mig, men sige, at De har fået besked om hans sygdom gennem en slags åbenbaring."

Jesuitten nikkede samtykkende og lidt efter ilede han ned ad gaden og ringede på onkel Sosthènes dør. Pigen, der var blevet vækket for at tage sig af den syge, lukkede straks op, og jeg så den sorte præstekjole forsvinde i den fri tankes fæstning.

Jeg skjulte mig i naboens gadedør for at afvente begivenhedernes gang. Hvis min onkel havde været rask, ville han have mørbanket jesuitten, men jeg vidste at han var ude af stand til at røre et lem, og jeg udmalede mig med vanvittig glæde den scene, der ville blive udspillet mellem de to modstandere. Hvilken kamp! Hvilke forklaringer! Hvilken forbløffelse! Hvilket virvar! Og jeg spurgte mig selv, hvorledes denne indviklede situation, som min onkels harme ville gøre endnu mere tragisk, ville ende?

Jeg lo, ganske alene, så at jeg måtte holde mig i siderne, og jeg gentog halvhøjt for mig selv:

"Det er s'gu grinagtigt! Det er s'gu grinagtigt!"

Det begyndte imidlertid at blive koldt, og det gik op for mig, at jesuitten blev temmelig længe derinde. Jeg sagde til mig selv:

"De prøver på at hitte ud af det."

Der gik en time, så to, så tre. Den ærværdige fader kom stadig ikke ud. Hvad var der sket? Var min onkel død af raseri, da han så ham? Eller havde han slået manden i præstekjolen ihjel? Eller havde de ædt hinanden med hud og hår? Denne sidste formodning syntes mig dog lidet sandsynlig, for min onkel forekom mig for øjeblikket at være ude af stand til at nedsvælge så meget som en mundfuld mere. Det begyndte at dages.

Jeg blev ængstelig og kunne ikke bekvemme mig til at gå hjem. Heldigvis kom jeg i tanker om, at en af mine venner boede lige overfor. Jeg gik op til ham, fortalte ham historien, der overraskede og morede ham, og satte mig på post ved hans vindue.

Klokken ni indtog han min plads, og jeg fik nogle timers søvn. Klokken to afløste jeg ham. Vi var over al måde forvirrede.

Endelig klokken seks kom jesuitten ud; han så fredelig og tilfreds ud, og vi så ham fjerne sig med rolige skridt.

Da han var ude af syne, gik jeg flov og beklemt over og ringede på hos min onkel. Pigen lukkede op. Jeg turde ikke spørge hende ud, men gik ovenpå uden at sige noget.

Bleg, tilintetgjort, med matte øjne og trætte arme lå onkel Sosthène i sin seng. Et lille helgenbillede var stukket fast på gardinet med en knappenål.

Der lugtede endnu af opkastning i værelset.

Jeg spurgte:

"Hvad for noget, onkel, ligger du i seng? Er du meget dårlig?"

Han svarede med overvældet stemme:

"Ja, mit stakkels barn, jeg har været dårlig, meget dårlig, jeg har været lige ved at dø."

"Hvad er det kommet af, onkel?"

"Det ved jeg ikke, det er forbavsende. Men det allermest forunderlige er, at jesuitten, ham, du ved nok, i nat havde en åbenbaring om min tilstand og kom hen til mig. Han er lige gået herfra, det er en brav mand. Og at tænke sig, at jeg ikke kunne tåle ham!"

Jeg fik en forfærdelig lyst til at le:

"Nej, har han haft en åbenbaring?"

"Ja, det var derfor, han kom. Han havde hørt en stemme, der sagde til ham, at han skulle stå op og gå over til mig, fordi jeg var ved at dø. Det var virkelig en åbenbaring."

Jeg lod, som om jeg nøs for ikke at briste ud i latter. Jeg havde lyst til at rulle mig på gulvet.

Det lykkedes mig dog at beherske min lystighed og i en tilsyneladende harmdirrende tone sagde jeg:

"Og du tog imod ham, onkel? Du, der er fritænker! Du, der er frimurer! Du kastede ham ikke på døren?"

Han så flov ud og stammede:

"Du må huske på, hvor forbavsende det hele var. Det var virkelig, som om Forsynet havde haft en finger med i spillet! Og så gav han sig til at tale om min fader. Han har kendt min fader i gamle dage."

"Din fader, onkel?"

"Ja, det lader til, at han har kendt min fader."

"Men det er da ingen grund til at tage imod en jesuit."

"Det ved jeg nok, men jeg var syg, meget syg! Og han har plejet mig med den største opofrelse hele natten igennem. Han har været enestående. Det er ham, der har frelst mig. De er jo næsten læger, de mennesker."

"Nå, så han har plejet dig hele natten? Men du sagde jo for lidt siden, at han først lige var gået?"

"Ja, det passer også. Da han havde været så elskværdig imod mig, beholdt jeg ham til frokost. Han spiste herinde ved siden af min seng på et lille bord, medens jeg fik en kop te."

"Og … spiste han kød?"

Onkel gjorde en krænket bevægelse, som om jeg havde sagt noget, der var i høj grad upassende, og svarede:

"Du skal ikke spøge med den slags ting, Gaston, der er vittigheder, som ikke altid er på deres plads. Den mand har ved denne lejlighed vist mig større venskab end nogen af min familie, og jeg forlanger, at hans overbevisning bliver respekteret."

Denne gang var jeg lamslået. Ikke desto mindre fortsatte jeg min spørgen:

"Ja, det kan være meget godt, onkel, men efter frokost, hvad bestilte I så?"

"Så spillede vi et parti bezique og derefter fordybede han sig i sit breviar, medens jeg læste i en lille bog, som han havde hos sig, og som minsandten slet ikke er så dårligt skrevet."

"Er det en andagtsbog?"

"Ja og nej, eller rettere nej, det er en skildring af deres missions-virksomhed i det indre Afrika. Det er snarere en slags eventyrlig rejsebeskrivelse. Det er virkelig smukt, hvad de udretter dernede, de mennesker."

Jeg begyndte at finde, at sagen tog en betænkelig vending. Jeg rejste mig:

"Nå, farvel, onkel. Jeg ser, at du er på vej til at forlade frimureriet for religionen. Du er en overløber."

Han blev atter lidt flov og mumlede:

"Religionen er jo også en slags frimureri."

Jeg spurgte:

"Hvornår kommer han igen, din jesuit?"

Han stammede:

"Det ... det ved jeg ikke ... måske i morgen ... det er ikke sikkert."

Jeg gik min vej, fuldstændig himmelfalden, idet jeg lovede mig selv for fremtiden at være mere kritisk overfor mine idéer, selv om de forekom mig nok så tiltalende.

Min spøg endte rent galt. Onkel Sosthène har omvendt sig fuldstændig. Det kunne forresten være mig lige meget. Klerikalist eller frimurer, det kommer for mig ud på ét. Men det værste er, at han har lavet et testamente, ja, et testamente, hvori han gør mig arveløs til fordel for jesuitten.

Dekoreret!

Der er folk, der fødes med et altbeherskende instinkt, et kald, eller simpelthen et ønske, der vågner i samme øjeblik, de begynder at tale og tænke.

Lige fra sin barndom havde Sacrement kun haft en eneste tanke i hovedet: at blive dekoreret. Da han var ganske lille, løb han rundt med en orden af blik på brystet, ligesom andre børn morer sig med at bære en kepi, og han holdt stolt sin moder i hånden på gaden, når han spankede afsted med stive ben og brystet skudt frem, for at metalstjernen og det røde bånd rigtigt skulle falde i øjnene.

Han drev det ikke til noget videre med sine studier og faldt igennem til sin studentereksamen. Da han senere hen ikke vidste, hvad han skulle tage sig for, giftede han sig med en smuk pige, for han havde formue.

De levede i Paris, således som velhavende borgerfolk lever, omgikkes deres lige og var stolte af at kende en deputeret, som kunne blive minister.

Men den tanke, der lige fra hans livs første dage havde sat sig fast i hovedet på Sacrement, forlod ham ikke mere, og han led bestandig over ikke at have ret til at anbringe et lille kulørt bånd i knaphullet på sin frakke.

Hver gang han på boulevarden mødte en mand, der var dekoreret, gav det ham et stød lige i hjertet. Med indædt skinsyge skævede han fra siden hen på det lykkelige knaphul. Når han af og til en eftermiddag havde ondt ved at få tiden til at

gå, gav han sig til at tælle, hvor mange dekorerede han mødte. Han sagde til sig selv:

"Lad mig nu se, hvor mange der er fra Madeleine-kirken til Rue Drouot."

Og han gik ganske langsomt og undersøgte alle frakker med et kyndigt blik, der for længst var opøvet til allerede på lang afstand at skelne den lille røde prik. Når han var kommet til enden af sin spadseretur, var han altid forbavset over antallet:

"Otte officerer og sytten riddere! Så mange! Det er virkelig meningsløst at ødsle med Æreslegionen på den måde. Gud ved, om jeg møder lige så mange på tilbagevejen."

Og han gik lige så langsomt den samme vej tilbage og var ganske trøstesløs, når strømmen af de forbipasserende blev så tæt, at det generede ham og han kunne komme til at springe nogle over.

Han vidste, i hvilke kvarterer han kunne finde de fleste. Omkring Palais Royal var der en masse. Avenue de l'Opéra var knapt så god som Rue de la Paix, og den højre side af boulevarden var bedre end den venstre.

Det lod også til, at de dekorerede herrer foretrak visse cafeer og visse teatre. Hver gang Sacrement fik øje på en gruppe gamle, hvidhårede herrer, der stod stille midt på fortovet og generede færdslen, sagde han til sig selv:

"De er officerer af Æreslegionen!"

Og han følte lyst til at hilse ærbødigt på dem.

Han havde ofte lagt mærke til, at en *officer* af Æreslegionen har en helt anden holdning end en simpel *ridder*. Han bærer sit hoved på en anden måde. Han føler, at han ved, at han officielt sidder inde med større anseelse og større betydning.

Undertiden kunne også hidsigheden komme op i Sacrement, og han blev grebet af et sandt raseri imod alle dekorerede folk; det var et sandt socialisthad, han nærede imod dem.

Når han så kom hjem, rød i kammen og ligesom en stakkels forsulten fyr, der har stået udenfor store butikker med lækre fødevarer, ophidset over at have mødt så mange kors, udslyngede han med stærk stemme:

"Gud skal vide, hvor længe det vil vare, inden vi slipper af med denne umulige regering!"

Hans kone spurgte ham overrasket:

"Hvad er der i vejen med dig i dag?"

Han svarede:

"Der er det i vejen, at jeg er oprørt over de uretfærdigheder, som jeg ser bliver begået over alt. Næ, hvor kommunarderne havde ret!"

Men efter at have spist til middag gik han atter ud og stillede sig hen foran de butikker, hvori der solgtes ordner. Han undersøgte længe hver enkelt af alle de strålende kors og stjerner af forskellig farve og forskellig form. Han ville helst have ejet dem alle og i en vældig sal, fyldt med en betaget menneskemængde, skride højtideligt af sted i spidsen for et tog med hovedet højt løftet, brystet helt oversået med glimrende stjerner og sin chapeaubas under armen, blændende og lysende som en sol, og omgivet af en beundrende hvisken og en svag brusen af ærbødighed.

Men han havde desværre ikke nogen som helst adkomst eller udsigt til at få en orden.

Han sagde til sig selv:

"Æreslegionen er alt for vanskelig at opnå for en mand, der ikke beklæder noget offentligt embede. Hvad, om jeg prøvede på at blive udnævnt til "Officier d'Académie"?"

Men han vidste ikke, hvorledes han skulle gribe sagen an. Han talte om det til sin kone, der blev ganske forbløffet:

"Vil du have palmerne? Hvad har du gjort for at få dem?"

Han blev arrig:

"Herregud, så prøv dog på at forstå, hvad jeg siger! Jeg grunder jo netop over, hvad jeg skal gøre for at få dem. Du er sommetider alt for langsomt fattende."

Hun smilede:

"Nå, nu er jeg med. Du har ganske ret! Men jeg ved virkelig ikke, hvad du skal gøre."

Han fik en idé:

"Tror du ikke, at du kunne tale til Rosselin om det? Han er jo deputeret og må kunne give dig et godt råd. Du kan nok begribe, at jeg ikke selv kan begynde at tale til ham om det. Det er en meget delikat og meget vanskelig sag. Når det derimod kommer fra dig, vil det synes ganske naturligt."

Fru Sacrement gjorde som hendes mand havde bedt hende om. Rosselin lovede at tale med ministeren. Fra det øjeblik gav Sacrement ham ikke et minuts fred. Den deputerede endte med at svare ham, at han måtte indsende en ansøgning og opremse sine adkomster.

Sine adkomster? Det var jo netop humlen. Han havde intet som helst udrettet; han var ikke en gang student.

Da han indså, at det var nødvendigt, satte han sig imidlertid resolut til at arbejde og begyndte på en afhandling om "Folkets

ret til at blive undervist". Men af mangel på idéer måtte han opgive det på halvvejen.

Han udsøgte sig nogle lettere emner, som han efterhånden tog under behandling. Det første var: "Anskuelsesundervisning ført ud i praksis". Han ville have, at der i alle fattigkvartererne blev oprettet nogle gratis teatre for børnene. Forældrene skulle, så tidligt det lod sig gøre, bringe børnene derhen og ved hjælp af en *laterna magica* skulle der så bibringes dem begyndelsesgrundene i alle fag. Det ville virke aldeles som en skole. Gennem blikket ville billederne nå ind til hjernen, hvor de ville prente sig uudsletteligt fast og, om man så måtte sige, gøre kundskaberne synlige.

Kunne der tænkes en simplere måde at undervise børnene på i verdenshistorie, geografi, naturhistorie, anatomi osv.?

Han lod sin brochure trykke og sendte et eksemplar til hver deputeret, ti til hver minister, halvtreds til republikkens præsident, ligeledes ti til hvert af pariserbladene og fem til hvert provinsblad.

Derefter behandlede han spørgsmålet om gadebiblioteker. Han foreslog, at staten skulle lade små vogne, i smag med appelsinsælgernes vogne, men fyldt med bøger, køre rundt i gaderne. Hver af husbeboerne skulle have ret til mod et abonnement på en sou at få udleveret ti bind.

"Folket," erklærede Sacrement, "gør sig kun ulejlighed, når det gælder en fornøjelse. Og da folket ikke selv søger til videnskaben, må videnskaben komme til det ..." osv.

Disse afhandlinger vakte ikke spor af opsigt. Alligevel indgav han sin ansøgning. Der blev svaret ham, at den var blevet

bemærket, og at sagen ville blive undersøgt. Han følte sig vis på at sejre og ventede. Men der kom ingenting.

Så besluttede han sig til at gøre personlige skridt. Han søgte audiens hos ministeren for den offentlige undervisning og blev modtaget af en ganske ung, men allerede alvorsfuld og endog vigtig kabinetssekretær, der som på et piano spillede på en række små hvide knapper for at hidkalde tjenerne, budene og de underordnede embedsmænd. Han forsikrede Sacrement, at hans sag stod udmærket, og rådede ham til at fortsætte sine fortrinlige arbejder.

Og Sacrement tog fat på en frisk.

Rosselin, den deputerede, syntes pludselig at have fået forøget interesse for ham. Han gav ham endog en mængde praktiske og forstandige råd. Han var i øvrigt selv dekoreret, uden at nogen vidste, hvorved han havde fortjent denne udmærkelse.

Han anviste Sacrement nye studier, han burde kaste sig over, og indførte ham i lærde selskaber, der for at nå frem til æresbevisninger beskæftigede sig med særlig dunkle punkter af videnskaben. Han arbejdede endog for ham i ministeriet.

En dag, da den deputerede kom for at spise frokost hos sine venner (han havde i de sidste måneder meget ofte spist hos dem), sagde han sagte til Sacrement, idet han trykkede hans hånd:

"Jeg har opnået en stor gunstbevisning for Dem. Komitéen for historiske arbejder har overdraget Dem en mission. Det drejer sig om nogle efterforskninger, der skal foretages i forskellige af Frankrigs biblioteker."

Sacrement var lige ved at besvime af glæde, han kunne hverken spise eller drikke. Otte dage senere tog han af sted.

Han rejste fra by til by, studerede kataloger, rodede rundt i loftskamre, der var fyldt med støvede bøger, og blev en skræk for alle bibliotekarerne, der beærede ham med deres dødeligste had.

En aften, da han var i Rouen, kom han pludselig til at længes efter sin kone, som han ikke havde set i en hel uge.

Han gav efter for sin længsel og tog med ni-toget til Paris. Klokken tolv var han hjemme.

Han havde sin nøgle hos sig. Han listede sig ind uden at gøre støj, dirrende af glæde og lykkelig over at kunne overraske hende. Men døren til sovekammeret var låset! Det ærgrede ham, og han var nødt til at skrige ind gennem døren:

"Jeanne! Jeanne! Det er mig."

Hun måtte være blevet meget bange, for han hørte hende springe ud af sengen og tale med sig selv som i en drøm. Så løb hun hen til toiletværelset, lukkede døren derind til op og lukkede den igen, derpå fo'r hun hastigt på bare fødder flere gang frem og tilbage i værelset, idet hun i skyndingen kom til at støde til bordene, så at porcelænet klirrede. Endelig syntes hun at få mod til sig og spurgte:

"Er det dig, Alexandre?"

Han svarede:

"Ja, vist er det så. Hvem skulle det ellers være? Skynd dig dog at lukke mig ind."

Døren gik op, og hans kone kastede sig i hans arme, idet hun stammede:

"Er det virkelig dig. Nej, hvor du gjorde mig bange! Hvilken overraskelse og hvilken glæde!"

Han begyndte at klæde sig af, langsomt og pertentligt, som han gjorde alt. Han tog sin overfrakke, der var blevet liggende på en stol, og ville gå med den ud i entréen for at hænge den på den vante knage. Men pludselig blev han aldeles forbløffet stående. Der var et rødt bånd i knaphullet!

Han stammede:

"Den ... den ... den frakke er dekoreret!"

Med et spring kastede hans kone sig over ham og rev ham frakken ud af hænderne:

"Nej ... nej ... du tager fejl ... giv mig den."

Men han holdt fast i det ene ærme og ville ikke slippe den, idet han i vild forfjamskelse gentog:

"Hvad? ... Hvorfor? ... Forklar mig ... Hvis er den overfrakke? ... Det er ikke min, eftersom den har Æreslegionens bånd i knaphullet!"

Hun anstrengte sig for at få den fra ham, idet hun ude af sig selv fremhakkede:

"Giv mig den nu ... hører du ... giv mig den ... Jeg kan ikke sige dig det ... Det er en hemmelighed ... giv mig den nu, hører du!"

Han var blevet helt bleg af vrede:

"Jeg vil vide, hvorledes den overfrakke kommer her! Det er ikke min!"

Endnu mere forfærdet skreg hun ham lige ind i ansigtet:

"Jo, det er ... men du må tie stille ... du må sværge, at du vil tie stille ... så skal du få det hele at vide ... Jo, du er ... du er blevet dekoreret!"

Det gav et sådant ryk i ham af sindsbevægelse, at han slap frakken og vaklede hen til en lænestol: "Hvad er det, du siger? … Er jeg … er jeg … dekoreret?"

"Ja, men det var en hemmelighed, en stor hemmelighed …"

Hun havde hængt det hædrede klædningsstykke ind i skabet og drejet nøglen om. Derpå gik hun bleg og rystende tilbage til sin mand og sagde:

"Ja, det er en ny overfrakke, som jeg har ladet sy til dig. Men jeg havde højtideligt lovet ikke at sige noget om det til dig. Det bliver ikke officielt førend om en måned eller seks uger. Din mission skal først være endt. Du skulle ikke have haft det at vide før ved din tilbagekomst. Det er Rosselin, der har opnået det for dig …"

Det svimlede for Sacrement, og han stammede: "Rosselin … dekoreret … han har fået mig dekoreret … det er ham, som … åh! …"

Han blev nødt til at drikke et glas vand.

Et lille stykke hvidt papir lå på gulvet; det var faldet ud af lommen på overfrakken. Han tog det op, det var et visitkort. Han læste:

"Rosselin – Deputeret."

"Der ser du," sagde hans kone.

Og han gav sig til at græde af glæde.

Otte dage senere stod der i "*Officiel*", at Sacrement på grund af sine særlige fortjenester var udnævnt til ridder af Æreslegionen.

I retten

Til Georges Duval.

Med det ene øje lukket og det andet kun halvt åbent sidder forligsdommeren og lytter med en misfornøjet mine til de klager, der forebringes for skranken. Af og til udstøder han en slags grynten, der er som en slags forvarsel om dommen, eller afbryder med en stemme, der er spinkel som et barns, den talende for at stille nogle spørgsmål.

Han har lige sluttet forlig i en sag mellem to landmænd Joly og Petitpas. Det drejede sig om en grænsesten, som Petitpas' karl under pløjningen af vanvare var kommet til at flytte.

Nu kommer turen til den sag, som Hippolyte Lacour, sakristan og isenkræmmer, har anlagt imod madam Célestine Césarine Luneau, enke efter Anthime Luneau. Hippolyte Lacour er fem og fyrre år; han er høj og mager, hans hår er langt og glat som på en gejstligs, og han taler med en langsom, slæbende og syngende stemme.

Madam Luneau ser ud til at være omkring fyrre år. Hun er bygget som en atlet og svulmer over alt i sin snævre, stramtsiddende kjole. Over hendes vældige hofter bugner for til en uhyre barm og bag til et par skulderblade, der er lige så fede. Hendes korte og brede hals bærer et hoved med udvældende træk og hendes stemme runger, så det dirrer i alle ruder og trommehinder. Hun er frugtsommelig og præsenterer et underliv, der er mægtigt som et bjerg.

Vidnerne venter foreløbig, til deres tur kommer.

Forligsdommeren begynder forhøret:

"Hippolyte Lacour, vær så god at fremsætte Deres klage."

Klageren tager ordet:

"Ja vel, hr. dommer. Sankt-Mikkelsdag bliver det lige ni måneder siden, at madam Luneau en aften, efter at jeg havde ringet Angelus, kom over til mig og forklarede mig sin stilling med hensyn til sin ufrugtbarhed ..."

Forligsdommeren:

"Vil De ikke være så god at udtrykke Dem lidt tydeligere."

Hippolyte:

"Nu kommer det, hr. dommer. Hun ville altså have et barn og appellerede til min hjælp. Jeg gjorde ingen vanskeligheder, og hun lovede mig hundrede francs. Det var en ren og skær aftale, sagen var klappet og klar, men nu går hun fra det hele og vil ikke holde sit løfte. Det er derfor, at jeg har ladet hende indstævne."

Forligsdommeren:

"Jeg forstår ikke et ord. De siger, at hun ville have et barn. Hvad mener De med det? Hvad skulle det være for et slags barn? Ville hun adoptere det?"

Hippolyte:

"Nej, det skulle være et helt nyt."

Forligsdommeren:

"Hvad mener De med de ord: 'et nyt'?"

Hippolyte:

"Jeg mener et barn, der først skulle komme til verden. Et barn, som vi skulle få sammen, som om vi var mand og

kone."

Forligsdommeren:

"Det kommer mig unægtelig lidt overraskende. Hvorledes kunne hun finde på at komme med et så mærkeligt forslag?"

Hippolyte:

"Ja, det forstod jeg til at begynde med heller ikke, og derfor blev jeg også lidt befippet. Men da jeg af princip ikke indlader mig på noget uden at vide ordentlig besked, forlangte jeg hendes grunde, og hun opremsede dem for mig.

Hendes mand, Anthime Isidore, som De jo nok har hørt omtale, var død ugen forud, og alt, hvad han ejede, skulle gå tilbage til hans familie. Det ærgrede hende naturligvis – penge er jo penge – og hun gik derfor hen til en prokurator, som gav hende besked om dette her med en nedkomst inden ti måneder. Jeg mener, at hvis hun, inden der var gået ti måneder efter mandens død, fik et barn, så ville det blive betragtet som legitimt og have arveret.

Hun besluttede sig lige på stedet til at løbe risikoen, og derfor var det, at hun, som jeg allerede har haft den ære at sige, da jeg havde ringet, kom over til mig i betragtning af, at jeg i mit ægteskab er blevet fader til otte børn, otte dejlige børn, hvoraf den ældste nu er urtekræmmer i Caen, i departementet Calvados, og er gift med Victoria Elisabeth Rabou ..."

Forligsdommeren:

"Alle de enkeltheder er overflødige. De må holde Dem til sagen."

Hippolyte:

"Ja vel, hr. dommer. Hun sagde altså til mig:

'Hvis det lykkes, giver jeg dig hundrede francs. Du skal få dem samme dag, som lægen har konstateret, at jeg venter mig.'

Jeg gjorde så, hvad jeg kunne, for at gøre hende tilfreds, og da der var gået seks uger eller to måneder, fik jeg at vide, at det var lykkedes. Men da jeg forlangte de hundrede francs, nægtede hun at give mig dem. Jeg forlangte dem igen, gentagne gange, men jeg fik aldrig så meget som salt til et æg. Hun kaldte mig endog for en snyder og sagde, at jeg ikke duede til noget. Og der er da bevis for det modsatte, man behøver jo bare at se på hende."

Forligsdommeren:

"Hvad har De at sige dertil, madam Luneau?"

Madam Luneau:

"Jeg siger, at den mand er en snyder!"

Forligsdommeren:

"Og hvorledes vil De bevise denne påstand?"

Madam Luneau *(ildrød i hovedet og lige ved at kvæles af arrigskab):*

"Bevise? Bevise? Hvorledes skulle jeg bære mig ad med at bevise? Jeg ved kun så meget, at han ikke er fader til barnet, nej, det er han ikke. Det sværger jeg ved min salig mands hoved, det er han ikke!"

Forligsdommeren:

"Hvem er da fader til det?"

Madam Luneau *(stammende af vrede):*

"Ja, hvor kan jeg vide det? Hvor kan jeg vide det? Det er vel dem alle sammen. Dér står mine vidner, hr. dommer, dér står de alle sammen. Der er seks. Lad bare dem få lov til at tale. De kan svare, de ved besked …"

Forligsdommeren:

"De må være lidt roligere, madam Luneau, prøv på at beherske Dem og svar på, hvad jeg spørger Dem om. Hvilke grunde har De til at tvivle om, at den mand dér er fader til det barn, som De bærer under Deres hjerte?"

Madam Luneau:

"Mine grunde? Jeg har hundrede grunde, to hundrede, fem hundrede, ti tusinde, en million og endnu flere grunde. Efter at jeg havde gjort ham mit forslag og lovet ham de hundrede francs, fik jeg at vide, at han – ja, dommeren må undskylde, at jeg taler rent ud af posen – at han var hanrej, og at hans egne børn slet ikke er hans, ikke et eneste af dem!"

Hippolyte Lacour *(med sindsro):*

"Det er løgn!"

Madam Luneau *(ude af sig selv):*

"Løgn? Er det løgn? Nej, har man hørt mage til frækhed? Det siger han, men det er en kendt sag, at hans kone render med alle og enhver! Men dér står mine vidner, hr. dommer, hør på dem, de ved besked!"

Hippolyte *(koldt):*

"Det er løgn!"

Madam Luneau:

"Næ, har man nogensinde hørt mage? Og de rødhårede? Dem har du måske også lavet, hvad?"

Forligsdommeren:

"De må afholde Dem fra at komme med personligheder, ellers ser jeg mig nødsaget til at skride ind."

Madam Luneau:

"Jeg havde altså fået min tvivl om hans evner, og så sagde jeg til mig selv, således som man plejer at sige, at man kan aldrig være for forsynlig, og så fortalte jeg det hele til Césaire Lepic, det ene af mine vidner – det er ham dér – og han sagde til mig: "Jeg er til tjeneste, madam Luneau", og så hjalp han mig for det tilfælde, at det ikke var blevet til noget med Hippolyte. Men da så de andre vidner fik at vide, at jeg ville tage mine forsigtighedsregler, så meldte de sig straks. Jeg kunne have fået over hundrede, hvis jeg havde villet, hr. dommer.

Han, den lange, som De ser dér, han hedder Lucas Chandelier, og det var ham, der sagde, at der ikke var nogen mening i, at jeg skulle give Hippolyte hundrede francs. Han havde jo ikke gjort mere end de andre, som ingenting forlangte."

Hippolyte:

"Så skulle De ikke have lovet mig dem. Nu havde jeg gjort regning på dem. Og hvad mig angår, så mener jeg, at et ord det er et ord. Det har altid været mit princip."

Madam Luneau *(glødende af raseri):*

"Hundrede francs! Hundrede francs! Hundrede francs for det – sådan en snyder! Hundrede francs! De andre forlangte ingenting, slet ingenting. De kan selv spørge dem ad, de er seks. Lad dem bare få lov til at tale, hr. dommer, de ved besked, de skal nok svare." *(Til Hippolyte:)* "Ja, glo du bare på dem, din snyder. Det er noget andet end dig! De er seks, men jeg kunne have fået hundrede, to hundrede, fem hundrede, lige så mange, jeg havde villet. Og det for slet ingenting – din snyder!"

Hippolyte:

"Om det så havde været hundrede tusinde! ..."

Madam Luneau:

"Ja, der havde også været hundrede tusinde, hvis jeg havde villet ..."

Hippolyte:

"... Så har jeg ikke desto mindre gjort min pligt ... det forandrer ikke noget i vor aftale."

Madam Luneau *(klasker sig med begge hænder på maven):*

"Godt, så bevis, at det er dig, bevis det, din snyder, bevis det – hvis du kan!"

Hippolyte *(stadig lige rolig):*

"Det er måske ikke mig mere end en af de andre; men det forhindrer ikke, at De har lovet mig hundrede francs for min del. De kunne jo have ladet være med at henvende Dem til andre bagefter. Det forandrer ikke sagen. Jeg kunne godt have gjort det ganske alene."

Madam Luneau:

"Det er ikke sandt! Snyder! Hør bare på mine vidner, hr. Dommer. De ved besked, de kan svare!"

Forligsdommeren kalder vidnerne frem. Der er seks, de er højrøde i hovedet, har grove hænder og er meget flove.

Forligsdommeren:

"Lucas Chandelier, har De nogen grund til at tro, at De er fader til det barn, som madam Luneau bærer i sit skød?"

Lucas Chandelier:

"Jo, det er rigtigt nok."

Forligsdommeren:

"Célestin Pierre Sidoine, har De nogen grund til at tro, at De er fader til det barn, som madam Luneau bærer i sit skød?"

Célestin Pierre Sidoine:

"Ja vel, hr. dommer."

(De fire andre vidner svarer nøjagtig på samme måde.)

Dommeren tager hånden op for øjnene for at samle sig og sidder nogle minutter ubevægelig, så udtaler han dommen:

"Eftersom at selv om Hippolyte Lacour har grund til at anse sig for at være fader til det barn, madam Luneau venter sig, så har vidnerne Lucas Chandelier osv., osv. lignende, om end ikke så vægtige, grunde til at tillægge sig den samme paternitetsret.

Men eftersom madam Luneau først havde påkaldt Hippolyte Lacours assistance mod et forud aftalt og fastsat vederlag på hundrede francs;

Og eftersom, at man selv om man kan anerkende, at nævnte Hippolyte Lacour har handlet i god tro, alligevel kan opkaste tvivl om hans ret til at indgå nogen forpligtelse af denne art, i betragtning af, at han er gift og i følge loven burde være sin retmæssige ægtefælle tro;

Og eftersom i øvrigt ... etc ... etc.,

– dømmes madam Luneau til til nævnte Hippolyte Lacour at udrede en skadeserstatning på fem og tyve francs for tort og kreditspilde."

Det lille anker

Til Adolphe Tavernier.

Chicot, kroværten i Épreville, gjorde holdt udenfor mor Magloires gård. Han var en høj og kraftig mand på fyrretyve år, med røde kinder og en tyk mave, og han gik for at være en stor fiffikus.

Han bandt hesten fast ved leddet og gik ind i gården. Han havde en ejendom, der stødte lige op til den gamle kones jord, som han længe havde haft et godt øje til. Over tyve gange havde han gjort forsøg på at købe ejendommen, men mor Magloire afslog hårdnakket at indlade sig på nogen handel.

"Jeg er født i den gård, og jeg vil dø i den," sagde hun.

Han fandt hende siddende uden for døren i færd med at skrælle kartofler. Hun var to og halvfjerds år gammel, indtørret, rynket og kroget, men lige så utrættelig som en ung pige. Chicot klaskede hende venskabeligt på ryggen og satte sig på en skammel ved siden af hende:

"Nå, mor Magloire, hvordan går det med helbredet? Er det stadig lige godt?"

"Å jo, det slæber af. Og De, Prosper?"

"Nå, det går; sommetider kan det jage lidt hist og her, men ellers har jeg ikke lov til at klage."

"Gudskelov da!"

Hun sagde ikke mere. Chicot sad og så på hende. Hun arbejdede flittigt. Hendes fingre, der var krogede, knortede og hårde som krabbekløer, greb som en tang omkring kartoflen og drejede den rundt, medens skrællen under den gamle kniv, hun

holdt i den anden hånd, løsnedes og faldt ned i lange, snoede strimler. Når kartoflen var blevet fuldstændig gul, kastede hun den ned i en spand vand. Tre dristige høns vovede sig, den ene efter den anden, helt hen til hendes skørter for at opsamle skrællerne; så snart de havde snappet deres bytte, skyndte de sig at pile afsted med det.

Chicot så forlegen ud; han rømmede sig et par gange, men så betænkte han sig; det var, ligesom om han havde noget liggende på tungen, han ikke rigtig kunne komme frem med. Endelig bestemte han sig dog:

"Hør en gang, mor Magloire …"

"Ja, hvad er der?"

"Det er det med gården. Vil De stadig ikke sælge den?"

"Nej, mænd om jeg vil. Lad bare være med at gøre regning på det. Hvad jeg har sagt, det står fast. Det kan ikke nytte at snakke mere om den ting."

"Det er kun, fordi jeg har fundet en ordning, som kunne passe os begge to."

"Hvad er det for en?"

"Ja, nu skal De høre. De sælger den til mig og beholder den alligevel. De er ikke rigtig med? Men nu kommer humlen."

Den gamle kone holdt op med at skrælle sine kartofler og fæstede sine øjne med de rødkantede øjenlåg på kroværten.

Han fortsatte:

"Jeg skal forklare det ganske kort. Jeg giver Dem hver måned hundrede og halvtreds francs. Forstår De, hvad jeg siger: hver månedsdag kommer jeg kørende over til Dem med femten blanke guldstykker, og så er der forresten ikke noget som helst forandret – ikke det mindste. Alt bliver ved det gamle; De

tænker slet ikke på mig, og De skylder mig ikke noget. De tager bare mine penge. Hvad synes De om det?"

Han så glad på hende, og hans ansigt strålede, som om han var i rigtig godt humør.

Den gamle sendte ham et mistroisk blik og vejrede en snare. Hun spurgte:

"Ja, det er altså for mig, men så De? Det giver Dem jo ikke gården?"

Han svarede:

"Det skal De bare ikke bekymre Dem om. De bliver her, så længe Vorherre lader Dem leve. Gården er Deres. De giver mig bare et lille stykke papir, som De underskriver hos notaren, og hvori der står, at jeg skal have den efter Dem. De har jo ingen børn og ikke andre end nogle nevøer, som De ikke bryder Dem videre om. Passer det Dem? De beholder gården hele Deres levetid, og jeg giver Dem hundrede og halvtreds francs om måneden. Det er den rene gevinst for Dem."

Den gamle var overrasket og ængstelig, men fristet. Hun betænkte sig lidt, så sagde hun:

"Ja, jeg siger ikke nej. Men jeg vil have lov til at tænke over det. Kom igen en gang i næste uge, så skal jeg svare Dem, hvad jeg synes."

Chicot steg op i sin gig og kørte sin vej, så tilfreds som en konge, der har erobret et kejserdømme.

Mor Magloire blev siddende, hensunken i tanker. Hun sov ikke om natten. I fire dage pinte hun sin hjerne, så at hun fik fuldstændig feber. Hun havde en fornemmelse af, at der var noget i det, som ikke var gunstigt for hende, men tanken om de hundrede og halvtreds francs om måneden, om de dejlige

runde pengestykker, der ganske af sig selv ville trille ned i hendes skød, som om de kom fra Himlen, uden at hun behøvede at gøre sig den ringeste ulejlighed, fyldte hende med begærlighed.

Hun opsøgte notaren og satte ham ind i sagen. Han rådede hende til at gå ind på Chicots forslag. Men i stedet for hundrede og halvtreds francs om måneden, skulle hun forlange to hundrede, for hendes gård var lavt regnet tres tusinde francs værd.

"Hvis De lever femten år," sagde notaren, "så har han på den måde endda kun betalt fem og fyrre tusinde francs for den."

Den gamle dirrede ved denne udsigt til at få to hundrede francs om måneden, men hun var alligevel stadig mistroisk. Hun var bange for tusinde uforudsete ting, for skjulte underfundigheder, og hun kunne ikke bestemme sig til at gå. Endelig gav hun notaren ordre til at lave dokumentet i stand og gik hjem. Hun var lige så fortumlet, som om hun havde drukket frisk æblemost.

Da Chicot kom for at få svaret, lod hun sig længe bede og erklærede, at hun ikke ville indlade sig på det, medens hendes hjerte krympede sig i frygt for, at han ikke skulle gå ind på at give hende de to hundrede francs. Langt om længe, da han blev ved at trænge ind på hende, kom hun frem med sit forlangende.

Det gav et sæt i ham af skuffelse, og han afslog det. For at overtale ham gav hun sig til at anstille betragtninger over sit livs sandsynlige varighed.

"Jeg gør det sikkert ikke mere end fem eller seks år til. Jeg er allerede to og halvfjerds, og stærk har jeg aldrig været. Forleden aften troede jeg, at det var forbi. Jeg havde en fornemmelse af,

at jeg blev ganske tom indvendig, og de måtte bære mig til sengs."

Men Chicot lod sig ikke narre.

"Sludder, gamle! De er lige så solid som kirketårnet. De bliver allermindst hundrede og ti år gammel. Det bliver såmænd Dem, der kommer til at begrave mig, det kan De stole på."

Hele dagen gik med lutter snak frem og tilbage. Men da den gamle kone hårdnakket holdt på sit, endte kroværten med at give efter, og det blev ved de to hundrede francs.

Den næste dag underskrev de dokumentet, og mor Magloire forlangte for halvtreds francs vin i lidkøb.

Tre år randt hen. Den gamle kone strålede af sundhed. Hun så ikke ud til at være blevet så meget som en dag ældre, og Chicot var fortvivlet. Det forekom ham, at han mindst i et halvt århundrede havde måttet betale sit månedlige afdrag, og han følte sig snydt, bedraget, ødelagt.

Af og til kørte han over for at se til hende, ligesom man i juli går ud i markerne for at se, om kornet snart er modent til at mejes. Hun modtog ham med et skadefro glimt i øjnene. Hun så ud, som om hun lykønskede sig selv til den streg, hun havde spillet ham. Når han atter steg op i sin gig for at køre hjem igen, mumlede han arrigt mellem tænderne:

"Kan du da ikke krepere, dit gamle asen!"

Han vidste ikke, hvad han skulle stille op. Når han så hende, følte han lyst til at kvæle hende. Han hadede hende, indædt og rasende, således som kun en bonde, der er blevet narret, formår at hade.

Så gav han sig til at pønse på et middel til at slippe af med hende.

En dag, da han kom over til hende, gned han sig i hænderne, ligesom han havde gjort den dag, han foreslog hende købet.

Efter at de i nogle minutter havde snakket om løst og fast, sagde han til hende:

"Hør en gang, mor Magloire, hvorfor kommer De aldrig ind og spiser hos os, når De er i Épreville? De andre har travlt med det, de siger, at vi ikke er gode venner, og det kreperer mig. Og at De ved det: hos mig får De ikke lov til at betale. Jeg er ikke så nøjeregnende, når det kommer an på en middag. Kom bare, hvis De har lyst til det. Det er ikke noget, De behøver at betænke Dem på, det vil blot glæde mig."

Mor Magloire lod sig det ikke sige to gange, og andendagen efter, da hun kørte ind til torvet sammen med sin karl, Célestin, der var kusk, satte hun uden videre hesten ind i Chicots stald og forlangte den lovede middag.

Kroværten strålede, han behandlede hende som en fin dame og opvartede hende med høns, pølser, steg og flæsk. Men hun spiste næsten ingenting. Lige fra sin barndom havde hun altid været meget mådeholdende og var vant til at leve af suppe og en brødskorpe med smør på.

Chicot var skuffet og plagede hende for at få hende til at spise mere. Kaffe ville hun ikke have.

Han spurgte:

"Men et lille glas brændevin må jeg vel nok byde Dem?"

"Ja, hvad det angår, så siger jeg ikke nej."

Og af sine lungers fulde kraft skreg han ind i bagværelset:

"Rosalie, kom her ud med den fine, den ekstra fine!"

Pigen kom med en lang flaske, der var svøbt ind i et stort vinblad, som var klippet ud af papir.

Han fyldte to små glas:

"Smag på den, mor Magloire, det er noget, der smager godt, kan De tro!"

Den gamle gav sig til at drikke ganske langsomt og i små slurke for at få nydelsen til at vare så meget desto længere. Da hun havde tømt sit glas, slikkede hun det til sidste dråbe og erklærede:

"Ja, den er skam fin."

Hun havde endnu ikke talt ud, førend Chicot skænkede hende et glas til. Hun ville afværge det, men det var for sent, og hun nød det ganske langsomt ligesom det første.

Han ville have hende til drikke et tredje glas, men hun afslog det. Han trængte ind på hende:

"Å Gud, det er det bare mælk, siger jeg Dem. Jeg drikker glat væk både ti og tolv, uden at jeg kan mærke det. Det er som det rene sukkervand. Det sætter sig hverken i hovedet eller i benene. Det er, ligesom om det bliver borte på tungen. Der gives ikke noget bedre for sundheden."

Da hun havde stor lyst til det, gav hun efter, men hun ville kun have et halvt glas til.

Chicot fik pludselig et anfald af gavmildhed og udbrød:

"Hør, ved De hvad, mor Magloire, siden De synes så godt om den, så skal De minsandten have et lille anker, bare for at jeg kan vise Dem, at vi stadig er lige gode venner."

Den gamle kone sagde ikke nej til tilbuddet og kørte hjem, lidt fortumlet i hovedet.

Den næste dag svingede kroværten ind i mor Magloires gård og halede et lille anker, beslået med jernringe, frem fra bunden af vognen. Han ville absolut have hende til at smage på indholdet, for at hun kunne forvisse sig om, at det var den samme brændevin. Da de hver havde drukket tre glas, sagde han farvel, idet han erklærede:

"Og så at De ved det: når der ikke er mere, så er der alligevel mere. De må bare ikke genere Dem. Jeg er ikke fedtet af mig. Jo hurtigere den er drukket op, des gladere er jeg."

Han piskede på hesten og kørte.

Fire dage senere kom han igen. Den gamle sad foran døren i færd med at skære brød itu til suppe.

Han gik tæt hen til hende for at sige goddag og talte hende lige ind i ansigtet for at mærke hendes ånde. Et pust af alkohol slog ham i møde. Hans ansigt klaredes op.

"De giver vel nok et lille glas af den fine?" spurgte han.

Og de klinkede en to-tre gange.

Det varede ikke længe, inden rygtet gik på egnen, at mor Magloire var begyndt at drikke. Hun måtte snart samles op ude i køkkenet, snart i gården og snart omkring på landevejen og måtte bæres hjem. Hun var fuldstændig fra sans og samling.

Chicot besøgte hende ikke mere, og når man talte om hende til ham, mumlede han med et bedrøvet ansigt:

"Ja, er det ikke trist i hendes alder at gå hen og få den vane? Og når man først er gammel, ser De, er der ingenting at stille op. En skønne dag ender det nok galt!"

Det gjorde det også, det endte galt. Vinteren efter henimod jul blev hun fundet død. Hun havde været fuld, var faldet om i sneen og var frosset ihjel.

Chicot arvede gården og erklærede:

"Det er en sørgelig historie! Hvis det skarns fruentimmer ikke havde givet sig til at drikke, så havde hun mindst kunnet leve ti år til."

Et besøg

Til Raoul Denisane.

De fire glas foran hver af kuverterne stod halvt fulde, hvilket plejer at tyde på, at det punkt er nået, da gæsterne er det helt. Man snakkede i munden på hinanden uden at høre på de andres svar. Hver af gæsterne brød sig kun om, hvad der foregik inde i ham selv, og stemmerne blev højrøstede, bevægelserne voldsomme og øjnene tindrende.

Det var en ungkarlemiddag, en middag for gamle, forhærdede ungkarle. En tyve år tidligere havde de etableret denne årlige, stående middag, som de kaldte "cølibatsfesten". De var den gang fjorten, der var fast bestemte på aldrig at tage sig en hustru. Nu var der kun fire tilbage. Tre af dem var døde og de syv andre gifte.

De fire havde holdt ud, og med den største samvittighedsfuldhed overholdt de, så meget det stod i deres magt, de regler, der var blevet opstillet ved oprettelsen af deres løjerlige forbund. Hånd i hånd havde de tilsvoret hinanden at få så mange kvinder som muligt lokket bort fra den lige vej, fortrinsvis dog deres venners koner og endnu mere fortrinsvis deres bedste venners koner. Så snart derfor en af dem trådte ud af forbundet for at grundlægge en familie, sørgede han omhyggeligt for at komme op at skændes med sine tidligere venner og afbryde omgangen med dem.

Endvidere skulle de ved hver af deres årsmiddage skrifte for hinanden og til de allerintimeste enkeltheder med nævnelse af navne og alle nøjagtige oplysninger aflægge beretning om deres

sidste eventyr. Derfra stammede følgende talemåde, som de ofte anvendte: "Lyve som en pebersvend".

Ydermere lagde de den mest åbenlyse foragt for kvinden, som de omtalte som et "forlystelsesdyr", for dagen. Hvert øjeblik citerede de Schopenhauer, der var deres afgud, fordrede genindførelsen af haremer og fangetårne og havde på alt dækketøjet, der blev brugt ved cølibatsfesten, ladet brodere det gamle latinske ord: "*Mulier perpetuus infans*" og nedenunder følgende sætning af Alfred de Vigny:

Kvinden er et barn, der er sygt, og tolv gange urent.

Ved således af al evne at foragte kvinderne var de kommet til det punkt, da de ikke tænkte på andet end dem og kun levede for dem. Alle deres ønsker og alle deres bestræbelser havde kvinden som mål.

De af dem, der havde giftet sig, kaldte de tiloversblevne "Gamle Roué"er, gjorde nar ad dem og var bange for dem.

Det var i det øjeblik, champagnen kom på bordet, at udvekslingen af cølibatsfestens skriftemål skulle begynde.

Dette år var de gamle herrer, for de var efterhånden blevet gamle, og jo ældre de blev, des flere erobringer havde de at prale med, ganske uudtømmelige. Hver af de fire havde i den sidste måned forført mindst én kvinde daglig. Og hvilke kvinder var det ikke! De yngste, de fornemste, de rigeste, de skønneste!

Da de omsider var kommet til ende med deres beretninger, rejste den af dem, der først havde talt og derefter hørt på alle de andre, sig op og sagde:

"Da vi nu er færdig med vore fortællinger, har jeg fået lyst til at fortælle jer ikke mit sidste, men mit første eventyr, jeg mener

mit livs første eventyr, mit første fald (for det er et fald) i en kvindes arme.

I skal ikke være bange, jeg agter ikke at skildre jer min … ja, hvorledes skal jeg udtrykke mig … min debut. Den første grøft, man plumper i (når jeg siger "grøft", taler jeg naturligvis figurligt), har intet som helst interessant ved sig. Den er i almindelighed noget plumret, og man rejser sig fra den med en ubestemt følelse af at være blevet tilsmudset, en smuk illusion mindre, en vag fornemmelse af lede og et lille stænk af vemod. Første gang man således kommer elskovens virkelighed på nært hold, virker den lidt frastødende. Man havde tænkt sig den noget anderledes, sartere, finere. Den efterlader den samme følelse af moralsk og fysisk kvalme, som når man tilfældigvis er kommet til at røre ved noget slimet og ikke har vand til at vaske sig i. Det hjælper ikke, at man gnider og gnider, det bliver siddende.

Men hvor vænner man sig alligevel ikke hurtigt til det! Ja, det ved Gud, man gør! Og dog … dog har jeg for mit vedkommende altid beklaget, at jeg ikke har kunnet give Skaberen et lille råd, den gang da han indrettede den ting. Jeg ved ikke rigtig, hvad jeg ville have fundet på, men jeg tror, at jeg ville have arrangeret det på en anden måde. Jeg ville have søgt efter en kombination, der var mere anstændig, mere poetisk, ja, især mere poetisk.

Jeg finder, at Vorherre på det område virkelig har vist sig alt for … alt for … naturalistisk. Der mangler poesi i hans opfindelse.

Det, jeg vil fortælle jer, drejer sig om den første dame, den første virkelige dame, som jeg har forført. Undskyld, jeg mener den første virkelige dame, som har forført mig. For i

begyndelsen er det os, der lader os tage, senere derimod … så er det akkurat det samme!

Det var en veninde af min moder, en henrivende kvinde forresten. Når den slags væsener er anstændige, så er de det i almindelighed af dumhed, men når de er forelsket anlagte, er de det til gavns. Vi får skyld for at føre dem i fortabelse! Jo, pyt! Nej, med dem er det altid haren, der begynder, og aldrig jægeren. Åh, de er skinhellige nok, det ser aldrig ud, som om det er dem, der lægger an på os, men således er det, og de gør med os, hvad de vil, uden at det mærkes. Og bag efter beskylder de os så for at have forført dem, vanæret dem, fornedret dem og Gud ved hvad.

Den kvinde, jeg taler om, nærede en rasende lyst til at lade sig nedværdige af mig. Hun var op imod de fem og tredive år, jeg var to og tyve. Jeg tænkte ikke mere på at forføre hende, end jeg tænkte på at gøre mig til trappistmunk. Men en dag, da jeg aflagde hende et besøg og med forbavselse betragtede hendes dragt, en meget udskåret morgenkjole, der stod lige så åben som en kirkedør, når der ringes til messe, tog hun min hånd, trykkede den – I ved, hvorledes man trykker i sådanne øjeblikke – og med et døende suk, et af de suk, der kommer dybt nede fra, sagde hun til mig:

"De må ikke se således på mig, barn!"

Jeg blev lige så rød i hovedet som en tomat og naturligvis endnu mere flov og forlegen end ellers. Jeg havde mest lyst til at gå min vej, men hun holdt på min hånd, og hun holdt fast. Hun lagde den på sit bryst, sit hvide og fyldige bryst og sagde: "Mærk, mærk mit hjerte, hvor det banker!"

Ja, vist bankede det. Jeg begyndte nu at forstå, hvor hun ville hen, men jeg vidste ikke, hvorledes jeg skulle bære mig ad, eller hvorledes jeg skulle gribe sagen an. Senere blev jeg mere dreven.

Jeg blev siddende med den ene hånd på hendes bryst, og med min hat i den anden og blev ved med at se på hende, idet jeg smilede med et dumt og flovt smil, et smil, der var dikteret af frygt. Til sidst måtte der en ende på situationen, og det besørgede hun. Hun rettede sig pludselig op og udbrød med en harmdirrende røst:

"Hvad er meningen med Deres opførsel, unge mand! Den er virkelig i højeste grad upassende."

Jeg trak hastigt hånden til mig, holdt op med at smile, stammede nogle undskyldninger, rejste mig og gik ganske fortumlet min vej.

Men jeg var fanget. Jeg drømte fra nu af kun om hende. Jeg fandt hende bedårende, tilbedelsesværdig. Jeg forestillede mig, at jeg elskede hende, at jeg altid havde elsket hende, og jeg besluttede at skride til angreb, at være fræk.

Da jeg atter så hende, sendte hun mig et lille dulgt smil. Å dette lille smil, hvor gjorde det mig ikke forvirret! Og hendes håndtryk var langt, dvælende og sigende.

Fra den dag at regne lader det til, at jeg gjorde kur til hende. I det mindste forsikrede hun senere hen, at jeg med en sjælden udspekulerethed, en overlegen snedighed, en dreven underfundighed og en eksempelløs pågåenhed havde forlokket hende og vanæret hende.

Men der var en ting, der gjorde mig rådvild. Hvor skulle min triumf fuldbyrdes? Jeg boede hjemme, og på det område var

min familie ubønhørlig streng. Jeg havde ikke mod til ved højlys dag at gå ind ad porten med en kvinde under armen. Jeg havde ingen anelse om, hvad jeg skulle gøre.

Men en dag, da jeg sad og talte med min tilbedte, ytrede hun henkastet, at enhver ung mand burde have et værelse ude i byen. Vi boede i Paris. Der gik et lys op for mig, jeg lejede et værelse, og hun kom.

Det var en dag i november, og hendes besøg, som jeg helst ville have opsat, gjorde mig meget forlegen, fordi jeg ikke kunne skaffe det varmt i værelset. Kaminen røg nemlig. Dagen i forvejen havde jeg netop haft en scene med værten, en forhenværende handlende, der havde trukket sig tilbage for at leve som husejer, og han havde lovet mig, at han, inden der var gået to dage, selv ville komme op til mig sammen med skorstensfejeren for at undersøge kaminen og se, hvad der var at gøre.

Ligesom hun var kommet indenfor døren, erklærede jeg:

"Her er ingen ild, for kaminen ryger."

Hun så ikke ud, som om hun hørte, hvad jeg sagde, og stammede:

"Det gør ikke noget, jeg er varm nok."

Jeg så formodentlig noget forbløffet ud, for hun standsede ganske forvirret. Så tilføjede hun:

"Jeg ved ikke mere, hvad jeg selv siger … jeg er vanvittig … jeg taber hovedet … Hvad er det, jeg står i begreb med at gøre? … Å, min Gud! … Hvorfor er jeg kommet her? … Jeg bliver evig ulykkelig! … Å, jeg skammer mig … jeg skammer mig …"

Og hun sank hulkende i mine arme.

Jeg troede, at hun havde fået samvittighedsskrupler, og jeg svor, at jeg ville respektere hende. Men hun lod sig falde ned for mine fødder og stønnede:

"Men ser du da ikke, at jeg elsker dig, at du har besejret mig, gjort mig ude af mig selv!"

Oven på dette udbrud anså jeg øjeblikket for belejligt til at komme med tilnærmelser. Men hun skælvede, fo'r op og flygtede ind i et skab for at skjule sig, idet hun skreg:

"Å, nej, se ikke på mig, se ikke på mig! Dagslyset gør mig skamfuld. Blot du ikke kunne se mig! Bare vi begge var i mørke, vi to sammen! Hvad mener du? Hvilken drøm! Men her er for lyst, jeg tør ikke!"

Jeg styrtede hen til vinduet, lukkede skodderne, trak gardinerne for, og hængte en frakke over den stribe lys, der midt på skinnede igennem. Så gav jeg. Mig med fremstrakte hænder, for ikke at støde mod stolene, og med bankende hjerte til at søge efter hende, og jeg fandt hende.

Atter famlede vi rundt, men denne gang begge to, mund mod mund, for at finde hen i det andet hjørne, hvor alkoven var. Vi gik sikkert ikke lige, for først stødte jeg imod kaminen og så imod kommoden, men endelig fandt vi, hvad vi søgte.

Derefter glemte jeg alt i en vidunderlig ekstase. Vi tilbragte en time i vanvittig henrykkelse, i overmenneskelig fryd. Så overvældedes vi af en salig træthed og faldt i søvn i hinandens arme.

Og jeg drømte. Men midt i min drøm syntes jeg, at der var nogen, der kaldte på mig, at der var nogen, der råbte om hjælp. Jeg fik et voldsomt stød og jeg åbnede øjnene! – – –

Du gode Gud!... den nedgående sol stod rød og pragtfuld på himlen lige ud for det vidt åbne vindue, og syntes at iagttage os opmærksomt, medens dens blændende skær som i en apoteose oplyste sengen, og på den en nøgen kvinde, som var ude af sig selv, hylede i vilden sky, vred sig og slog om sig og sparkede med hænder og fødder for at få fat på en stump tæppe eller et hjørne af omhænget til at skjule sig med. Og midt i værelset stod med en forfjamsket mine min vært i diplomatfrakke med portneren på den ene side og på den anden en skorstensfejer, der var sort som en djævel og stirrede på os med et par sløve, idiotiske øjne.

Jeg fo'r rasende op, parat til at springe lige på ham, og skreg:

"Hvad satan har De her at bestille?"

Skorstensfejeren kom sådan til at grine, at han måtte lade den plade, han stod med i hånden, falde.

Portneren så ud, som om han var blevet gal, og værten stammede:

"Ja, herren må undskylde, men ... det var ... det var kaminen ... kaminen, der ..."

Jeg hylede:

"Skrub af, for fanden!"

Med en flov og overdreven høflig mine tog han hatten og gik baglæns ud af værelset, idet han mumlede:

"Jeg beder meget om forladelse ... jeg beder meget om forladelse ... Hvis jeg havde vidst, at jeg kom til ulejlighed, var jeg naturligvis ikke kommet. Men portneren forsikrede, at De var gået. Jeg beder mange gange undskylde."

Og de gik.

Men fra den dag, ser I, lukker jeg aldrig vinduerne. Men jeg sørger altid for at skyde slåen for."

Selvmord

Til Georges Legrand.

Der går næsten ikke en dag, uden at man i et eller andet blad læser følgende linjer:

> "Natten mellem onsdag og torsdag blev beboerne af nr. 40 i ...gade skræmt op af deres søvn ved to på hinanden følgende knald. Skuddene kom fra en lejlighed, som bebos af en hr. X... Døren blev sprængt, og man fandt ham liggende, badet i sit blod. Revolveren, hvormed han havde dræbt sig, havde han endnu i hånden.
>
> X... var syv og halvtreds år gammel, han var velhavende, nød almindelig agtelse og besad alle betingelser for at være lykkelig. Det er umuligt at tænke sig, hvilken grund han kan have haft til at tage en så sørgelig beslutning."

Hvilke skjulte lidelser, hvilke hemmelige hjertesår, hvilken dulgt fortvivlelse og sviende smerte kan således drive mennesker, der er lykkelige, til selvmord? Man søger, man fantaserer sig til kærlighedsdramaer, man udkaster formodninger om pengevanskeligheder, men da man aldrig opdager noget bestemt, sætter man som et stempel på den døde ordene: "Motivet ubekendt."

Et brev, som er blevet fundet på bordet hos en af disse frivilligt døde, hvis selvmord syntes ganske grundløst, og som er skrevet den sidste nat ved siden af den ladte pistol, er faldet i

vore hænder. Det forekommer os at være interessant. Det afslører ikke nogen af de store katastrofer, som vi altid er tilbøjelige til at søge efter bag en så fortvivlet gerning, men det viser, hvorledes livets små ynkeligheder langsomt hober sig op, og hvorledes en ensom tilværelse, når alle drømme er forsvundne, falder i stumper, kort sagt: det giver motivet til mange af disse tragiske afslutninger på livet, et motiv, som kun følsomme og nervøse sjæle vil kunne forstå.

Her er brevet:

"Det er midnat. Når jeg har skrevet dette brev færdigt, skyder jeg mig. Hvorfor? Jeg vil prøve på at forklare det, ikke for dem, som kommer til at læse disse linjer, men for min egen skyld, for at styrke mit svigtende mod, for rigtig at overbevise mig selv om den skæbnesvangre nødvendighed af denne handling, der i hvert tilfælde kun kunne opsættes.

Jeg er blevet opdraget af et par troskyldige forældre, der troede på alt. Jeg gjorde ligesom de.

Min drøm varede længe. Først nu er de sidste laser blevet sønderrevet.

Allerede i de senere år er der foregået et fænomen i mig. Alle tilværelsens begivenheder, der tidligere i mine øjne skinnede som morgenrøden, syntes lidt efter lidt at miste deres farve. Tingenes sande betydning åbenbarede sig for mig i al deres brutale virkelighed; og det materielle grundlag, hvorpå al kærlighed hviler, gjorde mig led ved selv den mest lyriske smægten.

Vi er et legetøj for evige, dårende, men idiotiske illusioner, der stadig fornyes.

Jeg blev ældre, og jeg havde taget mit parti overfor tingenes skrækkelige ynkelighed, overfor det unyttige i alle anstrengelser og det håbløse i al forventning, da der pludselig i aften, efter at jeg havde spist til middag, faldt et nyt lys over det heles tomhed.

I gamle dage var jeg glad! Alt begejstrede mig: kvinderne, der gik forbi mig, gadernes udseende, de steder, hvor jeg boede. Jeg interesserede mig endog for mine egne klæder. Men den stadige gentagelse af de samme ting har endt med at fylde mit hjerte med træthed og lede, akkurat ligesom det ville gå en tilskuer, der hver aften gik i det samme teater.

I de sidste tredive år er jeg hver dag stået op på samme tid, og i de sidste tredive år har jeg i den samme restaurant, på de samme tider, spist de samme retter, der kun blev bragt mig af forskellige opvartere.

Jeg har prøvet på at rejse, men den ensomhed, man føler, når man er på ukendte steder, gjorde mig bange. Jeg følte mig så forladt og så lille her på jorden, at jeg hurtigst muligt vendte næsen hjemad igen.

Men hjemme har møblernes uforandrede udseende, sliddet på mine lænestole, som jeg for tredive år siden så nye, og lugten i mine stuer (for ethvert hjem får med tiden sin særlige lugt) hver eneste aften gjort mig forstemt, og vanen og det mørke tungsind over at leve på den måde har givet mig kvalme.

Alt gentager sig uafvendeligt og uophørligt. Selv den måde, hvorpå jeg, når jeg kommer hjem, stikker nøglen i låsen, det sted, hvor jeg tager mine tændstikker, og det første blik, jeg kaster rundt i værelset, når fosforet flammer op – alt det giver mig lyst til at springe ud ad vinduet for at blive færdig med alle

disse ensformige og ynkelige gentagelser, som det er os umuligt at slippe for.

Hver dag, når jeg barberer mig, gribes jeg af en umådelig trang til at skære halsen over på mig selv, og mit indsæbede ansigt – stadigt det samme –, som jeg ser i det lille spejl, har mere end en gang givet mig lyst til at græde af tungsind.

Jeg kan endog ikke mere finde mig til rette sammen med folk, som det tidligere var mig en fornøjelse at træffe sammen med. Jeg kender dem for godt, jeg ved, hvad de vil sige, og jeg ved, hvad jeg vil svare, jeg er forlængst trængt til bunds i deres tankegang, der ufravigelig er den samme, jeg kender hver lille krog i deres hjernes mekanisme. Hver hjerne er som en cirkus, hvor en stakkels indelukket hest evindelig traver rundt. Det er lige meget, hvilke bestræbelser vi gør os, hvorledes vi så snor, vender og drejer os, grænsen er lige ved, og den runder sig og runder sig uden et eneste uforudset, fremspringende punkt og uden en eneste åbning ud imod det ukendte. Vi må stadig vandre rundt i den samme bane gennem de samme tanker, de samme glæder, de samme adspredelser, de samme vaner, de samme meninger og de samme fortrædeligheder.

Det er en skrækkelig tåge i aften. Den lå tyk og tæt over boulevarderne, hvor de slørede gasblus så ud som osende kærter. En vægt, der var tungere end sædvanlig, tyngede på mine skuldre. Jeg har formodentlig fordøjet slet.

En god fordøjelse er nemlig alt her i livet. Det er den, der inspirerer kunstnerne, gør de unge mennesker forelskede, giver tænkerne klare tanker og fylder alle med livsglæde. Og en god fordøjelse tillader én at spise meget, hvad der er livets største lykke.

Da jeg havde sat mig i stolen, hvor jeg hver dag i tredive år har siddet, lod jeg mit blik vandre rundt omkring mig og følte mig grebet af en sådan fortvivlelse, at jeg troede, jeg var lige ved at blive gal.

Jeg grundede over, hvad jeg kunne finde på for at slippe bort fra mig selv. Enhver beskæftigelse stod for mig som noget endnu mere frastødende end uvirksomheden. Så faldt det mig ind, at jeg kunne gøre orden i mine papirer.

Jeg havde allerede længe tænkt på en dag at få mine skuffer renset ud, for i tredive år har jeg kastet alting, breve og regninger, hulter til bulter ned i det samme møbel, og uordenen i alt dette virvar har ofte forårsaget mig mange ærgrelser. Men alene tanken om at give mig til at ordne noget har altid på forhånd fyldt mig med en sådan moralsk og fysisk træthed, at jeg aldrig har haft mod til at give mig i lag med det afskyelige arbejde.

Jeg satte mig altså hen foran min sekretær og lukkede den op. Jeg ville gøre et lille udvalg mellem mine gamle papirer og brænde hele resten.

Jeg blev først helt forvirret ved at se alle disse dynger af gulnede papirer, så tog jeg et af dem.

Åh, hvis De bryder Dem om at leve, så rør aldrig ved et sådant møbel, ved en sådan kirkegård med gamle breve! Og hvis De alligevel åbner den, så grib med begge hænderne om brevene, den gemmer på, luk øjnene for ikke at komme til at læse et ord, for at ikke synet af en eneste skrift, som De havde glemt og nu genkender, med ét slag skal styrte Dem ud i et hav af erindringer, og kast alle disse dødbringende papirer i ilden. Når de så er blevet til aske, så knus dem, til de bliver til usynligt

støv … ellers er De fortabt … der er ingen redning … akkurat således som jeg selv nu er redningsløst fortabt.

De første breve, jeg læste, interesserede mig ikke. De var i øvrigt temmelig nye. De kom fra mennesker, som endnu lever, som jeg ofte møder, og hvis nærværelse ikke gør synderligt indtryk på mig.

Men pludselig fik en konvolut mig til at skælve. Skrevet med en stor, bred skrift stod mit navn på den; og pludselig steg tårerne mig op i øjnene. Det var fra min kæreste ven, min ungdomskammerat, mine drømmes fortrolige. Han stod så tydeligt for mig med sit godmodige smil og hånden strakt ud imod mig, at der gik en gysen igennem mig. Jo, jo, de døde kommer igen, for jeg så ham! Vor erindring er en verden, der er mere fuldkommen end universet: den kalder livet tilbage til det, der ikke mere er til!

Med rystende hænder og tåredugget blik gennemlæste jeg alt, hvad han havde skrevet til mig, og i mit stakkels hulkende hjerte følte jeg en smerte så brændende, at jeg gav mig til at stønne som et menneske, hvis lemmer bliver knuste.

Så fulgte jeg mit liv helt tilbage, ligesom man sejler tilbage op ad en strøm. Mennesker, som jeg havde glemt for længe siden, og hvis navne jeg ikke huskede, dukkede op for mig. Kun deres ansigter levede i mig. Igennem min moders breve skimtede jeg vore gamle tjenestefolks skikkelser, facaden af vort hus og alle de små ubetydelige enkeltheder, der præger sig i et barns sind.

Ja, jeg genså pludselig alle min moders gamle kjoler, jeg huskede, hvorledes hendes ydre vekslede med de forskellige moder og de forskellige frisurer, hun efterhånden anlagde. Især blev hun ved at dukke frem i en silkekjole med gammeldags

broderier, og jeg huskede en sætning, hun sagde til mig en dag, da hun havde den kjole på:

"Robert, mit barn, hvis du ikke holder dig rank, vil du blive pukkelrygget hele dit liv."

Så på én gang, da jeg trak en anden skuffe ud, befandt jeg mig lige overfor mine elskovsminder: en balsko, et flået lommetørklæde, et strømpebånd, et par hårlokker og nogle tørrede blomster. Og alle mit livs sværmeriske eventyr, hvis heltinder endnu lever og har hvidt hår, overvældede mig med bitter vemod ved tanken om alt det, der for bestandig er forbi. Jeg mindedes unge pander med gyldent hårbrus, kærtegnende håndtryk, talende blikke, bankende hjerter og forjættende smil om læber, der lover favntag! … og det første kys …, dette kys uden ende, hvor man lukker øjnene, og alle tanker dør i den overmenneskelige lykke over den snarlige besiddelse!

Jeg tog alle disse gamle panter på fjerne sværmerier op med begge hænder og dækkede dem med rasende kærtegn, medens min sjæl bestormedes af erindringer, og jeg så hver af dem for mig i hengivelsens salige øjeblik. Og jeg gennemgik lidelser, der var langt grusommere end alle de snedigt udtænkte pinsler, som udmales i alle fablerne om Helvedes rædsler.

Et sidste brev var tilbage. Det var fra mig selv og var for halvtreds år siden blevet dikteret mig af min skrivelærer.

Her er det:

> "Kære lille mor,
> I dag er jeg syv år gammel. Det er den alder, hvor man bliver fornuftig, og jeg skynder mig derfor at takke dig, fordi du har bragt mig til verden.

Din lille dreng, som elsker dig,

Robert."

Det var forbi. Jeg var nået til kildens udspring, og brat vendte jeg mig om for at kaste et blik ud over den tilværelse, jeg havde tilbage. Jeg så en hæslig og ensom alderdom med dens snarlige skrøbeligheder og alting forbi, forbi, forbi! Og ingen, slet ingen omkring mig!

Min revolver ligger der på bordet … Jeg spænder hanen … læs aldrig Deres gamle breve."

Og på den måde er mange, hvis liv man forgæves roder op i for at finde store sorger, blevet drevet til at tage livet af sig.

Det onde brød

Til Henry Brainne.

I

Far Taille havde tre døtre. Anna, den ældste, der aldrig blev omtalt i hjemmet, Rose, som var yngre og nu var atten år gammel, og Claire, den alleryngste, som lige var fyldt sine femten somre.

Far Taille, der længe havde været enkemand, var formand i Lebruments knapfabrik. Det var en brav, almindelig agtet, meget mådeholdende og meget retsindig mand, et mønster på en dygtig arbejder. Han boede i Rue d'Angouléme i Havre.

Da Anna var stukket hjemme fra, havde den gamle fået et skrækkeligt anfald af raseri. Han havde truet med at dræbe hendes forfører, et ungt flødeskæg, der var afdelingschef i en af byens store forretninger. Senere havde han fra forskellige sider fået at vide, at den små opførte sig fornuftigt, at hun satte penge i sparekassen og ikke føjtede om, men holdt sig til en ældre mand, hr. Dubois, der var assessor oppe i retten. Det beroligede faderen.

Han begyndte endog at interessere sig for, hvad hun foretog sig. Han spurgte nogle af sine gamle kammerater, der havde været oppe for at besøge hende, ud om, hvorledes der så ud hos hende; og da det blev forsikret ham, at hun havde sine egne møbler, en mængde kulørte vaser på kaminhylden, malerier på væggene, forgyldte taffelure og tæpper over det hele, listede et lille smil sig over hans læber. Han havde måttet arbejde i tredive

år, slide livet af sig, blot for at samle fattige seks tusinde francs sammen! Pigebarnet var alligevel, når alt kom til alt, slet ikke så tosset!

En morgen kom den unge Touchard, hvis fader var bødker og havde værksted nede i den anden ende af gaden, ind til ham for at anholde om Roses, den næstældste datters, hånd. Den gamles hjerte begyndte at banke. Touchards var rige og vel ansete. Han havde virkelig held med sig med sine døtre.

Brylluppet blev fastsat, og det blev bestemt, at det skulle være meget festligt. Det skulle stå i Sainte-Adresse i mor Jusas restaurant. Det ville ikke blive billigt, det var sikkert nok, men det lod sig vel nok ordne. Én gang er ingen gang.

Men en morgen, da den gamle var kommet hjem for at spise frokost og lige skulle til at sætte sig til bords sammen med sine to døtre, blev døren pludselig revet op, og Anna kom til syne. Hun var i et strålende toilette, med ringe og en hat med store fjer. Hun var aldeles henrivende i al sin pynt.

Hun fo'r først om halsen på faderen, der ikke fik tid til at sige "uf!", derpå faldt hun grædende i sine to søstres arme, og endelig satte hun sig ned, tørrede øjnene og bad om en tallerken for at få noget mad sammen med de andre.

Det rørte far Taille dybt, han fik tårer i øjnene og gentog flere gange:

"Sådan skal det være! Ja, sådan skal det være, min pige."

Hun krammede straks ud med sit ærinde. Hun ville ikke have, at Roses bryllup skulle stå i Sainte-Adresse, ikke på nogen måde. Brylluppet skulle holdes hjemme hos hende, og det skulle ikke koste faderen en rød øre. Hun havde allerede truffet

alle forberedelserne, det hele var i orden, hun sørgede for det alt sammen, og så var der ikke mere snak om den ting!

Den gamle gentog:

"Ja, sådan skal det være, sådan skal det være, min pige."

Men pludselig fik han betænkeligheder. Mon Touchards ville gå ind på det? Rose spurgte overrasket:

"Hvorfor skulle de dog ikke det? Det skal jeg nok få i orden. Jeg skal nok tale med Philippe om det."

Endnu samme dag snakkede hun med kæresten, og han erklærede, at det gik storartet an. De gamle Touchards blev lige så henrykte ved udsigten til at få en god middag, uden at det kom til at koste noget. Og de sagde til hinanden:

"Det bliver nok flot. Hr. Dubois er jo hovedrig."

De bad kun om tilladelse til at indbyde en veninde, kokkepigen oppe fra første sal. Anna gik ind på alt.

Brylluppet blev bestemt til den sidste tirsdag i måneden.

II

Efter at formaliteterne på rådhuset og højtideligheden i kirken var overstået, begav bryllupstoget sig på vej til Annas hus. Tailles havde på deres side indbudt en gammel fætter, Sauvetanin, en filosofisk anlagt, meget korrekt og afmålt mand, som de ventede at komme til at arve, og en gammel tante, fru Lamondois.

Sauvetanin var blevet udvalgt til at byde Anna armen. De var blevet sat sammen, fordi de blev betragtede som de to fornemste og betydeligste personer i selskabet.

Så snart de kom til Annas dør, forlod hun øjeblikkelig sin kavaler og løb i forvejen, idet hun råbte:

"Nu skal jeg vise vej."

Hun skyndte sig op ad trappen, medens gæsterne mere sindigt fulgte efter.

Hun lukkede entrédøren op og stillede sig til side for at lade de andre gå ind. De så sig nysgerrigt omkring og drejede hovedet til alle sider for at få et overblik over al den hemmelighedsfulde luksus.

Bordet var dækket i dagligstuen, da spisestuen havde vist sig at være alt for lille. Servicet var blevet lejet hos en restauratør i nærheden, og karaflerne, der var fyldte med vin, funklede i solstrålerne, som faldt ind igennem vinduet.

Damerne blev vist ind i sovekammeret, for at de kunne skille sig af med deres sjaler og deres hatte, medens far Touchard blev stående i døren, gjorde små spøgende og velvillige tegn til de andre mandfolk og blinkede henimod den store, lave seng. Far Taille gik, med hatten i hånden og med en mine som sakristanen i en kirke, meget værdigt fra værelse til værelse og betragtede med hemmelig stolthed sit barns elegante møbler, som han med et blik vurderede stykke for stykke.

Anna kom og gik, gav ordrer og havde frygteligt travlt. Hun ville gerne have dem til bords så hurtigt som muligt.

Endelig viste hun sig i døren ind til den tomme spisestue og råbte:

"Må jeg ikke bede Dem alle sammen om at komme et minut herind."

De tolv gæster skyndte sig at efterkomme hendes anmodning og fik øje på tolv fyldte madeiraglas, der var stillet i en rundkreds på et lille bord.

Rose og hendes mand gik med hinanden om livet og kyssedes allerede i krogene. Sauvetanin tog ikke øjnene fra Anna; han var åbenbart et bytte for den ophidselse, som alle mænd, selv når de er gamle og grimme, føler, når de kommer i nærheden af en letlevende kvinde, som om hun i følge sin næringsvej havde en slags professionel forpligtelse til at give alle mandfolk lidt af sig selv.

Derpå gik de til bords, og måltidet begyndte. Forældrene sad ved den ene ende, de unge ved den anden. Anna var en udmærket værtinde, hun tog sig af hver enkelt, sørgede for, at alle glassene var fyldte, og at der hele tiden var noget på tallerknerne.

Men en vis ærbødig forlegenhed, en vis benovelse over omgivelsernes rigdom og servicets pragt lammede gæsterne. De spiste meget, og de spiste godt, men der var ikke den gemytlighed, som der plejer at være ved et bryllup. De havde fornemmelsen af, at den luft, de indåndede, var alt for fornem, og det generede dem.

Fru Touchard, brudgommens moder, der holdt af at more sig, forsøgte at bringe stemningen lidt op, og da de var kommet til desserten, skreg hun ned til sin søn:

"Hør, Philippe, du skulle tage og synge noget for os."

Han gik i hele deres gade for at have den smukkeste stemme i byen. Han rejste sig straks, smilede og gav sig, idet han af høflighed vendte sig om imod sin svigerinde, til at lede efter noget, der kunne passe til lejligheden, noget alvorligt, noget anstændigt, noget, der kunne falde sammen med hele middagens alvorlige karakter.

Anna så tilfreds ud og lænede sig tilbage i stolen for bedre at høre efter. Alle ansigter fik et opmærksomt og ubestemt smilende udtryk.

Brudgommen udslyngede: "Det onde brød" og stillede sig i positur med den ene arm rundet, hvad der fik hans kjole til at skubbe sig op i nakken. Så begyndte han:

"Der er et herligt brød, som med sejrrige hænder
det gælder at vinde af jordbunden frem.
Det arbejdets brød, som den flittige kender
og ved fyraften glad bringer med til sit hjem.
Men der er og et andet, hvis ydre vel frister
– det sådes af Satan til straf i jordens skød,
det lastens onde brød, han ind i verden lister. –
:|: Åh, kære børn! Åh vogt jer, og rør ej det brød!":|:

Hele bordet applauderede begejstret. Far Touchard erklærede:

"Den er s'gu storartet!"

Kokkepigen sad og så rørt på en skorpe, som hun drejede i hånden.

Sauvetanin mumlede:

"Det er virkelig godt."

Tante Lamondois begyndte allerede at tørre øjnene med sin serviet.

Brudgommen forkyndte: "Andet vers!" og udslyngede med voksende energi:

"Respekt for den arme, som bøjet af alder,
dig beder om almisse langs med din vej.
Men tvi den! som, ung end, for fristelsen falder
og tigger, skønt kræfter mangler ham ej.
At tigge uden trang er at stjæle fra de gamle
og tyveri fra dem, som af sygdom lider nød.
Ve den! som, doven, ladhedens brød sig vil samle.
:|:Åh, kære børn! Åh vogt jer, og rør ej det brød!":|:

Alle, selv de to opvartere, som var blevet stående, lænet op imod væggen, skrålede i kor med på omkvædet. Kvindernes falske og skingrende røster blandede sig med mændenes smørrede stemmer.

Tanten og bruden græd, som om de var piskede. Far Taille pudsede sin næse med et spektakel som en trompet, og far Touchard, der var helt ude af sig selv af henrykkelse, havde grebet et helt brød og stod og svingede med det ved enden af bordet. Kokkepigen lod stille tårer flyde ned på skorpen, som hun stadig sad og drejede på.

Midt i den almindelige bevægelse udtalte Sauvetanin:

"Ja, det er sundt at høre på. Det er noget andet end de sædvanlige slibrige viser."

Anna, der også var betaget, kyssede på fingeren ned til sin søster og pegede med en række venskabelige nik hen på brudgommen som for at lykønske hende til hendes mand.

Den unge mand, som var beruset af sin succes, fortsatte:

"Ærlige arbejderske, i din simple bolig
sniger det fristende ind sig i din hu.
Bliv, hvor du er, dog, uskyldig og rolig.
Husk fader og moder, deres lykke er du.
Mon i lastens luksus du vil finde glæde,
når de to forbander dig i deres død?
Thi uskyldiges tårer skændslens brød vil væde.
:|:Åh, kære børn! åh vogt jer, og rør ej det brød!":|:

Kun de to opvartere og far Touchard gentog omkvædet. Anna, der var blevet ganske bleg, slog øjnene ned. Brudgommen stirrede forbløffet rundt omkring sig uden at kunne forstå årsagen til den pludselige kulde. Kokkepigen havde sluppet sin skorpe, som om den var forgiftet.

Sauvetanin erklærede højtideligt for at redde situationen:

"Det sidste vers var overflødigt."

Far Taille, som var ildrød op over begge ørene, rullede med øjnene og kastede udfordrende blikke til alle sider.

Så sagde Anna, hvis øjne stod fulde af tårer, med grådkvalt stemme til opvarterne:

"Bring champagnen ind."

Stemningen klarede øjeblikkelig op, og alle ansigterne blev atter strålende. Og da far Touchard, der ingenting havde set, ingenting havde følt og ingenting forstået, stadig svingende med sit brød og med blikket hæftet på det, ganske alene endnu en gang sang:

"Åh, kære børn! Åh vogt jer, og rør ej det brød!"

faldt hele bryllupsselskabet, der blev elektriseret ved at se flaskerne med sølvskinnende hoveder dukke frem, ind og

gentog skrålende af fuld hals:

"Åh, kære børn! åh vogt jer, og rør ej det brød!"

Originaltitler og førsteudgaver

- **Søstrene Rondoli:** *Les Sœurs Rondoli* i *L'Écho de Paris* 29. maj – 5. juni 1884.
- **Værtinden:** *La Patronne*, i *Gil Blas* 1. april 1884
- **Paraplyen:** *La parapluie*, i *Le Gaulois* 10. februar 1884
- **En vismand:** *Un sage*, i *Gil Blas* 4. december 1883 under pseud. Maufrigneuse
- **Chali:** *Châli*, i *Gil Blas* 15. april 1884 under pseud. Maufrigneuse
- **Et møde:** *Rencontre*, i *Gil Blas* 11. marts 1884 under pseud. Maufrigneuse
- **Andrés sygdom:** *Le Mal d'André*, i *Gil Blas* 24. juli 1883 under pseud. Maufrigneuse
- **Ham?:** *Lui ?*, i *Gil Blas* 3. juli 1883
- **Onkel Sosthène:** *Mon oncle Sosthène*, i *Gil Blas* 12. august 1882
- **Dekoreret!:** *Décoré !*, i *Gil Blas* 13. november 1883 under pseud. Maufrigneuse
- **I retten:** *Le Cas de madame Luneau*, i *Gil Blas* 21. august 1883 under pseud. Maufrigneuse
- **Det lille anker:** *Le Petit Fût*, i *Le Gaulois* 7. april 1884
- **Et besøg:** *Le Verrou*, i *Gil Blas* 25. juli 1882 under pseud. Maufrigneuse
- **Selvmord:** *Suicides*, i *Le Gaulois* 29. august 1880
- **Det onde brød:** *Le Pain maudit*, i *Gil Blas* 29. maj 1883 under pseud. Maufrigneuse

Om "Søstrene Rondoli og andre fortællinger"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1893).
Org.ud.: *Œuvres complètes illustrées de Guy de Maupassant*, Libraire Paul Ollendorff, Paris 1899-1904.
Denne udgave efter: *Samlede værker af Guy de Maupassant: Søstrene Rondoli og andre Fortællinger*. På dansk ved Loulou Lassen. Forhen A. Christiansens Forlag, København 1907.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947). – Versene i "*Det onde brød*" er oversat af Stellan Rye (1880-1914).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af René Lelong (1871-1933) til *Les Sœurs Rondoli*, Libraire Ollendorff, Paris 1904.

ISBN 978-87-7628-378-0
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-571-6 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk